

Kauno technologijos universitetas

Ekonomikos ir verslo fakultetas

**Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiamos informacijos
poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui tyrimas**

Baigiamasis magistro projektas

Modesta Graužinytė

Projekto autorė

Doc. dr. Šviesa Leitonienė

Vadovė

Kaunas, 2020

Kauno technologijos universitetas

Ekonomikos ir verslo fakultetas

Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui tyrimas

Baigiamasis magistro projektas

Apskaita ir auditas (6211LX037)

Modesta Graužinytė

Projekto autorė

Doc. dr. Šviesa Leitonienė

Vadovė

Doc. dr. Alfreda Šapkauskienė

Recenzentė

Kaunas, 2020

Kauno technologijos universitetas

Ekonomikos ir verslo fakultetas

Modesta Graužinytė

Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui tyrimas

Akademinio sąžiningumo deklaracija

Patvirtinu, kad mano, Modestos Graužinytės, baigiamasis projektas tema „Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui tyrimas“ yra parašytas visiškai savarankiškai ir visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Grauzinytė, Modesta. Nevyriausybių organizacijų atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui tyrimas. Magistro baigiamasis projektas / vadovė doc. dr. Šviesa Leitoniene; Kauno technologijos universitetas, Ekonomikos ir verslo fakultetas.

Studijų kryptis ir sritis (studijų krypčių grupė): Verslas ir viešoji vadyba (Apskaita).

Reikšminiai žodžiai: nevyriausybinių organizacijų, informacijos atskleidimas, atskaitomybė, skaidrumas, suinteresuotosios šalys, pasitikėjimas.

Kaunas, 2020. 82 p.

Santrauka

Šiuo metu NVO sektorius susiduria su informacijos atskleidimo problema, kuri dar kitaip vadinama skaidrumo ir atskaitomybės problema, daranti neigiamą poveikį NVO sektoriaus patikimumui. Skaidrumas socialiniame kontekste reiškia atvirumą, bendravimą ir atskaitomybę. Kadangi NVO yra suformuotos, kad tarnautų suinteresuotųjų šalių gerovei, o ne organizacijos vadovų naudai, organizacijos privalo pateikti visuomenei įrodymus, kad jų vykdoma veikla atitinka organizacijų vertybes. Nors NVO sektorius sparčiai auga, NVO informacijos atskleidimo lygis nekinta, o suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas mažėja. Dėl to kyla klausimas ar NVO informacijos atskleidimas gali paveikti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą, kuris yra labai svarbus organizacijų sėkmei.

Tad šio baigiamojo projekto tikslas - ištirti NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos lygį Lietuvoje ir atskleidžiamos informacijos poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui. Pirmiausiai tyrime buvo atskleista NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui problematika. Tuomet teoriškai pagrįstas NVO atskleidžiamos informacijos poveikis suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui. Išanalizavus mokslinę literatūrą, buvo sukurta NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui Lietuvoje tyrimo metodologija. Galiausiai atliktas NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui Lietuvoje tyrimas ir pateiktos rekomendacijos organizacijoms siekiančioms pagerinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą jomis.

Atlikto tyrimo rezultatai atskleidė, kad NVO atskleidžiamos informacijos lygis Lietuvoje yra žemas. Suinteresuotųjų šalių informacijos atskleidimo poreikiai nėra patenkinami. Daugelis suinteresuotųjų šalių jaučia NVO informacijos trūkumą ir nėra užtikrintos NVO sektoriaus patikimumu Lietuvoje. Atlikta NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui statistinė analizė atskleidė, kad egzistuoja reikšmingas ryšys tarp NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo. Aukštesnis NVO atskleidžiamos informacijos lygis teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą. Tiek finansinės, tiek ne finansinės informacijos atskleidimas gali ne tik reikšmingai pagerinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO sektoriumi, bet taip pat prisidėti prie organizacijos sėkmingumo. Tad NVO informacijos atskleidimas laikomas efektyvia priemone organizacijos veiklos tęstinumo užtikrinti. Tyrimo rezultatai ir rekomendacijos gali būti naudingi NVO, kurios siekia pagerinti savo informacijos atskleidimo politiką arba padidinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą jomis.

Graužinyte, Modesta. Research on the Impact of NGO Disclosures on Stakeholders Trust. Master's Final Degree Project / supervisor Assoc. Prof. dr Šviesa Leitonienė; School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

Study field and area (study field group): Business and Public Management (Accounting).

Keywords: non-governmental organizations, information disclosure, stakeholders, trust, transparency.

Kaunas, 2020. 82 pages.

Summary

Currently, the non-governmental (NGO) sector is facing a information disclosure problem, also known as the problem of transparency and accountability, which has a negative impact on the credibility of the NGO sector. Transparency in the social context, means openness, communication and accountability. As NGOs are formed to serve the well-being of stakeholders rather than the leaders of the organization, organizations must provide the public with evidence that their activities are in line with the values of the organizations. Although the NGO sector is growing rapidly, the level of NGO information disclosure is not changing, while stakeholder trust is declining. This raises the question of whether the information disclosure of NGOs could affect stakeholder trust, which is critical to the success of organizations.

Therefore, the aim of the master thesis is to determine the level of NGOs information disclosure in Lithuania and the impact of the information disclosure on the trust of stakeholders. Firstly, the study revealed the issues of the impact of NGOs information disclosure on stakeholder trust. Then, the impact of the NGOs information disclosure on stakeholder trust was theoretically substantiated. After analyzing the scientific literature, a research methodology on the impact of information NGOs information disclosure on the trust of stakeholders in Lithuania was developed. Finally, a research of the level of NGOs information disclosure in Lithuania and the impact of the information disclosure on the trust of stakeholders was conducted.

The results of the study revealed that the level of NGOs disclosures in Lithuania is low, and the NGOs disclosures needs of stakeholders are not met. Many stakeholders feel the lack of NGOs disclosures, also stakeholders are not assured of the credibility of the NGO sector in Lithuania. Finally, a statistical analysis of the impact of NGO disclosures on stakeholder trust revealed that there is a significant relationship between NGO disclosures and stakeholder trust. Higher levels of NGOs disclosures have a positive effect on stakeholder trust. Disclosure of both financial and non-financial information can not only significantly improve stakeholder confidence in the NGO sector, but also contribute to the success of the organization. Therefore, the NGOs disclosures are considered to be an effective means of ensuring the continuity of the organization's activities.

The findings and recommendations may be useful for NGOs seeking to improve their information disclosures policies or increase stakeholder trust in them.

TURINYS

Lentelių sąrašas.....	7
Paveikslų sąrašas.....	8
Įvadas.	9
1. NVO informacijos atskleidimo suinteresuotosiems šalims problemos analizė	11
1.1. NVO sektoriaus ir jo atskleidžiamos informacijos reikšmė	11
1.2. NVO atskaitomybės reglamentavimo sunkumai Lietuvoje	14
1.3. NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo trūkumas	16
2. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo teoriniai aspektai...18	18
2.1. NVO atskleidžiamos informacijos koncepcija	18
2.1.1. NVO apibrėžtis ir klasifikacija.....	18
2.1.2. Informacijos atskleidimo svarbą pagrindžiančios teorijos.....	20
2.1.3. NVO informacijos atskleidimo lygį skatinantys veiksniai	22
2.1.4. NVO informacijos atskleidimo principai ir turinys	24
2.1.5. NVO informacijos atskleidimo lygio vertinimo metodai	27
2.2. Suinteresuotųjų šalių vaidmuo NVO veikloje.....	31
2.2.1. NVO suinteresuotųjų šalių sąvokos apibrėžtis.....	31
2.2.2. NVO suinteresuotųjų šalių identifikavimas ir atskleidžiamos informacijos poreikiai	33
2.3. NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo ypatumai	36
2.3.1. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo tipai.....	36
2.3.2. Organizacinis patikimumas ir jį skatinantys veiksniai	38
2.4. NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui konceptualus modelis	39
3. NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui organizacija empirinio tyrimo metodika.....	42
4. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui tyrimo rezultatai.....	46
4.1. NVO atskleidžiamos informacijos lygio Lietuvoje tyrimo rezultatai.....	46
4.2. NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo empirinio tyrimo rezultatai	51
4.2.1. Tyrime dalyvavusių respondentų demografinė charakteristika	51
4.2.2. Klausimyno patikimumo vertinimas	52
4.2.3. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui faktorinė analizė.....	53
4.2.4. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo aprašomoji statistinė analizė.....	53
4.2.5. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui teorinio modelio konstruktyvų ryšių tikrinimas.....	60
4.3. Tyrimo rezultatų aptarimas	63
Išvados	66
Rekomendacijos.....	68
Literatūros sąrašas.....	70

Priedai	83
1. priedas. Kitų autorių naudojami NVO atskleidžiamos informacijos vertinimo kriterijai.....	83
2. priedas. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui klausimynas.....	85
3. priedas. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo palyginimas	89
4. priedas. Klausimyno patikimumas	90
5. priedas. Aprašomoji statistika.....	91
6. priedas. Papildomų klausimų aprašomoji statistika	92
7. priedas. NVO informacijos atskleidimo lygis ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas pagal veiklos sritis.....	93
8. priedas. Klausimyno skalių normalumo patikra	94
9. priedas. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikių palyginimas.....	95
10. priedas. Tiesinės regresijos analizės tarp NVO informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo rezultatai.....	96
11. priedas. Tiesinės regresijos analizės tarp NVO nefinansinės ir finansinės informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo rezultatai	97

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Informacijos atskleidimo apibrėžimai ir pagrindiniai bruožai	12
2 lentelė. Suinteresuotųjų šalių sąvokos aspektai	31
3 lentelė. NVO informacijos atskleidimo lygis pagal teisinę formą.....	46
4 lentelė. NVO informacijos atskleidimo lygis pagal veiklos mastą	47
5 lentelė. NVO informacijos atskleidimo lygis pagal veiklos pobūdį	48
6 lentelė. NVO atskleidžiamos informacijos lygis pagal informacijos pobūdį	49
7 lentelė. Tyrime dalyvavusių respondentų demografinė charakteristika.....	51
8 lentelė. Tyrime dalyvavusių suinteresuotųjų šalių pasiskirstymas	52
9 lentelė. Tyrimo klausimyno anketos konstruktyvų skalių patikimumo vertinimas	52
10 lentelė. KMO ir Bartlett'o testo rezultatai	53
11 lentelė. Klausimyno klausimų pasiskirstymas į atskirus kriterijus	53
12 lentelė. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo aprašomoji statistinė analizė	54
13 lentelė. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO pagal teisinę formą	54
14 lentelė. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO pagal veiklos mastą	55
15 lentelė. Suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO veiklą	56
16 lentelė. Suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO informacijos atskleidimą	58
17 lentelė. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo koreliacija.....	61
18 lentelė. Koreliacijos koeficiento reikšmių skalė	61
19 lentelė. Tiesinės regresijos analizės tarp NVO informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo rezultatai	62
20 lentelė. Tiesinės regresijos analizės tarp NVO informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo rezultatai	62
21 lentelė. Tyrimo hipotezių rezultatai	63

Paveikslų sąrašas

1 pav. NVO skirstymas pagal teisinę formą, veiklos mastą ir veiklos pobūdį.....	19
2 pav. Informacijos atskleidimo svarbą pagrindžiančios teorijos.....	20
3 pav. NVO informacijos atskleidimą skatinantys veiksniai	22
4 pav. Pageidautinas NVO atskleidžiamos informacijos turinys	27
5 pav. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui konceptualus modelis	40
6 pav. Suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO veiklą dramatiškų katastrofų, pandemijų, stichinių ir kitokių nelaimių metu	57
7 pav. Suinteresuotųjų šalių NVO atskleidžiamos informacijos jaučiamas poreikis, informacijos pobūdžio aspektu.....	59
8 pav. NVO atskleidžiamos informacijos poveikis suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui.....	63

Ivadas

Temos naujumas ir aktualumas. 2020 m. pradžioje pasaulis susidūrė su grėsminga Covid-19 pandemija, dėl kurios nevyriausybinių organizacijų (toliau - NVO) sektoriaus reikšmė ypatingai išaugo. Manoma, kad dėl ekonomikos nuosmukio socialiai pažeidžiamų grupių paramos poreikiai išaugs, tačiau NVO finansavimas ir biudžetai, kurie yra ypatingai svarbūs veiklos tęstinumui užtikrinti, reikšmingai sumažės (Pasaulio ekonomikos forumas, 2020). Pasaulio dosnumo indeksas (2019) atskleidė, kad piliečių polinkis padėti nepažįstamiems asmenims ir užsiimti savanoriška veikla pasaulyje auga, tačiau ketinimai paremti NVO mažėja. Edelman'o pasitikėjimo barometro (2020) duomenis, tik 35 proc. pasaulio piliečių tiki, kad NVO yra išvengiančios korupcijos reiškinijų bei visuomenei atskaitingos organizacijos. Dėl to išryškėjo NVO atskleidžiamos informacijos trūkumas pasaulio kontekste.

Pastaraisiais metais NVO sektorius ženkliai augo Lietuvoje. Pasaulio dosnumo indeksas (2019) atskleidė, kad pagal pasaulio gyventojų dosnumą Lietuva iš 126 valstybių užima 121 vietą. Pastebėta, kad Lietuvos gyventojai nėra linkę remti labdaros pobūdžio organizacijas, taip pat vangiai užsiima savanoryste. 2018 m. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimo centro „Vilmorus“ atlikto tyrimo duomenimis NVO sektoriumi pasitiki 52 proc. visuomenės narių. 2018 m. 54 proc. lietuvių buvę pasiryžę remti NVO veiklą, lyginant su 2012 m. šis potencialių rėmėjų skaičius sumažėjo 11 proc. Pastebėta, kad nors pastaraisiais metais NVO sektoriaus dydis ir reikšmė auga, tačiau suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO sektoriumi mažėja.

Mokslinė problema. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas laikomas vertingu organizacijų turtu. Pasitikėjimo lygis gali nulemti suinteresuotųjų šalių sąveiką su organizacija dabartyje bei ateityje, nes suinteresuotųjų šalių požiūris į organizacijas daro poveikį suinteresuotųjų šalių dabartiniams ir būsimiems sprendimams bei veiksams (Pwc, 2015). Butta ir Carman (2018) teigimu, NVO komunikacija su suinteresuotosiomis šalimis teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių požiūrį į organizacijų veiklą, tad siekiant aktyvesnio suinteresuotųjų šalių įsitraukimo ir paramos NVO turėtų būti suinteresuotos privalomos ir savanoriškos informacijos viešinimu. Kowalewsk (2015) teigimu, NVO yra linkusios atskleisti tik privalomojo pobūdžio informaciją. Atsižvelgiant į organizacijų interesus, savanoriškas informacijos atskleidimas organizacijų vadovams vis dar kelia abejonių. Dėl to kyla klausimas: kaip NVO atskleidžiama informacija veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą? Be to, nėra aišku, kokį kiekį ir kokio pobūdžio informaciją turėtų atskleisti NVO, kad būtų laikomos skaidriomis, atskaitingomis organizacijomis suinteresuotųjų šalių atžvilgiu. Kadangi nėra tikslaus atsakymo, NVO vadovams yra sudėtinga patenkinti suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikius. Todėl yra svarbu nagrinėti NVO informacijos atskleidimo praktiką bei informacijos atskleidimo poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui organizacija.

Temos mokslinis kontekstas, ištirtumas Lietuvoje ir užsienyje. Lietuvos mokslinėje literatūroje informacijos atskleidimas daugiausiai analizuotas verslo įmonių aspektu (Dagilienė, 2009; Legenzova, Jovaišaitė, 2014; Kundelienė, Stepanauskaitė, 2018; Rudžionienė, Petraškaitė, 2014). NVO informacijos atskleidimo suinteresuotosiomis šalimis tyrimų nerasta, tačiau NVO informacijos atskleidimo tema plačiai išnagrinėta užsienio mokslinėje literatūroje. NVO informacijos

atskleidimą analizavo Carvalho'as Rodrigues'as ir Branco'as, (2017); Corbett'as, (2018); Islam'as, (2017); Modugu, (2017); Seiwald'as, (2018) ir kt. Suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikius nagrinėjo Costa ir Goulart (2019); Dicke, Heffner ir Ratliff, (2018); Mangin, (2017) ir kt. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO sektoriumi taip pat tyrinėjo Butta ir Carman (2018); Farwell, Shier ir Handy (2018); Keating'as ir Thrandardottir'as (2017). Tačiau Lietuvos bei užsienio literatūroje trūksta tyrimų susijusių su NVO informacijos atskleidimo poveikiu suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui. Taip pat trūksta susistemintų, konkrečių pasiūlymų kokio turinio ir kokiais būdais NVO turėtų atskleisti informaciją suinteresuotosiems šalims. Kadangi kiekvienais metais NVO sektorius Lietuvoje auga, o pasitikėjimas šiomis organizacijomis mažėja, svarbu ištirti ar NVO atskleidžiamos informacijos lygis gali turėti teigiamo poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui.

Tyrimo objektas. Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama informacija suinteresuotosiems šalims.

Tyrimo tikslas. Ištirti nevyriausybinių organizacijų atskleidžiamos informacijos lygį Lietuvoje ir atskleidžiamos informacijos poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui.

Tyrimo uždaviniai.

1. Atskleisti nevyriausybinių organizacijų atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui problematiką.
2. Išnagrinėjus nevyriausybinių organizacijų atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo teorinius aspektus, sukurti konceptualų tyrimo modelį.
3. Parengti nevyriausybinių organizacijų atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui Lietuvoje tyrimo metodologiją.
4. Empiriškai ištirti Lietuvos nevyriausybinių organizacijų atskleidžiamos informacijos lygį ir jos poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui bei pateikti rekomendacijas.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, statistinių duomenų analizė, kokybinis (turinio analizė) bei kiekybinis (apklausos anketa) tyrimo metodai, grafinis duomenų pateikimas.

Projekto struktūra: magistro darbą sudaro keturios dalys: pirmoje dalyje aptariama NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotosiems šalims problematika, antroje dalyje sukuriama NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotosiems šalims teorinis konceptualusis modelis, trečioje dalyje aprašoma NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotosiems šalims tyrimo metodologija bei ketvirtoje dalyje atliekamas empirinis NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui organizacija tyrimas. Galiausiai, atlikus empirinį tyrimą, pateikiamos magistro darbo išvados bei pasiūlymai skirti NVO, norinčioms padidinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą jomis.

1. NVO informacijos atskleidimo suinteresuotosiems šalims problemos analizė

Bėgant laikui NVO tapo svarbia pilietinės visuomenės ir valstybės gyvavimo dalimi. Viena iš svarbiausių NVO sektoriaus atsiradimo priežasčių buvo tam tikrų piliečių grupių interesų ir poreikių patenkinimas, kuriais valstybinės institucijos nebuvo pilnai pasirūpinusios. Dėl to šios organizacijos išpopuliarėjo kaip efektyvi priemonė kovoje prieš socialines ir ekonomines problemas (Belcheva, Braynova, Stoytchev ir Zahariev, 2018). Vis dėlto, pastaruoju metu NVO sektorius vis dažniau susiduria su informacijos atskleidimo problema, kuri dar kitaip vadinama skaidrumo ir atskaitomybės problema, daranti neigiamą poveikį NVO sektoriaus patikimumui (Keating, Thrandardottir, 2017). Pasak Mesaros'o (2011), skaidrumas naudojamas socialiniame kontekste reiškia atvirumą, bendravimą ir atskaitomybę. Kadangi NVO yra suformuotos tarnauti suinteresuotųjų šalių gerovei, o ne organizacijos vadovų naudai, organizacijos privalo visuomenei pateikti įrodymus, kad jų veikla atitinka organizacijų vertybes (Tortajada, 2016). Dėl to siekiant pasitikėjimo suinteresuotųjų šalių atžvilgiu, informacija suinteresuotosiems šalims turi būti atskleidžiama viešai (Schnackenberg, Tomlinson, 2014).

Dėl pastaraisiais metais įvykusių skandalų iškilo klausimas ar NVO pasiekia užsibrėžtus veiklos tikslus. Dėl to NVO skaidrumo bei suinteresuotųjų šalių nepasitikėjimo problema sukėlė suinteresuotųjų šalių spaudimą NVO sektoriui gerinti atskaitomybę, atskleidžiamos informacijos kiekį ir kokybę (Butta, Carman, 2018). Nuo to momento, kai organizacijos veikla gali paveikti žmonių gyvenimą, visuomenė įgauna teisę iš organizacijų reikalauti pasiaiškinimų dėl jų vykdomos veiklos (Yuesti, Novitasari ir Rustiarini, 2016). Nepaisant didėjančio informacijos atskleidimo spaudimo, atrodo, kad daugelis NVO atsisako pripažinti atskaitomybės poreikį (Burger, Owens, 2008). Vis dėlto, didėjanti informacijos atskleidimo kaip sprendimų priėmimo pagrindo reikšmė, šiomis dienomis tampa ypatingai svarbi, todėl yra verta tolimesnių tyrinėjimų.

Taigi, šioje magistro baigiamojo darbo dalyje analizuojama NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos problematika susijusi su atskleidžiamos informacijos svarba, NVO apskaitos reikalavimais bei suinteresuotųjų šalių pasitikėjimu.

1.1. NVO sektoriaus ir jo atskleidžiamos informacijos reikšmė

Per paskutinius dešimtmečius NVO tapo svarbia visuomenės dalimi (Tortajada, 2016). Daugelyje pasaulių šalių, NVO tapo esminių visuomenei paslaugų teikėjomis, svarbiomis socialiai atskirtų žmonių klausimų šalininkėmis ir labai vertinamomis patarėjomis politikos aspektais (Carmen, 1995). Keating'o ir Thrandardottir'o (2017) nuomone, NVO skaičiaus išaugimas yra teigiamas reiškinys, nes "visuotinai sutinkama, jog tinkamoje teisinėje ir politinėje aplinkoje veikiančios NVO stiprina demokratijos pamatus valstybėje". Vis dėlto, didėjant NVO sektoriaus poveikiui visuomenės gyvenime, atsirado poreikis gerinti sektoriaus skaidrumą, atskaitomybę bei veiksmingumą. Šio poreikio atsiradimą galima pagrįsti keletu veiksnių:

- Nacionaliniai ir tarptautiniai NVO skaidrumo skandalai (Laybourn, 2011; Shehata, 2014).
- Išaugus NVO skaičiui, padidėjo organizacijų konkurencija dėl gaunamo finansavimo, tad organizacijos turi įrodyti vykdomų programų vertę (Laybourn, 2011).
- Suinteresuotųjų šalių poreikis (Ali, Frynas ir Mahmood, 2017; Laybourn, 2011; Shehata, 2014).

Pastaruoju metu tiek pelno siekiančios, tiek nesiekiančios organizacijos patiria visuomenės bei institucinių organų spaudimą atskleisti informaciją susijusią su organizacijos veikla. Shehata (2014) teigia, kad informacijos atskleidimas yra vienas iš organizacijų valdymo ramsčių. Būtent daugelis skandalų, susijusių su NVO veikla, įvyko dėl skaidrumo ir atskaitomybės trūkumo. Mangin (2017) NVO atskaitomybę suskirstė į tris aspektus:

1. Organizacinė atsakomybė - sprendimų priėmimo ir apskaitos skaidrumas, operacijų efektyvumas ir skaidrumas, dirbant teisinėse ribose (darant prielaidą, kad laikomasi visuotinių teisių).
2. Į NVO misiją įtrauktų tikslų, uždavinių bei pareigų laikymasis.
3. Atsakomybė skirtingoms suinteresuotosioms šalims, kurias veikia NVO veikla: rėmėjams, naudos gavėjams, visuomenei ir kt.

Įvairios suinteresuotosios šalys savo sprendimų priėmimo procese naudojasi NVO atskleidžiama informacija, tad skaidrumas yra aktualus suinteresuotosioms šalims. Mokslinėje literatūroje informacijos atskleidimo sąvokų aptinkama iš ties daug. Siekiant apžvelgti informacijos atskleidimo sampratą ir atskleisti skirtingų autorių požiūrius, žemiau pateikiami susisteminti informacijos atskleidimo apibrėžimai (žr. 1 lentelė.).

1 lentelė. Informacijos atskleidimo apibrėžimai ir pagrindiniai bruožai
(Sudaryta autorės, 2020)

Autorius (-iai)	Informacijos atskleidimo apibrėžimas
Boshnak, (2017)	Svarbi informacija apie organizaciją, kuri gali turėti įtakos rėmėjų sprendimams. Ji atskleidžiama skelbiant tiek teigiamas, tiek neigiamas naujienas.
Islam, (2017)	Finansinės, nefinansinės ar veiklos informacijos perdavimas suinteresuotosioms šalims.
Modugu, (2017)	Teisingas ūkio subjekto finansinės ar nefinansinės informacijos pateikimas, nesvarbu ar jis yra privalomas, ar savanoriškas, ir yra naudingas suinteresuotųjų šalių sprendimų priėmimui.
Pivac, Vuko ir Cular, (2017)	Finansinės ar nefinansinės, kiekybinės ar kitokios informacijos apie organizacijos finansinę padėtį ir veiklos rezultatus, perdavimas. Informacijos atskleidimas yra privalomų ir savanoriškų elementų derinys, kuris nuolat sąveikauja tarpusavyje.
Solomon, (2013)	Įvairių formų informacijos atskleidimas, kurią teikia organizacijos suinteresuotosioms šalims, pavyzdžiui, metinė ataskaita ir visos kitos savanoriškos organizacijų komunikacijos formos.
Farvaque, Alexandre ir Saidane, (2011)	Organizacijos informacijos atskleidimas gali būti apibrėžiamas kaip žmonių, esančių organizacijos viduje informacijos perdavimas žmonėms, esantiems organizacijos išorėje.
Gibbins, Richard ir Waterhouse, (1990)	Bet koks apgalvotas finansinės ar nefinansinės informacijos pateikimas skaitine arba kokybine reikšme, kuris gali būti privalomas arba savanoriškas, per formalius ar neformalius kanalus.

Vieni iš pirmųjų informacijos atskleidimą apibūdino Gibbins'as, Richard'as ir Waterhouse'as (1990), informacijos atskleidimą apibrėždami kaip apgalvotą informacijos pateikimą suinteresuotosioms šalims. Minėti autoriai taip pat nurodė kanalus, kuriais atskleidžiama informacija gali pasiekti visuomenę (pavyzdžiui, metinės ataskaitos, tarpinės ataskaitos, pranešimai spaudai, pranešimai konferencijų metu ir kt.). Yuesti, Novitasari ir Rustiarini (2016) nurodė, kad NVO turi būti atskaitingos visoms organizacijos suinteresuotosioms šalims esančioms tiek organizacijos viduje, tiek

išorėje: valdžios institucijoms, žiniasklaidai, donorams, savanoriams, naudos gavėjams bei pilietinei visuomenei. Mangin (2017) taip pat pabrėžė atskaitomybę suinteresuotosiems šalims teigdama, kad NVO yra atskaitingos trims pagrindiniams organizacijų veikėjams: NVO projektus finansuojantiems rėmėjams, paramos gavėjams ir pačiai NVO (jos darbuotojams, savanoriams, partneriams). Atskaitingumas šiems suinteresuotiesiems subjektams vyksta formaliai (įsipareigojimais sudaromi sutartimis) arba moraliai (siekiant NVO tikslo, pavyzdžiui, gerbti žmogaus teises).

Pivac, Vuko ir Cular'as (2017) bei Islam'as (2017) nurodė, kad organizacijų informacijos atskleidimas skirstomas į dvi plačias kategorijas: privalomąjį ir savanoriškąjį informacijos atskleidimą. Privalomas informacijos atskleidimas reiškia, informacijos atskleidimą vykdant įstatymų, profesinių reglamentų, informacijos atskleidimo standartų reikalavimus (Pivac, Vuko ir Cular, 2017). Kita vertus, savanoriškas atskleidimas nurodomas kaip bet kokios informacijos atskleidimas, kuri yra atskleidžiama papildomai (Modugu, 2017). Be to, savanoriškas atskleidimas gali apimti ir rekomendacinį informacijos atskleidimą, kurį rekomenduoja autoritetingas kodeksas ar įstaiga. Mokslinėje literatūroje yra ypatingai nagrinėjamas savanoriškas informacijos atskleidimo būdas. Carvalho'as, Rodrigues'as ir Branco'as (2017) nurodo, kad savanoriškas informacijos atskleidimas palaiko ryšius su suinteresuotaisiais subjektais.

Mangin (2017) organizacijų skaidrumu apibrėžė organizacijų ir jų suinteresuotųjų šalių santykius: pareigas atsakyti į kylančius klausimus ir teisę gauti informaciją. Tai reiškia, kad kiekviena organizacija, kuri gali turėti įtakos suinteresuotų šalių gyvenimui privalo patenkinti visus suinteresuotų šalių informacijos poreikius. Carvalho'o ir kt. (2017) taip pat pabrėžė, kad informacijos atskleidimas tai būdas parodyti, kad organizacijos veikia pagal suinteresuotųjų šalių lūkesčius. Pasak Han'o ir Hong'o (2019) organizacijos atskleisdamos informaciją suinteresuotosiems šalims paaiškina jų veiklos ir veiksmų rezultatus, indėlius gerinant gyvenimo kokybę ir įsipareigojimus laikytis vertybių. Šiuo požiūriu organizacijų skaidrumas nurodo atskleidžiamos informacijos laipsnį. Šį laipsnį lemia kintamieji, tokie kaip organizacinės vertybės, veikla, organizacijos kultūra bei socialinė aplinka (Han, Hong, 2019). Vadinasi, NVO informacijos atskleidimo kiekis dažniausiai priklauso nuo organizacijos vertybių, vyraujančios organizacinės kultūros, supančios socialinės aplinkos bei suinteresuotųjų šalių poreikių ir lūkesčių.

Modugu (2017) teigimu, norint, kad atskleidžiama informacija būtų naudinga, ji turi būti tinkama ir tiksliai atspindinti realybę. Be to, informacija yra daug naudingesnė, jeigu ją galima palyginti, patikrinti ir jeigu ji yra pateikta laiku. Tad tam, kad suinteresuotosios šalys iš pateiktos informacijos gautų maksimalios naudos organizacijų pateikiama informacija, taip pat turėtų būti kokybiška ir suprantama. Tačiau atskaitingas elgesys vienos suinteresuotosios šalies atžvilgiu gali būti nesuderinamas su atskaitingumu kitai suinteresuotajai šaliai. Dėl to organizacijos turėtų veikti atsakingai, skaidriai bei atskleisti kuo daugiau informacijos suinteresuotosiems šalims.

Apibendrinant galima teigti, kad dėl didėjančio suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikio ir spaudimo, organizacijos yra skatinamos aktyviai taikyti informacijos atskleidimo praktiką. Iš pateiktų informacijos atskleidimo apibrėžimų analizės, daroma išvada, kad informacijos atskleidimas yra organizacijos teigiamos bei neigiamos informacijos perdavimas suinteresuotosiems

šalims, kuris gali būti privalomas arba savanoriškas, t.y. gali būti apibrėžtas įvairių įstatymų, reglamentų ir taisyklių, arba savanoriškas, kai organizacijos vadovai savanoriškai pasirenka atskleidžiamos informacijos visuomenei lygį. Savanoriškas informacijos atskleidimas bei didesnis skaidrumo lygis yra laikomi efektyviomis priemonėmis suinteresuotų šalių poreikių patenkinimui, pasitikėjimo organizacija stiprinimui. Informacijos atskleidimo procesas yra ypatingai aktualus organizacijoms, siekiančioms pagerinti savo įvaizdį, reputaciją visuomenėje. Taigi, viešas organizacijos finansinės ir nefinansinės informacijos atskleidimas padeda patenkinti suinteresuotųjų šalių lūkesčius, todėl yra tikslinga analizuoti kaip atskaitingos organizacijos vykdo informacijos atskleidimo suinteresuotosioms šalims praktiką.

1.2. NVO atskaitomybės reglamentavimo sunkumai Lietuvoje

Kiekviena valstybė turi teisę apibrėžti NVO sampratą, paskirtį ir jos atskaitomybę savo valstybės viduje. Lietuvoje NVO sektoriaus veikimą apibrėžia Lietuvos Respublikos Nevyriausybinų organizacijų įstatymas (2013). Šiame įstatyme NVO apibūdinama kaip “nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų nepriklausomas, savanoriškumo pagrindais ir visuomenės ar jos grupės naudai veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra politinės valdžios siekimas arba vien tik religijos tikslų įgyvendinimas. Šiuo įstatymu pirmą kartą buvo teisiškai apibrėžtos NVO bei jų paskirtis. Ilgą laiką Lietuvoje NVO apskaitos politika buvo neaiški ir kėlė sunkumų tinkamai vykdant finansinę atskaitomybę.

NVO sektoriaus apskaitos tikslas - finansavimo skaidrumo bei tinkamo lėšų įsisavinimo nustatymas. NVO veiklos palaikymui lėšas gauna iš rėmėjų. Šios lėšos pagal sudarytą biudžetą ar išlaidų sąmatą yra skiriamos projektams. NVO finansinė atskaitomybė taip pat išsiskiria gausiu informacijos vartotojų ratu. Atskleidžiama finansinė informacija domisi ne tik finansuotojai, rėmėjai, bet ir visuomenė. NVO suinteresuotosioms šalims labiausiai aktualus tikslingas finansavimo panaudojimas ir finansavimo lėšų likutis metų pabaigoje, kuris užtikrina organizacijos veiklos tęstinumą. Suinteresuotosios šalys taip pat domisi surinkto finansavimo tikslingu panaudojimu. NVO negali ignoruoti šių suinteresuotų šalių poreikių, nes NVO veiklą reglamentuojantys įstatymai bei finansavimo sutartys įpareigoja NVO būti atskaitingoms savo suinteresuotosioms šalims.

NVO veiklos reglamentavimo pradžia laikoma 1992 m. gegužės mėn. 26 d., kuomet buvo priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas “Dėl ne pelno organizacijų (įmonių) įstatų pagrindinių nuostatų patvirtinimo”. Šis dokumentas ilgus metus reglamentavo NVO veiklą bei finansavimo ypatybes. Vis dėlto, nutarime trūko NVO apskaitos tvarkymo bei finansinės atskaitomybės sudarymo nuostatų bei reikalavimų (Lietuvos laisvosios rinkos institutas, 2005).

Pirmieji žingsniai sureguliuoti NVO apskaitos tvarkymą buvo žengti 1999 metais, kai kovo 16 dieną buvo išleistas įsakymas „Dėl dotacijų ir subsidijų finansinės apskaitos tvarkos“, tačiau įsakymas neatitiko NVO poreikių. 2001 m. lapkričio 6 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas. Šis įstatymas nustatė apskaitos organizavimą, apskaitos dokumentus, registrus bei jų saugojimą, klaidų taisymą ir atsakomybę už apskaitos organizavimą (LR Finansų ministerija, 2018). NVO sektoriui šis įstatymas tik iš dalies nurodė buhalterinės apskaitos gaires.

2004 m. prasidėjo įmonių apskaitos pertvarkymas, kuriuo buvo siekiama pereiti prie tarptautinių apskaitos standartų. Įmonių apskaitos pertvarkos metu priimtas sprendimas reglamentuoti NVO bei kitų pelno nesiekiančių juridinių asmenų buhalterinę apskaitą (Lietuvos laisvosios rinkos institutas, 2005). 2004 m. lapkričio 22 dienos LR Finansų ministro įsakymu buvo patvirtintos “Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sudarymo ir pateikimo taisyklės”. Tačiau apskaitos problema vistiek išliko aktuali, nes nebuvo apibrėžti visuomenei naudingos veiklos vykdymo apskaitos reikalavimai, neatsižvelgta į NVO veiklos specifiką (Registru centras, 2019). Šių reikalavimų neapibrėžtis paliko daugybę buhalterinės ir mokesčių apskaitos problemų bei klausimų (Lietuvos laisvosios rinkos institutas, 2005). Be to, LR Nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatymas taip pat kėlė nesusipratimus, kadangi valstybinėms valdžios institucijoms buvo palikta teisė taikyti nevienodus kriterijus skirstant NVO finansavimą, o tai sudarė visas galimybes piktnaudžiavimui (Transparency International, 2014).

2015 m. LR Seimui priėmus Viešųjų įstaigų įstatymo (2015) pakeitimą NVO atsirado prievolė kiekvienais metais metinių finansinių ataskaitų rinkinį pateikti Juridinių asmenų registru “Registru centras”. NVO, kurios finansiškai buvo stabilios, ši nauja prievolė nesukėlė problemų, tačiau toms NVO, kurios veikė savanorišku pagrindu ir neturėjo stabilių gaunamų pajamų susidūrė su sunkumais. Iškilusių problemų priežastimi tapo stabilaus finansavimo ir informacijos stoka (NIPC, 2017). Dėl to NVO finansinės atskaitomybės tvarkymui teko samdyti buhalterius (NVO teisės institutas, 2008). 2018 m. organizacijų turinčių paramos gavėjo statusą, finansinė atskaitomybė dar labiau sugriežtėjo. LR Labdaros ir paramos įstatymo (1993) pakeitimas nurodė, kad paramos gavėjo statusas NVO bus panaikintas, jeigu šios praėjus dviems mėnesiams po gauto išpėjimo, dėl juridinių asmenų registro tvarkytojui nepateikto metinio finansinių ataskaitų rinkinio, metinio pranešimo ar veiklos ataskaitos, šių ataskaitų nepateiks. Dėl to už 2017 metų finansinių ataskaitų nepateikimą laiku, paramos gavėjo statusą prarado beveik 2 tūkst. labdaros ir paramos fondų, asociacijų ar viešųjų įstaigų (Registru centras, 2019).

Iki 2018 m. pabaigos NVO finansinę atskaitomybę vykdė pagal “Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo ir politinių kampanijų dalyvių neatlygintinai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taisyklės” (2004). Tačiau šios taisyklės 2018 m. buvo patobulintos (Vrublevska, 2018): papildant bendrąsias apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų sudarymo nuostatas; išskiriant nematerialaus, materialaus, finansinio turto bei atsargų grupes; praplėčiant finansavimo šaltinių sąrašą; atnaujinant finansinės būklės bei veiklos rezultatų ataskaitų formas; papildant taisyklės naujomis pavyzdinėmis ataskaitų formomis apie gautą ir suteiktą paramą; atnaujinant pelno nesiekiančių juridinių asmenų sąskaitų planą.

Anot Nevyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centro (2018a), visos Lietuvoje veikiančios NVO yra įpareigosotos kasmet “Registru centru” pateikti finansinių ataskaitų rinkinį, sudarytą iš: balanso; veiklos rezultatų ataskaitų; aiškinamojo rašto bei veiklos ataskaitos (metinio pranešimo). Valstybinei mokesčių inspekcijai (VMI) turi būti pateikiama: metinė pelno mokesčio deklaracija (jei organizacija nevykdo ūkinės – komercinės veiklos, ji gali parašyti prašymą VMI ir 5-

erių metų laikotarpiui atidėti šios Pelno (nuostolio) ataskaitos teikimą VMI); paramos gavimo ir panaudojimo ataskaita, jei yra gauta parama iš verslo įmonių (NIPC, 2018b).

Pagal 2019 m. gruodžio 5 d. LR Seimo priimtą LR Nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatymą Lietuvoje taip pat yra naujai įvesta NVO duomenų bazė. Šioje duomenų bazėje pateikiama įregistruotų ir išregistruotų, turinčių paramos gavėjo statusą ir jį praradusių, pateikusių ir nepateikusių ataskaitas NVO duomenys. Taip pat nuolat atnaujinami duomenys apie NVO darbuotojų, savanorių, narių/dalininkų skaičių, organizacijos pajamų dydį ir jų šaltinius. Nors nauja NVO duomenų bazė yra skirta didinti NVO sektoriaus skaidrumą, NVO valdytojų aktyvumas pateikiant reikiamą informaciją yra menkas. Pastebėta, kad 2020 m. NVO atlase finansinę informaciją atskleidžia tik 7 proc. NVO. Kyla klausimas, dėl kokių priežasčių NVO valdytojai NVO duomenų bazei nepateikiama reikiamos informacijos.

Reziumuojant, ilgą laiką NVO apskaitos politika, buvo vykdoma vadovaujantis bendraisiais įmonių apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais, nes nebuvo aiškių nuostatų NVO atskaitomybės organizavimui. 2004 m. vykdant įmonių apskaitos pertvarkymą, NVO sektorius pasigedo visuomenei naudingos veiklos vykdymo apskaitos reikalavimų. Šių reikalavimų neapibrėžtumas paliko daugybę buhalterinės ir mokesčių apskaitos problemų bei klausimų. 2015 m. įvesta prievolė NVO „Registru centrui“ pateikti metines finansines ataskaitas, paskatino paramos gavėjo statusą turinčių organizacijų skaidrumą, tačiau yra kritikuojama pelno nesiekiančių organizacijų, dėl papildomos finansinės naštos užkrovimo, dėl kurios 2017 m. net du tūkstančiai labdaros ir paramos fondų prarado paramos gavėjo statusą. 2018 m. NVO buhalterinės apskaitos taisyklės buvo patobulintos. Vis dėlto, NVO vis dar susiduria su finansinės atskaitomybės problemomis. Šios finansinės atskaitomybės yra vengiama dėl išaugusios finansinės naštos, informacijos stokos bei reikalingos papildomos darbo jėgos.

1.3. NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo trūkumas

Dvidešimto amžiaus pabaigoje mokslininkai pradėjo kelti suinteresuotųjų šalių NVO pasitikėjimo ir patikimumo klausimą (Keating, Thrandardottir, 2017). Po dešimtmečio, akademinėje plotmėje jau buvo kilę daugelis diskusijų dėl NVO vietos platesnėje politinėje sistemoje, nagrinėjami tokie organizacijų aspektai kaip teisėtumas, atskaitomybė, reprezentatyvumas ir patikimumas (Feldman, 2003; Holmen, Jirstrom, 2009; Montanaro, 2012). Keating'o ir Thrandardottir'io (2018) teigimu, pastaruoju metu NVO sektoriaus reputacija nukentėjo dėl įvairių skandalų susijusių su apgavystėmis, pinigų švaistymu. Dėl to valstybinės valdžios, NVO valdytojai bei kitos su NVO veikla susijusios organizacijos pradėjo svarstyti būdus kaip pagerinti pasitikėjimą NVO sektoriaus skaidrumu.

Pasaulinė ryšių su visuomene kompanija „Edelman“ devynioliką metų iš eilės bendradarbiauja su 26-iose įvairiose pasaulio valstybėse įsikūrusiomis įmonėmis ir organizacijomis bei pristato „Edelman“ pasitikėjimo barometrą“ (Edelman, 2019). Edelman pasitikėjimo barometro duomenimis, pasaulyje pasitikėjimas NVO didėja, tačiau Europoje, ypač Didžiojoje Britanijoje, Olandijoje, Italijoje pasitikėjimas NVO sektoriumi vis dar nesiekia 50 proc. Taip pat, neženkliai didesnis NVO sektoriaus pasitikėjimas užfiksuotas Airijoje, Ispanijoje bei Prancūzijoje, kuris siekia nuo 50 iki 59 proc. Be to, 2019 m. tik 48 proc. tyrime dalyvavusių respondentų tikėjo, kad NVO atskleidžia teisingą bei išsamią veiklos bei finansinę informaciją (European Fundraising Association, 2019). Daugiau nei pusė

apklausos dalyvių nurodė, kad NVO kontrolės sistemos neveikia. Taip pat, tyrimas atskleidė, kad nusivylimas NVO veiklos skaidrumu egzistuoja visuose visuomenės sluoksniuose. Labiausiai respondentai jautė baimę dėl korupcijos, globalizacijos ir mažėjančių socialinių vertybių, kurios kelia nepasitikėjimą NVO veikla (European Fundraising Association, 2019). 2018 m. Lietuvoje pasitikėjimas trečiuoju sektoriumi – NVO veikla siekė 52 proc. Be to, pasiryžusių paremti NVO veiklą buvo 54 proc., lyginant su 2012 m. rėmėjų skaičius sumažėjo 2 proc. (NIPC, 2018d). Pagal tyrimuose gautus duomenis, daroma išvada, kad tiek Lietuvoje, tiek Europoje tik kas antras žmogus pasitiki NVO atskleidžiamą informaciją bei šių organizacijų veiklos skaidrumu. Atsižvelgus į pasiryžusių paremti NVO veiklą respondentų procentinę dalį, taip pat išryškėja pasitikėjimo NVO veikla, lėšų panaudojimo, skaidrumo problema.

Douglas ir Meijer'is (2016) teigia, kad skaidrumas paprastai apibrėžiamas kaip priemonė skirta išorės suinteresuotosioms šalims stebėti organizacijos vidaus veiklą. Didesnis organizacijų skaidrumas veda į visuomenės pasitikėjimą organizacijų veikla. Modugu (2017) nuomone, visuomenės pasitikėjimas yra svarbus bet kurios organizacijos turtas, o ypatingai svarbus NVO sektoriui. Dauguma NVO yra priklauso nuo rėmėjų teikiamos finansinės paramos. Išaugęs visuomenės nepasitikėjimas NVO veikla gali paskatinti paramos teikėjus skirti savo išteklius kitur, o toks reiškinys organizacijai sukeltų neigiamų pasėkmių. Konkurencinėje aplinkoje, kurioje donorai turi daug pasirinkimų, pasitikėjimas NVO veikla gali būti lemtingas elementas ne tik atskirų NVO egzistavimui, bet ir visam sektoriui. (Keating, Thrandardottir, 2017).

Taigi, pastaruoju metu NVO sektorius visame pasaulyje susiduria su suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo trūkumo problema. Daugelyje šalių pasitikėjimas NVO sektoriumi nesiekia 50 proc., tai parodo suinteresuotųjų šalių abejones NVO veikla, efektyviu organizacijų valdymu, tikslingu paramos panaudojimu. Kadangi NVO reputacija nukentėjo dėl daugelio pasaulyje įvykusių skandalų susijusių su apgavystėmis, pinigų švaistymu, informacijos atskleidimo svarba tik dar labiau sustiprėjo. Svarbu pabrėžti, kad NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo klausimas yra ypatingai aktualus, nes pasitikėjimo trūkumas gali lemti organizacijų pajamų šaltinių praradimą ar netgi sukelti pavojų organizacijos tęstinumui.

Apibendrinimas. Pastaraisiais metais, NVO sektorius sparčiai auga, tačiau suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO mažėja. NVO sektorius vis dažniau susiduria su skaidrumo ir atskaitomybės problemomis, kurios kenkia NVO sektoriaus reputacijai. Visuomenėje kylančios abejones dėl atskaitingos ir skaidrios NVO veiklos keia klausimą ar NVO pasiekia užsibrėžtus veiklos tikslus. Dėl to NVO skaidrumo bei organizacijų nepasitikėjimo problema sukėlė didesnę spaudimą NVO sektoriui gerinti finansinę atskaitomybę, atskleidžiamos informacijos kiekį ir kokybę. Vis dėlto, NVO susiduria su finansinės apskaitos, finansinės naštos, laiko stokos bei papildomos darbo jėgos. Dėl to svarbu toliau nagrinėti NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių teorinius aspektus, siekiant išsiaiškinti ar ištisų NVO atskleidžiamos informacijos politika lemia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą jomis ir kaip atskleidžiama informacija gali paveikti tolimesnę organizacijos ateitį.

2. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo teoriniai aspektai

Išnagrinėjus NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos problematiką, išaiškėjo, kad NVO sektoriaus reikšmė visuomenės gyvenime didėja, o atskleidžiamos informacijos reglamentavimo neaiškumas ir informacijos atskleidimo svarbos neįvertinimas kelia NVO sektoriaus patikimumo problemą. NVO yra atskaitingos suinteresuotosioms šalims tiek teoriškai, tiek praktiškai (Tortajada, 2016). Būtent suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas laikomas vertingu organizacijų turtu, nes pasitikėjimo lygis daro poveikį suinteresuotųjų šalių dabartiniams ir būsimiems sprendimams bei veiksams (Pwc, 2015). Manoma, kad didesnis informacijos atskleidimo lygis gali teigiamai paveikti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą organizacijomis. Taigi, siekiant išsiaiškinti NVO atskleidžiamos informacijos poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui, atliekama NVO atskleidžiamos informacijos reikšmingumo bei suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo teorinė analizė.

2.1. NVO atskleidžiamos informacijos koncepcija

Informacijos atskleidimo reikalavimai įvairiuose sektoriuose skiriasi. Tačiau mokslinėje literatūroje bendrai pripažinta, kad informacijos atskleidimas laikomas organizacijos teigiamos ir neigiamos, finansinės ir nefinansinės informacijos perdavimas suinteresuotosioms šalims, kuris gali būti privalomas arba savanoriškas, t.y. gali būti apibrėžtas įvairių įstatymų, reglamentų ir taisyklių arba savanoriškas, kai organizacijų vadovai savanoriškai pasirenka informacijos atskleidimo visuomenei politiką (Owusu, 1998; Shehata, 2014). NVO sektoriuje veikia skirtingos teisinės formos, veiklos masto bei veiklos pobūdžio organizacijos. Taip pat skiriasi ir NVO atskleidžiamos informacijos lygis (Saxton ir Gua, 2011). Dėl to siekiant nustatyti NVO atskleidžiamos informacijos poveikį suinteresuotosioms šalims, pirmiausiai reikia išsiaiškinti NVO klasifikaciją, informacijos atskleidimo praktiką bei galimus informacijos atskleidimo vertinimo metodus.

2.1.1. NVO apibrėžtis ir klasifikacija

Europos audito rūmų (2018) teigimu, NVO sąvoka yra plačiai naudojama, tačiau tarptautiniu lygmeniu neturi visuotinai pripažinto apibrėžimo. Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse NVO statusas nustatomas pagal organizacijos teisinę formą, o kitose pagal vykdomos veiklos pobūdį. Tad įvairiose valstybėse NVO apibrėžimas gali skirtis ir atspindėti skirtingus prioritetinius tikslus.

Lietuvoje NVO apibrėžiamos kaip Lietuvos valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų nepriklausomi viešieji juridiniai asmenys, savanoriškai įkurti, nesiekiantys pelno bei veikiantys visuomenės ar jos grupių naudai (Kuzmickaitė, 2019). Panašiai NVO apibūdina ir užsienio mokslinės literatūros autoriai. Stankowska (2014) nurodo, kad NVO, tai teisiškai įsteigtos organizacijos, fizinių ar juridinių asmenų sukurtos organizacijos, veikiančios nepriklausomai nuo bet kurios vyriausybės. Pastarosios autorės teigimu, terminas paprastai taikomas tik toms organizacijoms, kurios siekia platesnio socialinio tikslo turinčio politinių aspektų, tačiau tai nėra atviros politinės organizacijos. Šių organizacijų uždaviniai orientuoti į asmenis turinčius bendrus interesus. NVO teikia įvairias paslaugas, vykdo humanitarines funkcijas, piliečių susirūpinimą keliančius klausimus teikia vyriausybėms, propaguoja ir stebi politiką, skatina politinį dalyvavimą. NVO taip pat gali būti apibrėžtos kaip „privачios organizacijos vykdančios veiklą, kuria siekiama sumažinti kančias,

skatinti socialiai pažeidžiamų asmenų interesų įgyvendinimą, saugoti aplinką, teikti pagrindines socialines paslaugas arba vykdyti bendruomenės stiprinimo funkcijas“ (Carmen, 1995).

Pagal teisinę formą	Pagal veiklos mastą	Pagal veiklos pobūdį
<ul style="list-style-type: none"> • Asociacijos; • Viešosios įstaigos; • Labdaros ir paramos fondai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarptautinis; • Nacionalinis; • Regioninis; • Vietos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Paramos; • Paslaugų; • Dalyvavimo; • Įgalinimo.

1 pav. NVO skirstymas pagal teisinę formą, veiklos mastą ir veiklos pobūdį

NVO gali būti suskirstytos į įvairius tipus remiantis skirtingais veiksniais, tokiais kaip teisine forma, veiklos mastu ir veiklos kryptimi (žr. 1 pav.). NVO teisinė forma skirtingose valstybėse skiriasi, nes priklauso nuo kiekvienos valstybės vietinių įstatymų (Stillman, 2007). Lietuvoje NVO skirstomos į asociacijas, viešąsias įstaigas bei labdaros ir paramos fondus. Tačiau nebūtinai visos asociacijos, viešosios įstaigos ir labdaros fondai yra priskiriami NVO sektoriui. Tam, kad organizacijos įgytų NVO statusą, jos turi atitikti: institucionalizmo, privatumo, pelno neskirstymo, savivaldos, savanoriškumo kriterijus. Tai reiškia, kad NVO turėtų būti įsteigtos vienokia ar kitokia teisine forma, nebūti priklausomos nuo vyriausybės, nesiekti pelno, kuris būtų pasidalintas tarp organizacijos vadovų, būti kontroliuojamos iš vidaus, o ne išorės bei narystė šiose organizacijose turėtų būti pagrįsta savanoriško prisijungimo pagrindu (NVO teisės institutas, 2008). Asociacijos paprastai steigiamos organizacijos narių interesų reprezentavimui, patenkinimui bei apsaugai užtikrinti. Viešosios įstaigos skirtos patenkinti bei apsaugoti plačios visuomenės interesus, vykdamt visuomenei naudingą veiklą. Labdaros ir paramos fondai skirti teikti labdaros, paramos ar kito pobūdžio pagalbą žmonėms ir organizacijoms, kurios veikia mokslo, kultūros, menų, religijos, sporto, sveikatos apsaugos, aplinkos apsaugos ar kitose srityse (King ir McNabbas, 2014).

Pasak Lewis'o (2010), NVO sektoriuje išskiriami keturi veiklos masto lygiai: tarptautinis, nacionalinis, regioninis bei vietos. Tarptautinio masto NVO savo veiklą vykdo daugiau nei vienoje valstybėje, dažniausiai yra didesnės apimties bei sukaupusios didesnę veiklos patirtį organizacijos. Nacionalinės NVO orientuojasi į veiklą vienos šalies teritorijoje. Regioninis NVO veiklos mastas yra mažesnis už nacionalinį veiklos mastą. Tai reiškia, kad NVO veikia tam tikrose valstybės regiono ribose. Vietos NVO paprastai domisi tik konkrečia vietos problema arba veikia palyginti nedidelėje geografiškai apibrėžtoje teritorijoje (Lewis, 2010).

Pagal veiklos pobūdį Nirmalarani's ir Muthukumar'is (2015) NVO skirsto į šiuos tipus:

- Labdaros pobūdis. NVO veikla yra skirta patenkinti socialiai pažeidžiamų asmenų grupių poreikius, pavyzdžiui, maisto, drabužių poreikius. Taip pat šios NVO aktyviai dalyvauja nelaimių metu, nukentėjusiems asmenims padeda sušvelninti nelaimingų įvykių padarinius.
- Paslaugų pobūdis. Šios NVO teikia gyvybiškai svarbias paslaugas, tokias kaip medicininė pagalba, būsto paieškos pagalba, švietimas, bet kurios kitos paslaugos, kurių poreikį jaučia žmonės, bet neturi galimybių įsigyti savomis pastangomis.

- Dalyvavimo pobūdis. Šio tipo NVO, vietos bendruomenei ar kitiems suinteresuotiesiems asmenims suteikia galimybę aktyviai dalyvauti organizacijos tikslų įgyvendinimo procese (pavyzdžiui, bendruomenių stiprinimo organizacijos).
- Įgalinimo pobūdis. Pagrindinis tokių NVO tikslas yra padėti skurstantiems žmonėms kontroliuoti savo gyvenimą, didinant jų supratimą apie socialines, politines ir ekonomines problemas.

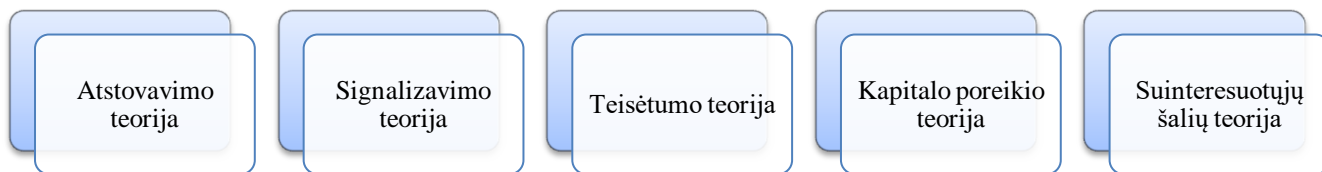
Taigi, NVO yra teisiškai įsteigtos pelno nesiekiančios organizacijos skirtos tarnauti visuomenės gerovės užtikrinimui ir veikiančios nepriklausomai nuo vyriausybės tarptautiniu, nacionaliniu, regioniniu bei vietos lygmeniu.

2.1.2. Informacijos atskleidimo svarbą pagrindžiančios teorijos

Informacijos atskleidimas literatūroje yra apibrėžiamas kaip „visuomenės informavimas organizacijos veiklos bei finansinėmis ataskaitomis“ (Tadelis, Zettelmeyer, 2014). Informacijos atskleidimas taip pat apibrėžiamas kaip „ekonominės, finansinės ar nefinansinės, kiekybinės ar kitokios, susijusios su organizacijos finansine būkle ir veiklos rezultatais informacijos perdavimas“ (Owusu, 1998). Tad, organizacijų atskleidžiama informacija yra įvairaus pobūdžio informacija, skirta informuoti suinteresuotąsias šalis apie organizacijos veiklą bei rezultatus.

Shehata (2014) atskleidžia, kad organizacijų informacijos atskleidimas skirstomas į dvi plačias kategorijas: privalomą ir savanorišką. Privalomą atskleidimą sudaro atskleidžiama informacija, skirta įvykdyti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus. Savanoriškas informacijos atskleidimas apima finansinę ir nefinansinę informaciją, kuri yra atskleista be privalomo nurodymo šią informaciją atskleisti. Savanoriško informacijos atskleidimo tikslas - suteikti aiškią informaciją suinteresuotosioms šalims apie ilgalaikį organizacijos tvarumą, sumažinti informacijos asimetriją bei konfliktus tarp vadovų ir suinteresuotųjų šalių (Shehata, 2014). Tian ir Chen (2009) savanorišką informacijos atskleidimą apibrėžė kaip „laisvą organizacijų vadovybės pasirinkimą teikti apskaitos bei kitą aktualią informaciją, kuri laikoma svarbi jų metinių ataskaitų vartotojų poreikiams patenkinti“. Taip pat, savanoriškas informacijos atskleidimas gali apimti atskleidimą, „kurį rekomenduoja autoritetai“ (Tadelis, Zettelmeyer, 2014).

Apskaitos tyrėjai plačiu mastu savanoriško informacijos atskleidimo veiksnius ir suvaržymus bei siūlo daugybę teorijų paaiškinančių savanoriško informacijos atskleidimo pasirinkimo priežastis (žr. 2 pav.)

2 pav. Informacijos atskleidimo svarbą pagrindžiančios teorijos
(Shehata, 2014)

Atstovavimo teorija (ang. *Agency Theory*). Atstovavimo teorija atstovų santykius apibrėžia kaip sutartį, pagal kurią vienas ar keli asmenys (principalai) pasamdo kitą asmenį (atstovą), kuriam suteikia teisę bei įgaliojimus atlikti paslaugas, priimti sprendimus principalo vardu. Šiuo atveju principalais gali būti laikomi organizacijos savininkai, o atstovais organizacijos vadovai (He, Plumlee ir Wen, 2019). Shehat'os (2014) teigimu, atstovavimo teorija nurodo, kad visi individai veikia savo interesų naudai. Organizacijų vadovai dažniausiai turi daugiau informacijos apie organizacijas nei jos įsteigėjai ar savininkai, dėl to pradeda veikti savo naudai. Skirtingi savininkų ir vadovų interesai kelia konfliktą, kurio pasėkmė yra informacijos asimetrija. Omar'o ir Rahman'o (2019) teigimu, apskaitos praktika ir savanoriškas informacijos atskleidimas turėtų kontroliuoti organizacijos viduje kylančius interesų konfliktus.

Signalizavimo teorija (ang. *Signalling Theory*). Remiantis signalizavimo teorija, pagrindinis organizacijų informacijos atskleidimo tikslas - informuoti suinteresuotąsias šalis apie organizacijos veiklos kokybę ir jos vertę. Sartawi's ir Reyad'as (2018) teigia, kad organizacijų savanoriškas informacijos atskleidimas padeda suinteresuotosioms šalims numatyti būsimas organizacijų ateities perspektyvas. Be to, signalizavimo teorijoje teigiama, kad atsižvelgiant į informacijos asimetrijos problemą, organizacijos yra linkusios siųsti signalus suinteresuotosioms šalims. Norėdamos parodyti savo pranašumą prieš kitas panašios paskirties organizacijas, gerinant reputaciją ir pritraukiant lėšas veiklai vykdyti (Harmadji, Subroto, Saraswati, Prihatiningtias, 2018). Taigi, savanoriškas informacijos atskleidimas yra viena iš signalizavimo priemonių. Savanoriškai atskleista informacija, kurios atskleidimo nereguliuoja įstatymai ar kiti teisės aktai, organizacijai suteikia konkurencinį pranašumą (Sartawi ir Reyad, 2018).

Teisėtumo teorija (ang. *Legitimacy Theory*). Pagal teisėtumo teoriją, teisėtumas gali būti pagrįstas tiek privalomu informacijos atskleidimu, kai informacijos atskleidimas yra privalomas dėl teisės aktų, tiek savanorišku atskleidimu (Shehata, 2014). Ši teorija įpareigoja organizacijas atskleisti kuo daugiau informacijos apie savo vykdomą veiklą visuomenei. Tik informacijos atskleidimas gali pagerinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą organizacija bei įrodyti, kad jų vykdoma veikla yra teisėta. Kadangi apskaitos tikslas yra suteikti aktualią, padedančią priimti sprendimus informaciją, teorija buvo integruota į apskaitos studijas kaip priemonė skirta organizacijų vadovybei bendrauti su visuomene (Elfeky, 2017).

Kapitalo poreikio teorija (angl. *Capital Need Theory*). Kapitalo poreikio teorija nurodo, kad savanoriškas informacijos atskleidimas NVO padeda pritraukti rėmėjų paramą (Tadelis, Zettelmeyer, 2014). Dėl to organizacijoms siekiančioms greitai padidinti kapitalą, vertėtų atskleisti daugiau savanoriškos informacijos, kuri būtų susijusi su organizacijų veikla ir finansiniais duomenimis (Elfeky, 2017).

Suinteresuotųjų šalių teorija (ang. *Stakeholder Theory*). Duran'o ir Rodrigo (2018) nuomone, suinteresuotųjų šalių teorija nurodo, kad bet kurios organizacijos tikslas yra organizacijos klestėjimo ir suinteresuotųjų šalių lūkesčių patenkinimo užtikrinimas. Pastarieji autoriai daro prielaidą, kad organizacijos turi tenkinti visų suinteresuotųjų šalių informacijos poreikius. Be to, suinteresuotųjų šalių teorija akcentuoja, kad dėl stipresnio suinteresuotųjų šalių spaudimo, didesnio dydžio

organizacijos yra linkusios savanoriškai pateiktidaugiau papildomos informacijos. Antonelli's, D'alessi's ir Cuomo'as (2016) pabrėžia, kad vadovaujantis suinteresuotųjų šalių teorija, organizacijos suinteresuotosiems šalims yra socialiai atskaitingos, dėl to organizacijų vadovybės turi priimti palankius visiems su organizacijos veikla susijusiems asmenims ar asmenų grupėms sprendimus.

Taigi, galima teigti, kad NVO informacijos atskleidimas yra grįstas visų penkių nagrinėtų informacijos atskleidimo teorijų kompleksu. Visų pirma, suinteresuotųjų šalių teorija nurodo, kad organizacijos veikia savo suinteresuotųjų šalių naudai. Atstovavimo teorija pabrėžia informacijos asimetrijos sumažinimą. NVO atskleisdamos aktualią informaciją suinteresuotosiems šalims sumažina informacijos trūkumą tarp organizacijų ir jų suinteresuotųjų šalių, didinant šių suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą organizacijomis. Signalizavimo teorijos aspektu, NVO suinteresuotosiems šalims praneša, kad jų vykdoma veikla atitinka jų užsibrėžtus veiklos tikslus, yra skaidri ir, kad ateityje savo veiklą vykdys atsižvelgiant į suinteresuotųjų šalių poreikius bei lūkesčius. Kapitalo poreikio teorija nurodo, kad NVO atskleisdamos informaciją įgauna galimybę pasiekti didesnę suinteresuotųjų šalių palankumą, darantį įtaką aktyvesniam suinteresuotųjų šalių finansiniam rėmimui, kuris yra būtinas veiklos tęstinumui užtikrinti. Teisėtumo teoriją NVO atskleidžiamos informacijos atžvilgiu galima interpretuoti kaip suinteresuotųjų šalių užtikrinimą, kad organizacijų veikla yra teisiškai patvirtinta. Šis užtikrinimas taip pat gali paveikti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą organizacija. Tad visų šių teorijų kompleksas paaiškina NVO atskleidžiamos informacijos svarbą.

2.1.3. NVO informacijos atskleidimo lygį skatinantys veiksniai

Analizuojant informacijos atskleidimo sampratą ir problematiką, paaiškėjo, kad informacijos atskleidimas gali būti privalomojo arba savanoriško pobūdžio, o šio informacijos atskleidimo lygis gali reikšmingai nulemti organizacijos sėkmę. Dėl to yra svarbu išsiaiškinti informacijos atskleidimą lemiančius veiksnius bei suvaržymus. Žemiau pateiktame paveiksle (žr. 3 pav.) atvaizduoti susisteminti užsienio mokslinėje literatūroje pateikiami NVO informacijos atskleidimą skatinantys veiksniai. Šie NVO atskaitomybę skatinantys veiksniai pagal savo pobūdį suskirstyti į penkias kategorijas: socialinius, politinius, finansinius, institucinius bei valdymo veiksnius.

Socialiniai	Politiniai	Finansiniai	Instituciniai	Valdymo
<ul style="list-style-type: none"> • Suinteresuotųjų šalių spaudimas; • Konkurencija; • Organizacijos ir vadovų įvaizdis; • Žiniasklaidos spaudimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teisėtumo užtikrinimas; • Įstatymų laikymasis; • Interesų grupių konkurencija. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finansavimo pritraukimas; • Organizacijos dydis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Profesionalizmas; • IT pažanga; • Vadovų motyvavimas; • Darbuotojų gebėjimai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Informacijos asimetrija; • Strategija; • Valdymo kultūra; • Etikos lygis.

3 pav. NVO informacijos atskleidimą skatinantys veiksniai

(Sudaryta autorės (2019) pagal Alhazaimeh ir kt., (2014); Alves ir kt., (2012); Ghasempour ir Yusuf, (2014); Morris ir Tronnes, (2018); Saxton ir Gua, (2011); Shehata, (2014).

Visų pirma, išanalizavus informacijos atskleidžiamumo svarbą grindžiančias teorijas išaiškėjo informacijos atskleidimą bei neatskleidimą lemiantys veiksniai. Nagrinėtos informacijos atskleidimo teorijos išskiria šiuos informacijos atskleidimo veiksnius:

- siekį panaikinti informacijos asimetriją tarp organizacijos vadovų ir suinteresuotųjų šalių;
- siekį patenkinti organizacijos suinteresuotųjų šalių poreikius;
- siekį padidinti organizacijos konkurencinį pranašumą suinteresuotųjų šalių akyse;
- siekį pagerinti organizacijos ir jos vadovų reputaciją;
- siekį pritraukti suinteresuotųjų šalių įsitraukimą, rėmimą;
- siekį užtikrinti organizacijos teisėtumą, suinteresuotųjų šalių akyse.

Saxton'as ir Gua (2011) išnagrinėjo pelno nesiekiančių organizacijų informacijos atskleidimo organizacinius aspektus: strategiją, gebėjimus, valdymą ir aplinką. Pastarųjų autorių manymu, šie aspektai yra kritiški norint suprasti pelno nesiekiančiose organizacijose informacijos atskleidimo lygį. Visų pirma, pelno nesiekiančios organizacijos pasirenka informacijos atskleidimo praktiką, remdamosis savo socialiai orientuotos misijos pobūdžiu ir organizacine strategija šiai misijai įgyvendinti. Antra, informacijos atskleidimą lemia vidiniai gebėjimai ir organizaciniai ištekliai. Kai pelno nesiekiančių organizacijų strateginiai gebėjimai yra derinami su organizacijos strategijos samprata yra pasirenkamas informacijos atskleidimo priemonių rinkinys. Trečia, organizacijos valdymo struktūra užtikrina, kad organizacijos ištekliai ir gebėjimai būtų tinkamai naudojami ir organizacijos strategija būtų tinkamai įgyvendinta. Galiausiai aplinka, kurioje veikia organizacija, padeda pasirinkti konkrečias komunikacijas, informacijos atskleidimo strategijas ir jas sėkmingai įgyvendinti (Saxton, Gua, 2011).

Pasak Alhazaimė'o, Palaniappan'o ir Almsafir'o (2014) dabartinis amžius yra informacijos amžius, kuriame informacija tapo lemiamu veiksmu suinteresuotųjų šalių sprendimams. Kitaip tariant, bet kokia informacija gali iš esmės pakeisti suinteresuotųjų šalių sprendimus remti organizaciją, dalyvauti jos veikloje ar užmegzti kitokio pobūdžio santykius su organizacija (Ali, Frynas ir Mahmood, 2017). Todėl padidėjo savanoriško informacijos atskleidimo poreikis. Pastaruoju metu visame pasaulyje, sparčiai populiarėja reikalavimas, kad organizacijos parengtų finansines ataskaitas, tam, kad suinteresuotosios šalys laiku gautų aukštos kokybės finansinę informaciją, kuri padėtų jiems priimti pagrįstus sprendimus (Habbash, 2015). Alves'o, Rodrigues'o ir Canadas'o (2012) teigimu, pagrindiniai savanoriško informacijos atskleidimo veiksniai yra kintamieji, susiję su organizacijos dydžiu, augimo galimybėmis, organizaciniais rezultatais. Didesnio dydžio organizacijos dažnai turi daugiau lėšų profesionalių darbuotojų samdymui bei veiklos ir finansinės atskaitomybės vykdymui. Tad darbuotojų gebėjimai, profesionalizmas bei atitinkamų IT turėjimas skatina NVO atskleisti didesnio kiekio bei geresnės kokybės informaciją suinteresuotosioms šalims. Vyriausybės nurodymai, interesų grupių konkurencija ir žiniasklaidos spaudimas taip pat gali būti laikomi papildomais veiksniais atskleisti informaciją (Habbash, 2015). Alhazaimė'as ir kt. (2014) prieš tai minėtų autorių nuomonę papildė pastebėjimu, kad informacijos atskleidimas organizacijose naudojamas siekiant išvengti sukčiavimo reiškinių organizacijoje. Dėl to griežtesnis organizacijos valdymas lemia aukštesnį informacijos atskleidimo lygį. Vis dėlto, egzistuoja informacijos neatskleidžiamumą lemiantys veiksniai:

Nagrinėtos informacijos atskleidimo teorijos, taip pat atskleidė šiuos informacijos atskleidimą varžančius veiksniai (Boshnak, 2017; Carvalho, Rodrigues ir Branco, 2017; Habbash, 2015; He, Plumpee ir Wen, 2019):

- Siekiant išvengti suinteresuotųjų šalių dėmesio (papildomų klausimų);
- Atskleidus informaciją, suinteresuotosios šalys kels spaudimą informaciją atskleisti nuolat;
- Informacija yra daugiau neigiamo, nei teigiamo pobūdžio, dėl to nukentės organizacijos reputacija;
- Dėl saugomos informacijos atskleidimo, bus prarastas konkurencinis pranašumas;
- Atskleistos informacijos nebeįmanoma susigrąžinti ar ją nuslėpti;
- Laiko, finansavimo bei gebėjimų stoka.

Nagrinėjant NVO informacijos atskleidimo suvaržymus, paaiškėjo, kad informacijos atskleidimo precedentas yra vienas iš svarbiausių veiksnių mažinančių savanorišką informacijos atskleidimą, dėl kurio organizacijų vadovai ateityje turi išlaikyti tą patį informacijos atskleidimo modelį (Antonelli, D'alessio ir Cuomo, 2016). Savanoriška informacijos atskleidimo praktika padidina suinteresuotųjų šalių lūkesčius dėl informacijos atskleidimo ateityje. Dėl to toks informacijos atskleidimas lemtų tai, kad visuomenė tikėtusi, kad ateityje informacijos atskleidimo lygis nekis (Elfeky, 2017). Be to, anot Stanislav'o, Delphine ir Daniel'io (2018), organizacijų atskleidžiamos informacijos kiekis gali pakentti organizacijų konkurencingumui. Šis reiškinys dažniausiai vadinamas „saugomos“ informacijos atskleidimu. Didelis apskaitos standartų reikalavimų laikymasis gali lemti didesnį saugomos informacijos atskleidimo kiekį, kuris sumažintų organizacijos konkurencingumą kitų NVO atžvilgiu. Pasak Shehata (2014), vadovai yra linkę neatskleisti savanoriškos informacijos, kurią reguliavimo institucijos gali panaudoti prieš juos. Siekiant išvengti politinių organų dėmesio organizacijų vykdoma veikla ir rezultatais organizacijų atstovai pasirenka riboti atskleidžiamos informacijos kiekį ir kokybę.

Taigi, organizacijų informacijos atskleidimo suinteresuotosioms šalims sprendimą lemia socialiniai, politiniai, finansiniai, instituciniai ir valdymo veiksniai. Nors šie veiksniai skatina organizacijas atskleisti informaciją, vis dėlto, egzistuoja atitinkami informacijos atskleidimo suvaržymai. Privalomasis informacijos atskleidimas galioja visoms organizacijoms, tačiau savanorišką informacijos atskleidimą pasirinkusios organizacijos įgauna konkurencinį pranašumą rėmėjų finansavimo pritraukimo, organizacijos įvaizdžio ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo gerinimo atvejais.

2.1.4. NVO informacijos atskleidimo principai ir turinys

Gibbins'o Richard'o ir Waterhouse'o (1990) teigimu, organizacijų informacijos atskleidimas, tai apgalvotas finansinės ar nefinansinės informacijos pateikimas suinteresuotosioms šalims skaitine arba rašytine reikšme, kuris gali būti privalomo arba savanoriško pobūdžio per formalius ar neformalius kanalus.

Tradiciniais informacijos atskleidimo suinteresuotosioms šalims kanalais yra laikomi pranešimai spaudoje, pranešimai konferencijų metu ir kt. (Gibbins'as, Richard'as ir Waterhouse'as, 1990).

Nazuk'o ir Shabbir'o (2018) teigimu, šiais informacinių technologijų laikais, laikantis atskleidžiamos informacijos reikalavimų, NVO virtualūs tinklalapiai tapo pagrindine terpe keistis informacija su suinteresuotomis šalimis. NVO virtualiuose tinklalapiuose turėtų būti atskleidžiama informacija, kurią apima elementai susiję su įvairiais atskaitomybės bei skaidrumo aspektais. Mičigano universiteto biblioteka (2020), nurodo, kad be virtualių NVO tinklalapių egzistuoja ir kiti būdai suinteresuotosioms šalims pasiekti aktualią informaciją susijusią su NVO veikla, pavyzdžiui, NVO katalogai, registrai.

Warner'is ir Sequera (2007) pabrėžia, kad organizacijoms vykdant informacijos atskleidimą suinteresuotosioms šalims reikėtų vadovautis šiais informacijos atskleidimo principais:

- Skaidrumas ir atskaitomybė (organizacijos turi atskleisti informaciją atitinkančią realiams faktams, nepaisant to ar faktai yra naudingi, ar nepalankūs organizacijai bei nuosekliai laikytis atskaitomybės reikalavimų).
- Atitikimas atitinkamiems įstatymams, nuostatomis ir taisyklėms (organizacijos turi laikytis visų informacijos atskleidimą reglamentuojančių teisės aktų).
- Informacijos atskleidimas laiku (visa informacija turi būti atskleista iki nurodytų informacijos atskleidimo terminų).
- Lengvai suprantama informacija (informacija turi būti atskleista visiems suprantama forma).
- Sąžiningumas (informacija turi būti atskleista sąžiningai ir nešališkai visoms suinteresuotosioms šalims).

Tačiau NVO suinteresuotosioms šalims yra ne tik aktualu, kad NVO laikytųsi atskleidžiamos informacijos principų, bet taip pat svarbu, kad NVO atskleidžiama informacija patenkintų jų informacijos lūkesčius.

Boire'as ir Prakash'as (2015) nurodė, kad vykdant informacijos atskleidimą NVO pirmiausiai turėtų atskleisti organizacijos profilio informaciją, kuri padeda informacijos vartotojams susipažinti su organizacijos pobūdžiu ir veikla. Anot Greenberg'o ir MacAulay'io (2009), virtualus organizacijos profilio skaidrumas turėtų apimti informacijos susijusios su organizacijos įsteigimu, kontaktiniais duomenimis, sutartimis su kitomis organizacijomis atskleidimą. Tai patvirtina ir kiti autoriai, nurodydami, kad organizacijos kontaktinė informacija (adresas, telefono numeris, elektroninis paštas) yra ypatingai aktuali informacija suinteresuotosioms šalims (Dumont, 2013; Atan, Zainon, Wah, 2014; Boire, Prakash, 2015; Nezhina, Pavlovsakaya, 2016; Rodriguez, Perez, Godoy, 2016).

Be NVO profilio informacijos atskleidimo daugelis užsienio mokslinės literatūros autorių pabrėžė NVO veiklos informacijos atskleidimo svarbą. Rodriguez'o ir kt. (2016) teigimu, atskleistos organizacijos veiklos kryptys, teikiamų paslaugų aprašas, organizacijos vizija, misija, darbuotojų ir savanorių sąrašas, padeda pažinti organizaciją ir jos paskirtį visuomenėje. Be to, Ingenhoff'as ir Koelling'as (2009) mano, kad NVO siekiančioms būti atskaitingoms savo suinteresuotosioms šalims taip pat svarbu atskleisti informaciją susijusią su organizacijos strategija, vykdomais projektais, jų įgyvendinimo terminais, projektų rezultatais bei pateikti metines veiklos ataskaitas. Rodriguez'as ir kt. (2016) NVO siūlo atskleisti visą informaciją susijusią su projektų įgyvendinimu (rėmėjai, įgyvendinimo datos, atsakingi asmenys). Analizuojami autoriai taip pat pabrėžia, kad svarbu pateikti

ne tik dabartines veiklos ataskaitas, bet taip pat vertėtų pridėti praėjusių metų veiklos ataskaitas, dėl to, kad suinteresuotosios šalys galėtų palyginti skirtingų metų veiklos rezultatus. NVO veiklos atskleidimas suinteresuotosioms šalims, ypač organizacijos rėmėjams yra labai reikšmingas, nes tokiu būdu suinteresuotosioms šalims yra užtikrinamas organizacijos efektyvus užsibrėžtų tikslų pasiekimas bei tikslingas surinktos paramos panaudojimas. Būtent projektų bei veiklos ataskaitų atskleidimas yra pagrindinės priemonės suinteresuotosioms šalims įrodyti, kad organizacijos veikia efektyviai bei sėkmingai.

Anot Ebrahim'o (2003) ir Gandia (2011), NVO valdymo informacijos atskleidimas pasireiškia per prieigą prie organizacijos vidaus taisyklių, informacijos susijusios su NVO valdybos narių vidine struktūra ir atlygiais. Be to, atskleista valdybos narių posėdžių sprendimų informacija didina organizacijos skaidrumo lygį (Atan ir kt., 2014; Dumont, 2013; Nezhina, Pavlovsakaya, 2016).

Saxton'o ir Guo'no (2011) teigimu, NVO kurios yra atskaitingos savo suinteresuotiesiems subjektams, jiems pateikia finansines ataskaitas, kuriose atskleidžiamas mokestinių įstatymų laikymasis. Gandia (2011) NVO sektoriuje veikiančioms organizacijoms pataria skelbti informaciją susijusią su NVO biudžetu, finansavimo šaltiniais ir išteklių paskirstymu. Rodriguez'as ir kt., (2016) nurodo, kad finansinės NVO informacijos atskleidimas suinteresuotosioms šalims parodo organizacijos surinktų lėšų paskirstymo ir panaudojimo skaidrumą. Dumont'o (2013) ir Boire' io bei Prakash'o (2015) teigimu, atskleista finansinė informacija suinteresuotajai šaliai yra patikimesnė, jei taip pat yra atskleidžiama atliktų organizacijoje auditų informacija.

Be šių nagrinėtų NVO atskleidžiamos informacijos turinio aspektų, Dumont'as (2013) nurodė, kad organizacijoms yra ne tik svarbu atskleisti organizacijos profilio, veiklos ir finansinę informaciją, bet taip pat yra vertinga virtualiuose tinklalapiuose aktyviai atnaujinti su organizacijos veikla susijusias naujienas bei suinteresuotosioms šalims suteikti informacijos dalinimosi vieni su kitais prieigą. Šiuo atveju virtualiame tinklalapyje skelbiamos naujienos suinteresuotajai šaliai parodo, kad organizacija yra aktyviai veikianti, o tinklalapio atnaujinimo data atskleidžia pateiktos informacijos aktualumą. Kuo atnaujinimai daromi dažniau, tuo pateikta informacija yra informatyvesnė ir skaidresnė. Paieškos galimybės tinklalapyje, suteikia vartotojui prieigą, lengvai ir greitai rasti jam aktualią informaciją. Neretai svarbi informacija (pavyzdžiui, veiklos ir finansų ataskaitos) tinklalapyje būna užslėptos, prieinamos po daugelio paspaudimų, paieškos funkcija šią informaciją padeda pasiekti kur kas greičiau ir paprasčiau. Nuorodos prie organizacijos prisijungimo bei jos veiklos rėmimo, informacijos vartotojui simbolizuoja, kad organizacija yra atvira visuomenei. Be to, vertinant pelno nesiekiančių organizacijų informacijos atskleidimą, labai svarbus elementas yra suinteresuotųjų šalių forumas. Šis forumas gali būti atsiliepiamų, komentarų pobūdžio skiltis, kurioje suinteresuotosios šalys keičiasi aktualia informacija, NVO veiklos įvertinimais. Šie suinteresuotųjų šalių forumai, tai ne tik efektyvi priemonė suinteresuotiesiems asmenims apsikeisti informacija vieni su kitiems, bet taip pat puiki galimybė organizacijai įsivertinti savo veiklos, projektų efektyvumą, organizacijos reputaciją suinteresuotųjų šalių atžvilgiu (Dumont, 2013).

Atsižvelgiant į įvairių NVO atskleidžiamos informacijos tyrėjų nuomones, rekomendacijas, bei atskleidžiamos informacijos pobūdį (žr. 1 priedas), žemiau sudaromas pageidautinas NVO atskleidžiamos informacijos turinys.

Organizacijos profilis	Vykdomos veiklos skaidrumas	Organizacijos valdymas	Finansinė atskaitomybė	Informacijos prieinamumas
<ul style="list-style-type: none"> • Organizacijos kontaktinė informacija (adresas, tel. nr., el. paštas); • Teikiamų paslaugų/veiklos aprašymas; • Darbuotojų skaičius; • Informacija apie savanorius; • Partneriai; • Narystė kitose organizacijose. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vizija, misija, veiklos tikslai; • Projektų sąrašas; • Projektų aprašas (tikslai, datos, rėmėjai, vieta, atsakingi asmenys); • Metinės veiklos ataskaitos; 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacijos statutas/vidinės taisyklės; • Organizacijos ir valdybos; • Valdybos narių posėdžių informacija. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finansinės ataskaitos; • Audito informacija; • Finansavimo šaltiniai pagal kategorijas; • Resursų paskirstymas projektams; • Išlaidos pagal kategorijas; • Valdybos narių atlyginimai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacijos naujienos; • Informacijos/tinkl alapio atnaujinimo data; • Paieška; • Galimybės prisijungti prie organizacijos; • Nuorodos rėmimui; • Suinteresuotųjų šalių forumas (informacijos sklaida, grįžtamasis ryšys, komentarai).

4 pav. Pageidautinas NVO atskleidžiamos informacijos turinys

(Sudaryta autorės (2020) pagal Atan, Zainon ir Wah (2014); Boire ir Prakash (2015); Dumont (2013); Nezhina ir Pavlovsakaya (2016); Rodríguez, Pérez ir Godoy (2016))

Taigi, NVO informacijos atskleidimas yra galinga priemonė leidžianti NVO užmegzti dialogą su suinteresuotosiomis šalimis. Informacinių technologijų raida ir vis platesnis jų naudojimas visame pasaulyje palengvina informacijos atskleidimo vykdymą suinteresuotosioms šalims (Good, Maragno, Borba, 2016). Tačiau NVO atskleidžiant suinteresuotosioms šalims aktualią informaciją, pravartu laikytis informacijos atskleidimo principų bei atskleisti įvairaus pobūdžio informaciją, kuri patenkintų suinteresuotųjų šalių skirtingus informacijos poreikius.

2.1.5. NVO informacijos atskleidimo lygio vertinimo metodai

Pasak Hossain'o (2013), organizacijų atskleidžiama informacija gali būti suskirstyta į šiuos tipus: finansinė ir nefinansinė, kokybinė ar kiekybinė informacija. Vadinasi, informacijos atskleidimas gali būti kokybinis, apimantis aprašymą ir kiekybinis, susidedantis iš skaičių. Tad, informacijos atskleidimas gali būti išreiškiamas žodžiais, skaičiais, grafiškai bei vaizdingai.

Pasak Scaltrito (2015), tarptautinėje informacijos atskleidimo literatūroje, atliekant įvairius tyrimus, kuriuose pagrindinis dėmesys skiriamas savanoriškos ar privalomos informacijos atskleidimui, siekiant įvertinti organizacijų atskleidžiamos informacijos lygį naudojamos šios priemonės:

- Subjektyvios priemonės (apklausa, klausimynas, išorinis įvertinimas, analitikų nuomonė). Šios priemonės naudojamos tiesiogiai nesiremiant pirminio informacijos tyrimų šaltinio analize.

- Objektyvios priemonės (turinio analizė, informacijos atskleidimo indeksai, įvykių dažnumas). Šios kategorijos priemonės yra pagrįstos tiesioginiu pirminio informacijos šaltinio tyrimu (Scaltrito, 2015).

Žemiau apžvelgiami literatūroje dažniausiai naudojami informacijos atskleidimo lygio vertinimo metodai.

Klausimynai, interviu. Klausimynai ir interviu metodai yra naudojami tuomet, kai siekiama išsiaiškinti atskleidžiamos informacijos kiekį ir kokybę tiesiogiai apklausiant organizacijos suinteresuotąsias šalis. Šiuo atveju išryškėja informacijos vartotojų suvokimas apie organizacijų informacijos atskleidimo praktiką. Norint naudoti klausimynus ir interviu, apklausiant tam tikras informacijos vartotojų kategorijas (pavyzdžiui, rėmėjus, naudos gavėjus) visų pirma reikia turėti bendrą suvokimą apie organizaciją, jos informacijos atskleidimo praktiką (Scaltrito, 2015).

Klausimynų ir interviu pranašumai yra tai, kad šie vertinimo metodai nėra imlūs darbui ir dėl jų galima gauti didelės imties atsakymus, lyginant su kitų tipų informacijos atskleidimo vertinimo metodais, tokiais kaip pačių sukurtas informacijos atskleidimo indeksas (Hassan, Marston, 2010). Šis metodas taip pat turi trūkumų. Klausimynų ir interviu (apklausų) projektavimo kokybė daro įtaką gautų rezultatų kokybei. Tai yra dėl to, kad netinkamai parengtas klausimynas gali sukelti klaidinančias išvadas apie organizacijos informacijos atskleidimą. Be to, galima suabejoti tiriamos vartotojų grupės nuomonės objektyvumu, nešališumu (Hossain, 2013).

Turinio analizė. Turinio analizė yra dokumentinė informacijos rinkimo ir apdorojimo metodika, leidžianti įvertinti organizacijos atskleistos informacijos kiekį, kurį galima išmatuoti suskaičiavus duomenų elementus: žodžių, sakinių skaičių (Khan, Lockhart, Bathurst (2018)). Egzistuoja du pagrindiniai turinio analizės tipai: konceptuali ir reliacinė turinio analizė. Konceptuali turinio analizė yra tyrimo priemonė, naudojama tam tikrų raktinių žodžių ar sąvokų egzistavimui ar dažnumui nustatyti tekstuose ar tekstų rinkiniuose. Reliacinė turinio analizė yra pagrįsta konceptualia analize, nagrinėjant teksto sąvokų ryšį (Hossain, 2013). Taip pat turinio analizė gali būti dalinė arba išsami. Dalinė turinio analizė apima dokumento dalį, pasirinktus informacijos elementus ar raktinius žodžius. Taikant šį metodą ignoruojamos kai kurios teksto dalys, nesusijusios su tiriamąja tema. Išsami turinio analizė dar vadinama holistine turinio analize apima viso dokumento analizę (Devarajan ir Nandagopal, 2011).

Turinio analizė atliekama rankiniu, automatiniu arba naudojant abu metodus. Vienas iš pagrindinių rankinės turinio analizės apribojimų yra tas, kad šis metodas yra daug darbo bei laiko reikalaujantis duomenų rinkimo procesas. Automatizuota turinio analizė turi daugybę pranašumų: naudojimo paprastumas, laiko efektyvumas, pastangų ir pinigų atžvilgiu. Automatinė turinio analizė gali būti lengvai naudojama atliekant išsamią turinio analizę. Kita vertus, automatizuota turinio analizė susiduria su problema, kad paminėti elementai tekste gali turėti visiškai kitą prasmę ir suteikti klaidingus rezultatus (Khan ir kt., 2018).

Devarajan'as ir Nandagopal'as (2011) išskiria daugiau turinio analizės trūkumų: jei tyrimo imtį sudaro skirtingo sudėtingumo organizacijos, jos turės skirtingą informacijos atskleidimo lygį, o tai

nenagrinėjama turinio analizėje. Be to, koduojant elementus susiduriama su žinių stokos ir subjektyvumo problemomis. Gautų duomenų patikimumas gali būti abejotinas, nes skirtingos kodavimo priemonės gali pateikti skirtingus rezultatus.

Informacijos atskleidimo indeksai. Pasak Hossain'o (2013), informacijos atskleidimo indeksai yra vieni iš plačiausiai naudojamų apskaitos tyrimų metodų informacijos atskleidimo lygiui matuoti. Informacijos atskleidimo indeksas tai priemonė, atspindinti organizacijos pateiktos informacijos lygį (Hassan, Marston, 2010). Informacijos atskleidimo indekso naudingumas priklauso nuo teisingų vertinimo elementų pasirinkimo (Marston, Shrives, 1991). Pasak Hossain'o (2013), nėra visuotinai priimtos teorijos, pagal kurią būtų galima numatyti informacijos vartotojų poreikius, taip pat nėra tinkamų visuotinai priimtinių informacijos elementų, kurie turi būti įtraukti į informacijos atskleidimo indeksą. Informacija gali turėti didelę reikšmę tam tikrai suinteresuotajai informacijos vartotojų grupei, tačiau taip pat ji gali būti mažai svarbi kitoms vartotojų grupėms.

Devarajan'o ir Nandagopal'o (2011) teigiamu, egzistuoja keletas alternatyvių būdų atskleidimo indeksui sudaryti. Pirma, organizacijos informacijos atskleidimo lygiui įvertinti gali būti naudojamas autorių savarankiškai sukurtas informacijos atskleidimo indeksas. Antra, autoriai gali naudoti kitų autorių sukurtą indeksą ir padarę keletą pakeitimų sudaryti naują indeksą, labiau tinkamesnį tyrimo kontekstui ir aplinkai. Trečia, informacijos atskleidimo indeksas gali būti sukurtas kitos organizacijos, pavyzdžiui, profesinės sąjungos (Hassan, Marston, 2010).

Scaltrito'as (2015) atkreipė dėmesį į tyrėjo dalyvavimą sudarant informacijos atskleidimo indeksą. Pasak autoriaus, tyrėjo dalyvavimo laipsnis sudarant informacijos atskleidimo indeksą skiriasi nuo visiško dalyvavimo iki neįsitraukimo. Visiškas dalyvavimas reiškia, kad tyrėjas kontroliuoja atskleidimo indekso sudarymo procesą nuo informacijos, kurią reikia įtraukti į indeksą pasirinkimo iki šių elementų įvertinimo. Tyrimuose savo sukurtus indeksus naudojo Dumont'as, (2013); Habbash'as, (2016); Hassan'as, (2012); Yuen, (2009); Pivac'as ir kt., (2017). Taip pat tyrimuose galima naudoti kitų autorių sukurtus, bet koreguotus indeksus. Remiantis Dumont'o (2013) indeksu, savo indeksą sukūrė ir naudojo Cabedo'as ir Beltran'as, (2017). Tačiau dėl tyrėjo nešališkumo rezultatams, savarankiškai sudarytas indeksas gali būti nepatikimas (Beyer, Cohen, Lys ir Walther, 2010). Kitų autorių sukurtais indeksais savo tyrimuose naudojosi Elfeky, (2017); Shikha ir Anjala (2017). Savarankiškai sukurtas indekso naudojimas turi pranašumą, kadangi jis gali būti tiesiogiai palyginamas su ankstesniais tyrimais (Marston ir Shrives, 1991).

Pasak Hossain'o (2013), informacijos atskleidimo elementai gali būti vertinami svertiniu ir nesvertiniu vertinimo metodais. Svertinio metodo esmė nurodo, kad atskleidžiamos informacijos elementui yra priskiriamas atitinkamas svoris, kuris elementus išskiria iš kitų elementų. Kadangi visi informacijos elementai taikant svertinį atskleidimo indekso metodą nėra vienodo svorio, būtina sukurti svertinę schemą, pagal kurią kiekvienam atskleidžiamam elementui būtų galima pridėti vidutinę svarbą. Tokios svertinės schemos kūrimo tikslas - atskirti svarbesnius elementus nuo mažiau svarbių elementų (Hassan, Marston, 2010). Tačiau tai sukelia sunkumų kiekvienam tyrėjui, nes elemento svarba gali skirtis ne tik tarp informacijos vartotojų, bet ir tarp skirtingo pobūdžio organizacijų (Pivac ir kt., 2017). Svertinio informacijos atskleidimo indekso metodą naudojo Elfeky,

(2017) ir Hassan'as (2012). Šis metodas autoriams suteikia galimybę vertinant informacijos atskleidimo elementus naudoti ankstesniuose tyrimuose elementams priskirtais svoriais (kaip tai padarė Hassan, (2012) ir Elfeky, (2017)) arba juos nustatyti subjektyviai. Pivac'as ir kt., (2017) elementams priskirdami svorius rėmėsi apklausomis ir finansinių ekspertų nuomonėmis, dėl elementų reikšmingumo. Šiuo atveju papildomi tyrimai element svorių pasirinkimui suteikia patikimumo (Hossain, 2013).

Tačiau literatūroje svertinis metodas nėra populiarus. Įvairūs autoriai dažniau renkasi nesvertinį vertinimo metodą, dar kitaip vadinamą dichotominiu (Scaltrito, 2015). Naudojant nesvertinį informacijos atskleidimo indeksą, visa analizuojama informacija laikoma vienodai svarbi vidutiniam organizacijos informacijos vartotojui. Nesvertinio informacijos atskleidimo indekso informacijos elemento vertė gali svyruoti nuo 0 iki 1. "0" reiškia, kad nagrinėjamas elementas nebuvo atskleistas, o "1", kad informacija atskleista. Scaltrito'as (2015) išskiria, kad atskleidžiamos informacijos elementai dar gali būti įvertinami ir "2" balais, jeigu nusprendžiama vertinti informacijos kiekybę ir kokybę. Tokiu atveju jei informacija pateikiama kokybine ir kiekybine prasme, skiriami 2 balai, jei informacija pateikiama tik kokybine prasme, skiriamas 1 balas, o jei informacijos nėra, skiriama 0 balų. Šiuo atveju visa informacijos atskleidimo indekso reikšmė rodo informacijos atskleidimo laipsnį organizacijoje. Dichotominio informacijos atskleidimo indekso metodo pasekėjai mano, kad susidariusi paklaida yra mažesnė, jei tyrime būtų naudojamas klaidingas svoris (Hassan ir Marston, 2010). Dėl šios priežasties, nesvertiniu metodu pasiklovė ir savo tyrimuose naudojo: Cabedo'as ir Beltran'as, (2017); Dumont'as (2013); Habbash'as, (2016); Ntim'as ir kt. (2012); Saxton'as, Kuo'as ir Ho'as, (2012); Shikha ir Anjala (2017); Vural'as, (2017).

Apibendrinant galima teigti, kad informacijos atskleidimo indeksų naudojimas yra gana lankstus procesas. Nors egzistuoja įvairūs patentuoti indeksai, daugelis tyrėjų, tam kad būtų patenkinti vykdomų tyrimų poreikiai, pasirenka naudoti savo sukurtus ar kitų autorių koreguotus indeksus. Dėl didelių pastangų ir daug laiko reikalaujančio duomenų rinkimo proceso, naudojant savo sudarytus indeksus, tyrimuose paprastai naudojamos mažos imtys.

Įvykių dažnumo analizė. Dar vienas metodas naudojamas tarptautiniuose informacijos atskleidžiamumo tyrimuose, yra įvykių analizė. Atliekant įvykių dažnumo analizę remiamasi visais trečiosioms šalims paskelbtais ir prieinamais organizacijų dokumentais. Šių dokumentų skelbimo dažnumas ir šių dažnių kitimas atspindi organizacijos informacijos atskleidimo lygį. Šis metodas tarptautinėje apskaitos literatūroje, lyginant su kitais metodais, tokiais kaip turinio analizė ir informacijos atskleidimo indeksai, naudojamas rečiau.

Taigi, apžvelgus informacijos atskleidimo vertinimo metodus, matoma, kad literatūroje egzistuoja daugybė atskleidžiamos informacijos vertinimo metodų, iš kurių informacijos atskleidimo indeksų metodas yra laikomas lanksčiausiu. Tyrėjai informacijos atskleidimo vertinimo metodus pasirenka atžvelgus į jų atliekamų tyrimų pobūdį. Kadangi kai kuriuos informacijos atskleidimo metodus galima savarankiškai koreguoti, tyrėjai atliekant tyrimus turėtų išlikti objektyvūs ir nešališki.

2.2. Suinteresuotųjų šalių vaidmuo NVO veikloje

Kiekviena organizacija yra tiesiogiai susijusi su suinteresuotųjų asmenų ar asmenų grupėmis, kurios turi įvairių poreikių ir interesų šių organizacijų veikloje. Tokių interesų ignoravimas gali būti pražūtingas organizacijai (Bennas, Abratt ir O'Leary, 2016). Dėl to kiekvienai organizacijai svarbu išsiaiškinti ir suvokti suinteresuotųjų šalių lūkesčius, poreikius bei reikšmę.

2.2.1. NVO suinteresuotųjų šalių sąvokos apibrėžtis

Atsižvelgiant į didėjančius organizacinės aplinkos neramumus, progresuojančią globalizaciją ir kylančius iššūkius verslui, praėjusio amžiaus devintajame dešimtmetyje suinteresuotųjų šalių teoriją suformulavo E. R. Freeman'as (Kline, McDermott, 2019). Sąvoka „suinteresuotoji šalis“ pirmą kartą buvo paminėta 1963 m. Stanfordo tyrimų instituto parengtame memorandume. Jos tikslas buvo atkreipti dėmesį į organizacijoje esančias į asmenų grupes, kurių poreikius reikėtų įvertinti sprendimų priėmimo procese (Freeman, 1984). Įvairūs mokslininkai savo moksliniuose darbuose apibrėžė suinteresuotųjų šalių sąvoką, kuri pasižymi skirtingais aspektais: pagal suinteresuotųjų šalių teises, poveikį, įtaką, ekonominę funkciją, galią, teisėtumą ir kt. Žemiau pateiktoje lentelėje (žr. 2 lentelė) išskirti suinteresuotųjų asmenų apibrėžties pagrindiniai aspektai.

2 lentelė. Suinteresuotųjų šalių sąvokos aspektai

(Sudaryta autorės, 2020)

Suinteresuotųjų šalių sąvokos aspektai	
Santykis su organizacija	Clarkson, (1995); Jones ir Wicks, (1999); Freeman, Phillips ir Sisodia (2018); Hawrysz ir Maj, (2017); Nikolova ir Arsic, (2017); Thompson, Wartic ir Smith, (1991).
Galia organizacijoje	Biskupek, (2016); Carroll, (1993); Cobb, (2016); Niekerk ir Getz, (2019).
Įtaka	Eskerod, Huemann ir Ringhofer, (2015); Freeman, Phillips ir Sisodia, (2018); Freeman ir Reed, (1983); Jones ir Wicks, (1999); Niekerk ir Getz, (2019).
Organizacijų poveikis	Eskerod, Huemann ir Ringhofer, (2015); Fassin, (2012); Freeman, (1984); Jenson, (2001); Jones ir Wicks, (1999); McGrath ir Whitty (2017).
Interesai	Clarkson, (1995); Jenson, (2001); Kumar, Rahman ir Kazmi, (2016); Mangin, (2017); Dicke, Heffner ir Ratliff, (2018).
Organizacijų atskaitingumas	Alkhafaji, (1989); Hill ir Crombie, (2010); Fox, (2015); Nikolova, (2017); Palladino ir Karlsson, (2018).

Pasak Hawrysz ir Maj (2017), bet kuris suinteresuotosios šalies apibrėžimas turi atsižvelgti į suinteresuotųjų šalių ir organizacijos santykius. Thomson'as, Wartic'as ir Smith'as (1991) apibrėžė suinteresuotąsias šalis kaip asmenų grupes esančias „santykiuose su organizacija“. Jones'as ir Wicks'as (1999) glaustai apibendrina svarbiausias suinteresuotųjų šalių teorijos prielaidas ir pastebėjo, kad organizacijos palaiko ryšius su daugeliu asmenų grupių (suinteresuotųjų šalių), kurios yra paveikiamos organizacijos sprendimų. Suinteresuotųjų šalių santykių valdymo teorija teigia, kad norint sėkmingai įgyvendinti organizacijos viziją, misiją ir veiklos strategiją, vadovybė turi palaikyti tas asmenų grupes, kurios gali būti paveiktos organizacijos veiklos. Nikolova ir Arsic (2017) nurodė organizacijos užmegzdamas santykius su suinteresuotaisiais tikisi gauti pasitenkinimą ir lojalumą, o

suinteresuotosios šalys siekia kokybės. Clarkson'as (1995) pastebėjo, kad šiems santykiams būdinga abipusė priklausomybė. Organizacijos ir suinteresuotųjų šalių abipusę priklausomybę patvirtino Freeman'as, Phillips'as ir Sisodia (2018) apibrėždami suinteresuotąsias grupes kaip „bet kokią asmenų grupę, kuri gali paveikti organizacijos tikslus arba gali būti jų paveikta“.

Carroll'as (1993) teigia, kad jeigo atitinkamos asmenų grupės turi galios organizacijos veikloje, jos gali būti laikomos suinteresuotomis organizacijos šalimis (Cobb, 2016). Suinteresuotų šalių įtaką organizacijų veiklai, taip pat patvirtino Freeman'as ir Reed'as (1983) įvardindami suinteresuotuosius asmenis kaip individus ar grupes, kurios gali paveikti organizacijos tikslų įgyvendinimą arba grupes, kurios turi įtakos organizacijos tikslų pasiekimui. Niekerk ir Getz'as (2019) nurodo, kad suinteresuotosios šalys taip pat gali paveikti organizacijų veiklos strategijas ar projektus. Dėl to organizacijų vadovams atitenka užduotis, pasirinkti veiksmingą strategijos įgyvendinimą, kuris patenkintų suinteresuotųjų šalių poreikius (Eskerod, Huemann ir Ringhofer, 2015). Ši užduotis yra pakankamai sunki, kuriai pasiekti pirmiausiai reikia atlikti suinteresuotųjų šalių analizę. Atliekant suinteresuotųjų šalių analizę reikia išskirti organizacijos suinteresuotųjų šalių grupes, jų poreikius, parinkti šių poreikių įgyvendinimo ir tinkamai santykių su suinteresuotosiomis šalimis valdymo būdus (Freeman ir kt., 2018). Ne tik suinteresuoti subjektai turi galimybę paveikti organizacijų veiklą. Daugelis mokslinės literatūros autorių pastebi ir organizacijų daromą įtaką suinteresuotosioms šalims. Eskerod'as, Huemann'as ir Ringhofer'as (2015) nurodo, kad suinteresuotosios šalys gali būti paveiktos organizacijų sprendimų. Dėl to vadovai turėtų priimti sprendimus atsižvelgdami į visų organizacijos suinteresuotųjų šalių interesus (Jensonas, 2001). Taigi, tarp organizacijų ir jų suinteresuotųjų šalių egzistuoja dvikryptis ryšys. Tiek organizacijos, tiek suinteresuotieji subjektai turi galios paveikti vienu kitų gyvavimo aplinkybes.

Be to, suinteresuotosios šalys tai asmenys ar asmenų grupės, kurios domisi organizacijų reikalais (Kumar, Rahman ir Kazmi, 2016). Clarkson'o (1995) teigimu, suinteresuotos šalys turi interesų susijusių su organizacijos praėjusia, dabartine ar būsima veikla. Šių interesų palaikymas reikalingas, kad organizacija sėkmingai veiktų (Dicke, Heffner ir Ratliff, 2018). Dėl to galima teigti, kad suinteresuotosios šalys, tai asmenų grupės, turinčios aiškų požiūrį į organizacijas ir turinčios atitinkamus interesus susijusius su organizacijų vykdoma veikla. Organizacijų pareiga - šiuos poreikius ir interesus patenkinti.

Dar vienas suinteresuotųjų šalių apibrėžimo aspektas - atskaitomybė. Atskaitingumą suinteresuotosioms šalims pabrėžia ne vienas mokslininkas. Alkhafaji's (1989) suinteresuotąsias šalis įvardija „asmenų grupes, kurioms organizacijos yra atskaitingos“. Dažniausiai organizacijos vadovybė yra atskaitinga suinteresuotosioms šalims, nes su jais užmezga ilgalaikius santykius (Hill ir Crombie, 2010). Tačiau vadovai, planuojantys pasitraukti iš organizacijos gali pasinaudoti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimu savo asmeninės naudos labui. Fox'as (2015) pabrėžia organizacijų atskaitingumo suinteresuotosioms šalims naudą. Autoriaus teigimu, atskaitomybė daro įtaką tiek organizacijai (ji padidina patikimumą ir teisėtumą, sustiprina valdymo struktūras, skatina mokymąsi ir inovacijas), tiek suinteresuotosioms šalims (ji užtikrina, kad į jų poreikius būtų atsižvelgiama per organizacijos politiką ir praktiką). Dar vienas atskaitomybės privalumas, kad atskaitomybės mechanizmai gali suteikti informacijos suinteresuotosioms šalims ir vadovybei, kurios dėka

suinteresuotosios šalys gali priimti abipusiai naudingus sprendimus (Nikolova, 2017). Atskaitomybės mechanizmai taip pat gali būti laikomi kontrolės priemone, kurią suinteresuotosios šalys naudoja kontroliuodamos organizacijų atstovų veiksmus (Hill, Crombie, 2010). Taigi, atskaitingumas suinteresuotosioms šalims laikomas veiksminga organizacijų priemone, organizacijos įvaizdžio suinteresuotųjų šalių atžvilgiu gerinimui bei santykių tarp organizacijų ir jų suinteresuotųjų šalių sėkmingam palaikymui.

Apibendrinant analizuotų autorių pateiktas suinteresuotųjų šalių apibrėžtis, galima teigti, kad suinteresuotosios šalys tai asmenys ar asmenų grupės, kurios palaiko artimus santykius su organizacijomis. Suinteresuotos šalys turi galios paveikti organizacijų veiklą, priimamus sprendimus, taip pat egzistuoja atgalinis ryšys, organizacijų vykdoma veikla ar priimami sprendimai taip pat gali daryti poveikį suinteresuotųjų šalių gerovei. Visi suinteresuotieji subjektai domisi organizacijų veikla ir turi atitinkamų interesų organizacijose. Svarbiausia, kad NVO priimant veiklos sprendimus, atsižvelgtų į suinteresuotųjų grupių interesus ir suinteresuotiesiems asmenims būtų atskaitingi. Atskaitingumas suinteresuotosioms šalims padeda priimti abipusiai naudingus sprendimus, išlaikyti organizacijų kontrolę bei puoselėti sėkmingą organizacijų veiklos tęstinumą.

2.2.2. NVO suinteresuotų šalių identifikavimas ir atskleidžiamos informacijos poreikiai

Freeman'as ir Reed'as (1983) suinteresuotąsias šalis įvardino „individus ar grupes, kurios gali paveikti organizacijos tikslų įgyvendinimą arba kurios turi įtakos organizacijos tikslų pasiekimui“. McGrath'čio ir Whitty'čio (2017) teigimu: „suinteresuotosios šalys prie organizacijų veiklos gali prisidėti savo žiniomis, požiūriu, patirtimi, jų teigiamas pritarimas padeda priimti svarbius organizacijos veiklai sprendimus“. Tad organizacijoms yra svabu identifikuoti ir įvertinti jų suinteresuotąsias grupes, suprasti jų poreikius ir interesus, tam, kad organizacijų tikslai būtų kuo lengviau pasiekiami. Toks procesas vadinamas suinteresuotųjų šalių valdymu (McGrath, Whitty, 2017).

Kad suinteresuotųjų šalių valdymas būtų efektyvus, visų pirma reikia identifikuoti ir išanalizuoti suinteresuotąsias šalis (Cobb, 2016). Suinteresuotųjų šalių analizė padeda identifikuoti suinteresuotąsias asmenų grupes, išsiaiškinti jų poreikius bei interesus, o tai leidžia lengviau vykdyti bei kontroliuoti organizacijos veiklą, kurti pridėtinę organizacijos vertę (Susnienė, Sargūnas 2009). Suinteresuotųjų šalių analizė taip pat padeda išsiaiškinti skirtingų suinteresuotųjų šalių požiūrį, informacijos poreikius, jų sprendimų poveikį organizacijai. Išanalizavus suinteresuotųjų šalių poreikius, lengviau sukurti komunikacijos programas ar užmegzti teigiamus santykius su svarbiausiomis organizacijos suinteresuotomis grupėmis (Biskupek, 2016).

Mendelow'as (1991) siūlo analizuoti savo suinteresuotųjų šalių grupes remiantis galia (galimybė paveikti organizacijos strategiją ar projekto išteklius) ir susidomėjimu (kiek jie domisi organizacija ar projektu). Suinteresuotųjų šalių svarbos įvertinimui Mendelow'as (1991) siūlo „suinteresuotųjų šalių matricą“. Suinteresuotųjų šalių matrica, tai patogi priemonė analizuoti skirtingų suinteresuotųjų šalių galią ir įtaką. Matricą sudaro keturi sektoriai, skirti skirtingoms suinteresuotų šalių kategorijoms: didelis susidomėjimas ir didelė galia; didelė galia ir mažesnis susidomėjimas; didelis susidomėjimas ir mažai galios; žemesnis susidomėjimo lygis ir jokios galios. Ši matrica atskleidžia santykių su

suinteresuotosiomis šalimis ir komunikacijos programų prioritetus, sutelkia dėmesį į tas suinteresuotųjų grupes, kurios yra labiausiai suinteresuotos organizacijų veikla bei galingos.

Mokslinėje literatūroje suinteresuotosios šalys yra skirstomos į šiuos tipus:

Pirminės ir antrinės suinteresuotosios šalys. Anot Cobb'o (2016): „pirminės suinteresuotųjų šalių grupės yra tos, be kurių dalyvavimo organizacijos veikloje nėra užtikrinamas organizacijos tęstinumas. Šios suinteresuotosios šalys labiausiai suinteresuotos organizacijos rezultatais, nes rezultatai jas veikia tiesiogiai. Antriniais suinteresuotaisiais subjektais yra laikomi tie, kuriems organizacijos veiksmai daro netiesioginį teigiamą ar neigiamą poveikį ir nuo kurių dalyvavimo organizacijos tiesioginis išgyvenimas nepriklauso (Hawrysz, Maj, 2017).

Tiesioginės ir netiesioginės suinteresuotosios šalys. Bennis ir kt. (2016) nurodo, kad tiesioginiai suinteresuotieji subjektai gali turėti įtakos organizacijos veiklai arba gali būti paveikti jų. Netiesioginiai suinteresuotieji subjektai, negali organizacijoms tiesiogiai pareikšti interesus. Kitaip tariant, netiesioginės suinteresuotos šalys tai suinteresuotieji subjektai, kurie gali būti paveikti organizacijos veiklos, bet nėra tiesiogiai susiję su organizacija, pavyzdžiui, laukiniai gyvūnai, ateities kartos (McGrath, Whitty, 2017).

Siauros ir plačios suinteresuotosios šalys. Siauriems suinteresuotiesiems subjektams organizacijos politika daro didžiausią įtaką. NVO atveju, siauromis suinteresuotomis šalimis laikomi naudos gavėjai. Platesnės suinteresuotosios šalys yra mažiau paveikiamos. NVO atžvilgiu, pavyzdžiu galėtų būti platesnė bendruomenė (tačiau, ne vietos bendruomenė). Organizacija yra labiau atsakinga ir atskaitinga savo siauresnėms suinteresuotosioms šalims (McGrath, Whitty, 2017).

Aktyvios ir pasyvios suinteresuotosios šalys. Niekerk ir Getz'as (2019) akcentuoja, kad aktyvūs suinteresuotieji subjektai yra tie, kurie siekia dalyvauti organizacijos veikloje. Šios suinteresuotosios šalys gali būti formalios organizacijos struktūros dalimi. Vadovybė ir darbuotojai patenka į šią aktyvių suinteresuotųjų šalių kategoriją (Biskupek, 2016). Pasyvūs suinteresuotieji subjektai nesiekia dalyvauti organizacijos politikos formavime. Tai nereiškia, kad pasyvūs suinteresuotieji subjektai yra mažiau suinteresuoti ar mažiau galingi. Pasyvieji suinteresuotieji subjektai paprastai yra vyriausybė ir vietos bendruomenės (Niekerk, Getz, 2019).

Savanoriškos ir priverstinės suinteresuotosios šalys. Bennis ir kt. (2016) pastebi skirtumą tarp suinteresuotųjų subjektų įsitraukimo. Vienos suinteresuotosios šalys su organizacija bendrauja savanoriškai, kiti suinteresuotaisiais subjektais tampa nevalingai. Savanoriškos suinteresuotos šalys, laisva valia priima sprendimą tapti organizacijos dalimi (pavyzdžiui, darbuotojai, organizacijos nariai, savanoriai, organizacijos rėmėjai). Tačiau kai kurie suinteresuotieji asmenys prie organizacijos veiklos prisijungia be pasirinkimo laisvės. Šios suinteresuotosios šalys priverstinai tampa suinteresuotaisiais ir negali nutraukti santykių su organizacija (Cobb, 2016). Priverstiniais suinteresuotaisiais asmenimis ar asmenų grupėmis laikomos reguliavimo institucijos, vyriausybė, vietos bendruomenės, kaimynai, gamta, ateities kartos.

Žinomos ir nežinomos suinteresuotosios šalys. Ši suinteresuotųjų šalių kategorija nurodo suinteresuotuosius subjektus, kurie organizacijai yra žinomi arba tas suinteresuotųjų asmenų grupes

apie kurių egzistavimą ar poveikį joms organizacijos nenutuokia (pavyzdžiui, neatrastos gyvūnų rūšys). Florea, Florea (2013) teigia, kad moralinė organizacijų pareiga išsiaiškinti visus galimus suinteresuotuosius subjektus.

Pripažintos ir nepripažintos suinteresuotosios šalys. Pripažintomis suinteresuotomis šalimis laikomos tos asmenų grupės, kurių interesus pripažįsta ir į kurių interesus atsižvelgia organizacijos. Jeigu organizacija tam tikrojo suinteresuoto subjekto interesus ignoruoja, šis subjektas laikomas nepripažinta suinteresuotąja šalimi (Fox, 2015).

Teisėtos ir neteisėtos suinteresuotosios šalys. Teisėtos suinteresuotosios šalys, tai tie subjektai, kurių pareiškimai ir interesai teisiškai yra galimi. Neteisėtų suinteresuotųjų šalių pareiškimai negali būti teisiškai priimtini, todėl į juos nėra atsižvelgiama (pavyzdžiui, teroristinių organizacijų interesai) (Niekerk, Getz, 2019).

Visos suinteresuotosios šalys turi skirtingus interesus ir poreikius. Žemiau pateikiami pagrindinių NVO suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikiai bei atskleidžiamos informacijos kiekio ir kokybės poveikis suinteresuotųjų šalių sprendimams (Bennas ir kt., 2016; Biskupek, 2016; Cobb, 2016; Florea, Florea, 2013):

- **Valdytojai/savininkai.** NVO valdytojai yra linkę atskleisti daugiau informacijos suinteresuotosioms šalims, nes taip yra parodoma šių valdytojų kompetencija. Be to, viešai atskleidžiama informacija mažina informacijos asimetrijos, sukčiavimo galimybes organizacijos viduje. Gerina NVO įvaizdį visuomenėje, dėl to gali išaugti NVO finansavimas.

- **Rėmėjai.** NVO, tai pelno nesiekiančios organizacijos, kurios veiklos tęstinumui pajamų gauna iš įvairių fondų, rėmėjų, labdaringos veiklos. Rėmėjams, yra svarbus organizacijos išteklių valdymo užtikrinimas, vykdomos veiklos rezultatai, ateities planai. Tad siekiant pritraukti daugiau lėšų, organizacijos bus linkusios atskleisti savo finansinę bei nefinansinę informaciją.

- **Naudos gavėjai.** Naudos gavėjai tiesiogiai gauna naudą iš NVO vykdomos veiklos. Ši veikla vykdoma iš rėmėjų surinktų lėšų. Tad didesnis informacijos atskleidimas, parodo naudos gavėjams, kad organizacijos valdytojai nesiekia sau naudos, o pati organizacija yra skaidri ir gautas lėšas sąžiningai skiria tiems, kam jos ir turi atitekti.

- **Savanoriai.** NVO veiklos variklis yra savanoriai veikiantys organizacijoje. Šie asmenys, padeda pasiekti organizacijos užsibrėžtus tikslus ir uždavinius organizacijoje dirbant neatlygintinai. Tad didesnis informacijos atskleidimas lemia didesnę savanorių skaičiaus pritraukimą, o dėl to ir organizacijos veiklos tęstinumą bei sėkmingumą.

- **Partneriai.** NVO bendradarbiavimas su kitomis NVO gali padėti lengviau pasiekti užsibrėžtus tikslus. Dėl to NVO yra labiau linkusios atskleisti informaciją, tam, kad būtų lengviau užmezgami santykiai su partneriais. Sėkminga, skaidri, sąžiningai veikianti bei visuomenės pasitikėjimą turinti NVO galimai bus patrauklesnė partnerių akyse, nei kitos informacijos neatskleidžiančios organizacijos.

- **Sergėtojai** (ang. *Watchdogs*). Stebėjimo organizacijos paprastai yra ne pelno siekiančios organizacijos, kurios kritiškai stebi bei vertina NVO veiklą. Šios organizacijos įspėja suinteresuotąsias šalis, kai nustato veiksmus, prieštaraujančius suinteresuotųjų šalių interesams. Dėl to NVO bus labiau linkusios atskleisti suinteresuotiesiems subjektams aktualią informaciją, tam kad būtų išvengtas neigiamas sergėtojų įvertinimas.

- **Vietos bendruomenė.** Organizacijos gali ne tik tenkinti suinteresuotųjų šalių lūkesčius, bet ir prisidėti prie įvairių gerovės programų. NVO, kurios siūlo reikšmingas bendruomenei paslaugas, turės stiprią paskatą atskleisti informaciją vietos bendruomenei, tam kad visuomenė galėtų pastebėti jų teikiamą pridėtinę vertę, įsitrauktų į jų vykdomą veiklą, padėtų užtikrinti organizacijos tęstinumą.

- **Valdžia.** NVO yra suinteresuotos atskleisti daugiau informacijos suinteresuotiesiems šalims, siekiant įrodyti organizacijos teisėtumą, laikytis valstybinių įstatymų ir reikalavimų, tam, kad būtų išlaikomas veiklos tęstinumas. Nesilaikant valstybinių nurodymų, NVO gali susidurti su atitinkamomis sankcijomis bei prarasti kitų suinteresuotų šalių pasitikėjimą.

NVO sektorius nėra orientuotas į pelno siekimą, o jų misijos ir tikslai ganėtinai skiriasi nuo verslo įmonių. Tad skiriasi NVO ir verslo įmonių suinteresuotosios šalys. McGrath'is ir Whitty'is (2017) NVO suinteresuotuosius subjektus įvardija organizacijų narius, naudos gavėjus, rėmėjus, vyriausybę/vietos bendruomenę, plačiąją visuomenę, darbuotojus ir partnerius/sajungininius. Prie NVO veiklos taip pat reikšmingai prisideda savanoriai, kurie NVO veikloje dirba neatlygintinai bei kitos pelno nesiekiančios organizacijos, kurios gali būti sąjungininkais pritraukiant lėšas (Yuesti ir kt., 2016). Corbett'as (2018) nurodo, kad pelno nesiekiančios suinteresuotosios šalys skirstomos į tris teises kategorijas: konstitucines, sutartines ir trečiąją šalis. Konstituciniai suinteresuotieji asmenys yra atsakingi už organizacijos valdymą, sutartinės suinteresuotos šalys, tai tie subjektai, kurių santykių pagrindas yra sutartis, pavyzdžiui, darbuotojai, fondai, finansuotojai, o trečiosios šalys reiškia suinteresuotuosius subjektus, kuriems organizacijos veikla gali turėti įtakos. Šios trečiosios šalys apima vietos valdžią ir bendruomenėje gyvenančius piliečius.

Apibendrinant, suinteresuotosios šalys domisi organizacijų veikla, gali būti paveiktos šios veiklos tiesiogiai ir netiesiogiai arba gali daryti įtaką organizacijai patys. Suinteresuotųjų šalių tinkamas nustatymas ir išanalizavimas gali lemti organizacijos sėkmę. Norint pasiekti suinteresuotųjų šalių palaikymą organizacijos veikla, svarbu ne tik suprasti, bet taip pat ir identifikuoti potencialius suinteresuotuosius subjektus, įvertinti jų poreikius ir interesus. Išsiaiškinus suinteresuotųjų subjektų poreikius kur kas lengviau pasiekti organizacijos tikslus, pagerinti organizacijos reputaciją visuomenėje.

2.3. NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo ypatumai

Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas laikomas vertingu organizacijų turtu. Pasitikėjimo lygis gali nulemti suinteresuotųjų šalių sąveiką su organizacija dabartyje bei ateityje, nes suinteresuotųjų šalių požiūris į organizacijas daro poveikį suinteresuotųjų šalių dabartiniams ir būsimiems sprendimams (Pwc, 2015). Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas gali būti įvairaus pobūdžio bei tipų. Tačiau, kad suinteresuotosios šalys pasitikėtų NVO, svarbiausia, kad organizacijos atitiktų organizacijų patikimumo kriterijus. Tad toliau pateikiami suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo tipai bei organizacinio patikimumo bruožai.

2.3.1. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo tipai

Mokslinėje literatūroje gausu tyrimų, kuriuose autoriai diskutuoja apie suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo svarbą ir naudą organizacijoms (Samadi, Chong, Seyfee ir kt., 2015; Tomaževič,

Aristovnik, 2019). Belcheva ir kt. (2018) pabrėžia, kad pasitikėjimas yra svarbus elementas sėkmingai organizacijų veiklai. Pasitikėjimo sąvoka yra gana įvairialypė, kurią sunku tiksliai apibrėžti. Samadi ir kt. (2015) teigimu, pasitikėjimas reiškia pažeidžiamumo priėmimą grindžiamą teigiamais lūkesčiais dėl kito asmens ar organizacijos elgesio. Tomaževič ir Aristovnik'as (2019) pasitikėjimą apibūdina kaip: lūkestį, kad kiti žmonės, grupės ar organizacijos, su kuriomis yra kontaktuojama veiks jų gerovei. Blomqvist ir Stahle (2011) nuomone, pasitikėjimas atspindi tikėjimą kito asmens ar organizacijos patikimumu, sąžiningumu, dorumu, teisingumu. Pasitikėjimo lygis gali nulemti suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą su organizacija ateityje. Norint užsitarnauti pasitikėjimą neužtenka pinigų ar galios, taip pat reikia parodyti tam tikrą susirūpinimą dėl kitų (Pirson, Malhotra, 2011). Vadinasi, organizacijoms siekiančioms didesnio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo pravartu atsižvelgti į šių suinteresuotųjų šalių poreikius bei lūkesčius.

Hwang'as (2018) nurodo, kad pasitikėjimas gali būti įvairaus pobūdžio: tarpasmeninis pasitikėjimas (pasitikėjimas žmonėmis), institucinis pasitikėjimas (pasitikėjimas institucijų ar organizacijų veikla) bei politinis pasitikėjimas (pasitikėjimas vyriausybe, politinėmis partijomis). Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO sektoriumi yra institucinio pasitikėjimo pobūdžio, turintis tarpasmeninio pasitikėjimo bruožų. Šis suinteresuotųjų šalių institucinis ir tarpasmeninis pasitikėjimo santykis grindžiamas tuo, kad organizacijos yra valdomos žmonių, tad suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO reiškia, kad suinteresuotieji pasitiki NVO veiklą vykdančių asmenų veiksmais. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo organizacija pagrindu yra laikomi šie pasitikėjimo tipai: išskaičiavimu, žiniomis ir susitapatinimu grįstas pasitikėjimas (Roy, Bunker, 1995; Pirson, Malhotra, 2011):

- Išskaičiavimu grįstas pasitikėjimas (ang. *Calculus-based Trust*) laikomas racionalių pasitikėjimu, kuris atsiranda santykių su organizacija pradžioje. Suinteresuotasis asmuo ar asmenų grupė, įvertina santykių su organizacija naudos bei išlaidų skirtumą. Jei šie santykiai teikia naudą, o tokių santykių nutraukimas reiškia didesnius praradimus, suinteresuotasis subjektas bus linkęs pasitikėti organizacija.
- Žiniomis grįstas pasitikėjimas (ang. *Knowledge-based Trust*) atsiranda, kai suinteresuotasis subjektas turi pakankamai informacijos ir supratimo apie organizaciją, tam kad galėtų nuspėti šios organizacijos elgesį. Tikslus elgesio numatymas priklauso nuo supratimo, kuris vystosi iš pakartotinių sąveikų, bendravimo ir santykių užmezgimo. Taigi, žiniomis grįsto pasitikėjimo esmė laikoma suinteresuotųjų šalių turima informacija, kuri yra paremta asmenine patirtimi ar gaunama iš išorinių šaltinių. Tokios informacijos pobūdis formuoja suinteresuotųjų subjektų pasitikėjimą organizacija.
- Susitapatinimu grįstas pasitikėjimas (ang. *Identification Trust*) atsiranda tuomet, kai organizacija ir suinteresuotasis subjektas supranta ir palaiko vienas kitą. Organizacijos ir suinteresuotojo subjekto vertybės, normos bei įsitikinimai sutampa. Susitapatinimo pasitikėjimas grindžiamas tarpusavio supratimu ir emociniu ryšiu. Tai potencialiai stipriausias ir labiausiai vertinamas iš visų trijų pasitikėjimo tipų. Priešingai nei pasitikėjimas skaičiavimu, susitapatinimu pagrįstas pasitikėjimas yra labiau emocijomis paremtas reiškinys, grindžiamas suvokimu apie sandorio šalių tarpusavio rūpestį, pasirinkimų žinojimą bei poreikių tenkinimą.

Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo lygis dažniausiai vertinamas atliekant socialines apklausas arba eksperimentus (Naef, Schupp, 2009). Suinteresuotųjų šalių apklausa (klausimynas), tai kiekybinė

tyrimo priemonė, kurią dažniausiai naudoja organizacijos, siekiant įgyti supratimą apie savo suinteresuotųjų šalių žinias, požiūrį, suvokimą, interesus ir patirtį (Hasnain, 2018). Šių socialinių apklausų metu suinteresuotieji subjektai pareiškia savo pasitikėjimą ar nepasitikėjimą organizacijomis ir organizacijas supančiomis aplinkybėmis (Sadashiva, 2012). Eksperimentai, dažniausiai vyksta žaidimų forma. Tokie eksperimentai dažniau yra naudojami pasitikėjimo ekonomine prasme tyrimo metu, nes ekonomistai labiau pasitiki tuo, ką žmonės iš tikrųjų daro, nei tuo, ką jie sako ar ketina daryti (Naef, Schupp, 2009). Lyginant šias dvi tyrimo priemones, apklausos esmė - tirti suinteresuotųjų subjektų pasitikėjimą požiūrio prasme, o eksperimento esmė - iširti suinteresuotojo subjekto pasitikėjimą organizacija per elgesio, veiksmų perspektyvą (Hasnain, 2018). Tai reiškia, kad apklausos naudojimas padeda išsiaiškinti suinteresuotųjų šalių nuomonę, o eksperimentas atskleidžia suinteresuotųjų šalių aktyvumą, įsitraukimą, atitinkamų sprendimų priėmimą susijusį su organizacija. Tyrėjas, atsižvelgdamas į tyrimo išsikeltą tikslą bei siekiamus gauti rezultatus, nusprendžia kuri iš šių priemonių yra vertingiausia.

Apibendrinant galima teigti, kad mokslinėje literatūroje organizacijų išlikimo pagrindu laikomas pagrindinių suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas. Šis pasitikėjimas gali būti pagrįstas suinteresuotųjų šalių naudos supratimu, žiniomis ar bendromis suinteresuotųjų šalių ir organizacijų vertybėmis. Kadangi suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas turi reikšmės NVO organizacijų sėkmei, organizacijos turėtų veikti vadovaudamosis patikimumo kriterijais.

2.3.2. Organizacinis patikimumas ir jį skatinantys veiksniai

Kadangi mokslinėje literatūroje organizacijų išlikimo pagrindu laikomas pagrindinių suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas, organizacijoms yra svarbu didinti organizacinio patikimumo lygį suinteresuotųjų šalių atžvilgiu. Organizacijos turinčios aukštą suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo lygį visuomenei gali teikti paslaugas mažesnėmis sąnaudomis, nes dėl organizacinio patikimumo organizacijos gali įdarbinti ir išlaikyti daugiau motyvuotų darbuotojų, savanorių. Šie darbuotojai yra labiau patenkinti savo atliekamu darbu, skiria papildomai laiko tinkamai vykdyti savo pareigas (Starnes, Truhon ir McCarthy, 2010). Be to, organizacinis patikimumas skatina rėmėjų polinkį organizacijas remti aktyviau (Dicke ir kt., 2018) Dėl to NVO vadovai, siekiantys pagerinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo organizacija lygį, turėtų įvertinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą spartinančius veiksniai. Mokslinėje literatūroje siūloma sutelkti dėmesį į patikimumą, skaidrumą, kompetenciją, geranoriškumą, sąžiningumą, atvirumą ir pažeidžiamumą bei identifikavimą. Visi šie pasitikėjimą spartinantys elementai paaiškinami žemiau (Dietz, Hartog, 2006; Pirson, 2009; Paine, 2013; PwC, 2015):

- **Patikimumas.** Patikimumas reiškia nuoseklų ir patikimą elgesį. Patikimumas taip pat sulyginamas su geranoriškumo, nuspėjamumo sąvokomis. Žodžių ir veiksmų nuoseklumas ir suderinamumas sukuria suinteresuotųjų grupių pasitikėjimą organizacija.

- **Skaidrumas.** Visuomenė nerimauja dėl nežinomybės ir dažniausiai yra linkusi vertinti neigiamai dalykus, kurie yra nuo jų slepiami. Kai organizacija nesidalina informacija su suinteresuotaisiais asmenimis, šie linkę jais nepasitikėti. Atskaitomybė, atvirumas ir skaidrumas yra laikomi pagrindiniu organizacijos pasitikėjimo pagrindu.

▪ **Kompetencija.** Organizacijomis pasitikima, nes jos teikia tam tikras paslaugas, kurios patenkina visuomenės poreikius ar išsprendžia atitinkamas problemas. Jei organizacija nėra kvalifikuota ar kompetentinga įgyvendinti savo veiklos tikslus, pasitikėjimo lygis bus menkas, nes vien gerų ketinimų nepakanka. Kompetencija yra bendras suvokimas, kuris reiškia organizacijos sugebėjimo išgyventi rinkoje veiksmingumą. Organizacijoms ir jų vadovams nesugebant pasiekti užsibrėžtų tikslų, pasitikėjimas jais mažėja.

▪ **Geranoriškumas.** Visuomenė iš organizacijų ir organizacijų vadovų tikisi nuoširdaus ir paprasto bendravimo su jais. Kai visuomenė pastebi įtartino pobūdžio elgesį, nenuoširdumą, pasitikėjimas organizacija mažėja.

▪ **Sąžiningumas.** Sąžiningumas pabrėžia moralinius pasitikėjimo aspektus. Siekiant užsitikrinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą, organizacinė elgsena turi būti grindžiama etiška elgsena.

▪ **Atvirumas ir pažeidžiamumas.** Šis aspektas apima ne tik dalijamos informacijos kiekį ir tikslumą, bet ir tai kaip tinkamai ji perduodama. Be to, organizacija ar organizacijos vadovas, kuris laiku atsiprašo ar pripažįsta padaręs savo veikloje klaidų sustiprina ir atkuria suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą organizacija.

▪ **Identifikavimas.** Šis aspektas reiškia, kad asmuo ar asmenų grupės, labiau pasitiki tomis organizacijomis su kuriomis juos sieja panašumai, bendros vertybės, įsitikinimai, bendros normos.

Apibendrinant galima teigti, kad organizacijos siekiančios būti patikimomis suinteresuotųjų šalių atžvilgiu turi vadovautis organizacijų patikimumo kriterijais. Svarbiausia, kad NVO suprastų, įvertintų ir patenkintų suinteresuotųjų šalių poreikius, būtų kompetingos pasiekti užsibrėžtus veiklos tikslus ir, kad suinteresuotųjų šalių bei organizacijų vertybės sutaptų.

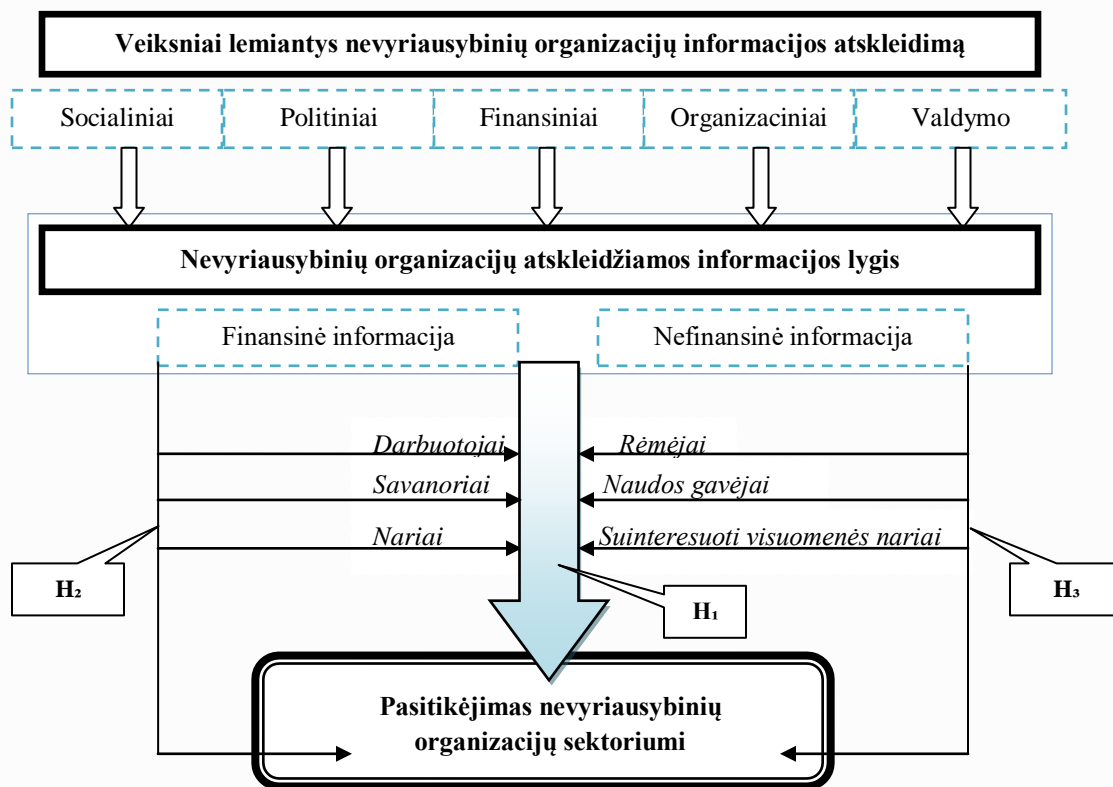
2.4. NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui konceptualus modelis

Išanalizavus mokslinę literatūrą, kurioje nagrinėjami NVO informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo organizacija aspektai, išryškėjo problematika – kompleksinio požiūrio į NVO informacijos atskleidimo suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui organizacija vertinimo stoka.

Atlikus teorinę analizę pagrįstas mokslinis požiūris į atskleidžiamos informacijos reikšmę suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui organizacija. Šis požiūris pagrindžia magistro darbo aktualumą, kuris išryškėja per organizacijų atskleidžiamos informacijos teorijas, suinteresuotųjų šalių poreikius bei organizacinio patikimumo ypatumus. Konstatuota, kad NVO informacijos atskleidimas yra naudinga priemonė daranti poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui NVO sektoriumi bei padedanti užtikrinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą. Šie tyrimo teorinės dalies rezultatai atskleidė NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui organizacija konceptualaus modelio prasmę (žr. 5 pav.).

NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui organizacija konceptualaus modelio tikslas - atskleisti NVO atskleidžiamos informacijos poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui organizacija. Sudarytu konceptualiuoju modeliu bandoma paaiškinti ryšį tarp nepriklausomų ir priklausomo kintamojo. Nepriklausomi kintamieji yra informacijos atskleidimo

lygis, jį išskiriant į finansinės ir nefinansinės informacijos atskleidimą, o suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO šiame tyrime laikomas priklausomuoju kintamuoju. Informacijos atskleidimo kintamojo išskyrimas į papildomus du kintamuosius pagrindžiamas Gibbins'o Richard'o ir Waterhouse'o (1990) išvalgomis, kad organizacijų informacijos atskleidimas apibūdina apgalvotos finansinės ar nefinansinės informacijos pateikimą suinteresuotosioms šalims skaitine arba rašytine reikšme.

5 pav. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui konceptualus modelis

Apibendrinus įvairių autorių išvalgas apie informacijos atskleidimą skatinančius veiksnius paaiškėjo, kad informacijos atskleidimo lygis priklauso nuo socialinių, politinių, finansinių, organizacinių bei organizacijos valdymo veiksnių. Tai reiškia, kad informacijos atskleidimą skatina įvairių suinteresuotųjų šalių spaudimas, teisinis reglamentavimas, finansiniai pajėgumai, organizaciniai gebėjimai, nustatytos organizacijos strateginės kryptys bei vertybių sistema. Nagrinėjant NVO informacijos atskleidimo poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui, šiame tyrime vadovaujama socialinių veiksnių įtaka informacijos atskleidimo lygiui. Daroma prielaida, kad skirtingi suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikiai lemia nevienodą suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo lygį NVO sektoriumi.

Pagrindinėmis NVO suinteresuotomis šalimis yra laikomos glaudžiausius ryšius su NVO palaikančios suinteresuotos šalys: rėmėjai, naudos gavėjai, savanoriai, darbuotojai, nariai bei suinteresuotieji visuomenės nariai. Tyrime valdžios poreikiai nenagrinėjami, nes NVO neatskleidus privalomosios informacijos valstybinėms institucijoms yra prarandamas NVO statusas. Taip pat

nenagrinėjami partnerių bei sergėtojų interesai, nes šios suinteresuotosios šalys NVO turėtų vertinti pagal jų atskaitomybę suinteresuotosioms šalims, o ne pagal specialų informacijos atskleidimo prašymą.

Taigi, konceptualaus modelio esmė - NVO informacijos atskleidimą skatinantys veiksniai daro įtaką NVO finansinės ir nefinansinės informacijos atskleidimo lygiui. NVO atskleista informacija yra skirta patenkinti suinteresuotųjų šalių poreikius. Dėl skirtingų suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikių bei interesų, informacijos atskleidimo poveikis suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui gali skirtis. Galiausiai, atskleistos informacijos lygis teigiamai/negiamai paveikia arba nepaveikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO sektoriumi.

Šiame konceptualiaame modelyje išryškėja trys hipotezės:

H₁: Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama informacija teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.

H₂: Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama finansinė informacija teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.

H₃: Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama nefinansinė informacija teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.

Siekiant išsiaiškinti sukurto konceptualaus modelio patikimumą, tolesniame skyriuje pateikiama NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui tyrimo metodika.

3. NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui organizacija empirinio tyrimo metodika

Tyrimo metodologija atskleidžia nagrinėjamą problemą, tyrimo tikslus, uždavinius, problemos nagrinėjimui reikalingų duomenų rinkimo, apdorojimo metodus bei galimus duomenų rinkimo apribojimus.

Tyrimo problema. Teorinėje dalyje išaiškėjo, kad NVO suinteresuotosios šalys turi galią paveikti organizacijų veiklą, o organizacijos taip pat gali paveikti suinteresuotųjų šalių gyvenimo sąlygas. Suinteresuotųjų šalių interesų ignoravimas gali būti pražūtingas bet kuriai organizacijai (Bennas ir kt., 2016). Tad NVO yra svarbu suvokti suinteresuotųjų šalių lūkesčius, poreikius bei jų pasitikėjimo reikšmę. Teorinėje dalyje taip pat atskleista, kad įvairios suinteresuotosios šalys sprendimų priėmimo procese naudojasi NVO atskleidžiama informacija. Šis suinteresuotųjų šalių spaudimas NVO atskleisti informaciją vadinamas socialiniu NVO informacijos atskleidimą lemiančiu veiksmu. Suinteresuotųjų šalių teorija, nurodo, kad suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas organizacijomis pasireiškia per įsitraukimą į organizacijų veiklą, kuris sumažina vykdomos veiklos kaštus bei padidina galimybes sėkmingai organizacijos veiklai vykdyti. Dėl to iškilo klausimai: kaip NVO atskleidžiama informacija veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą jomis? Bei kokie yra suinteresuotųjų šalių poreikiai, NVO atskleidžiamos informacijos atžvilgiu? Aptariant NVO atskleidžiamos informacijos poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui teoriniu aspektu, buvo sukurtas konceptualus modelis (žr. 5 pav.).

Tyrimo objektas: Lietuvoje veikiančių NVO atskleidžiama informacija suinteresuotosioms šalims.

Tyrimo tikslas: ištirti NVO atskleidžiamos informacijos lygį ir jo poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui Lietuvos atveju.

Tyrimo uždaviniai:

- Išsiaiškinti Lietuvoje veikiančių NVO informacijos atskleidimo lygį, kiekio ir kokybės aspektais.
- Nustatyti NVO sektoriaus suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo lygį ir požiūrį į NVO veiklą.
- Išanalizuoti NVO suinteresuotųjų šalių poreikius atskleidžiamos informacijos atžvilgiu.
- Atskleisti NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui jomis.

Teorinėje dalyje išryškėjo suinteresuotųjų šalių poreikiai NVO atskleidžiamos informacijos aspektu. Taip pat buvo išsiaiškinta suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo nauda NVO veiklos sėkmingui. Atsižvelgiant į šiuos reiškinius, tyrime išsikeltos trys hipotezės, kuriomis siekiama nustatyti ar NVO informacijos atskleidimas gali daryti įtakos suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui:

- H₁: Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama informacija teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.
- H₂: Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama finansinė informacija teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.
- H₃: Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama nefinansinė informacija teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.

Duomenų rinkimo metodai. Užsibrėžtiems tyrimo uždaviniams pasiekti, naudojama kokybinė ir kiekybinė duomenų rinkimo metodika. Pirmoje tyrimo dalyje tiriant Lietuvoje veikiančių NVO informacijos atskleidimo lygį pasirinkta naudoti kokybinės turinio analizės instrumentą. Šis sprendimas grindžiamas tuo, kad pasirinktas metodas gali būti skirtas analizuoti tekstinę formą turinčius duomenis, nustatyti atitinkamų vertinimo kriterijų intensyvumą, kokybę (Žukauskienė, 2008). Šiame tyrime kokybinės turinio analizės būdu vertinamas NVO finansinės ir nefinansinės informacijos atskleidimas virtualioje erdvėje, t.y. vertinamas NVO kataloge, virtualiuose organizacijų tinklalapiuose, socialinių tinklų paskyrose atskleistos informacijos kiekis bei kokybė.

Antroje tyrimo dalyje, siekiant įvertinti NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą, pasirinkta naudoti kiekybinių tyrimų rinkimo instrumentą - internetinės apklausos metodą. Anot Žukauskienės (2008), “kiekybiniai tyrimai yra tinkamiausi, kuomet norima išmatuoti didelės tiriamųjų grupės mintis, jausmus ir elgesį arba siekiama pagrįsti objekto esminius požymius, reiškinių priežastinius ryšius, jų funkcionavimo veiksnius”. Kadangi šiuo tyrimu siekiama iširti NVO suinteresuotųjų šalių požiūrį bei pasitikėjimą NVO, manoma, kad kiekybiniai tyrimo metodai, pasitelkiant internetinės apklausos instrumentą padės pasiekti užsibrėžtą tikslą. Anot Kardelio (2002), “internetinės apklausos naudojimas yra perspektyvus sociologinės informacijos gavimo būdas. Šio instrumento naudojimas suteikia galimybę respondentus sudominti atliekamu tyrimu, užtikrinti grįžtamąjį ryšį, gauti reprezentatyvios informacijos apie tiriamas tikslines grupes bei atrasti ryšius tarp skirtingų tyrimo parametrų”. Klausimynas pateikiamas 2-ame priede. Kadangi šiuo tyrimu siekiama išsiaiškinti NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo jomis ryšį, manoma, kad anketinė apklausa bus veiksmingas tyrimo instrumentas.

Tyrimo laikas ir vieta. Kokybinis turinio analizės tyrimas atliekamas 2020 m. vasario mėnesį. Tyrime pasirinkta analizuoti informaciją atskleidžiančias NVO, kurios yra užregistruotos Lietuvos NVO registre (www.nvoatlasas.lt). NVO registruoti arba kitaip vadinami NVO katalogu, Lietuvos registruotų centrų nuolat pateikia atnaujintą registruotų NVO sąrašą. NVO prie šio NVO katalogo gali prisijungti nemokamai, o jų pateikiama informacija yra savanoriško pobūdžio. Svarbu, kad organizacijos, norinčios turėti aktyvius profilius kataloge turi proaktyviai prisijungti prie NVO katalogo. Kataloge taip pat galima rasti informacijos apie NVO veiklą, organizacijų vadovus, rėmėjus, organizacijos kontaktus, veiklos mastą, teisinę padėtį, savanorių skaičių, nuorodas į NVO virtualius tinklalapius, socialinių tinklų paskyras.

NVO atskleidžiamos informacijos poveikiui suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui įvertinti internetinė apklausa atliekama 2020 m. kovo - balandžio mėnesiais, www.apklausk.lt virtualioje platformoje.

Tyrimo imtis ir atranka. Atliekant Lietuvoje veikiančių NVO informacijos atskleidimo vertinimą, pasirinkta vertinti NVO kataloge užregistruotas NVO. Šiame kataloge tyrimo atlikimo metu užregistruotos 2113 NVO. Iš visų 2113 organizacijų 99 proc. organizacijų atskleidžia veiklos informaciją, 7 proc. atskleidžia finansinius duomenis ir tik 125-ios NVO suinteresuotosioms šalims bendrai pateikia nefinansinę ir finansinę informaciją. Dėl to tyrime pasirinkta analizuoti nefinansinę ir finansinę informaciją atskleidusias organizacijas. Manoma, kad gauti rezultatai parodys informaciją atskleidžiančių NVO bei atskleidžiamos informacijos bruožus.

Atliekant suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo tyrimą, tyrimo dalyvių atranka yra atsitiktinė. Tikimasi, kad atsitiktinės atrankos būdu internetinėje apklausoje sudalyvaus piliečiai, kurie yra arba buvo NVO nariais, rėmėjais, savanoriais, darbuotojais, naudos gavėjais arba suinteresuotaisiais NVO veikla asmenimis. Manoma, kad šios išvardintos asmenų grupės supranta NVO prasmę bei paskirtį, turi aiškia nuomonę apie organizacijų veiklą bei gali įvertinti pasitikėjimo lygį atskleidžiamos informacijos atžvilgiu. Tyrimo dalyvių ieškota NVO virtualiuosiuose tinklalapiuose, socialinių tinklų paskyrose, kitose virtualiose platformose. Tyrimo respondent imties dydis apskaičiuotas vadovaujantis Paniotto formule, pasirenkant 5 proc. leistiną paklaidą. Gauti rezultatai parodė, kad siekiant reprezentatyvių rezultatų, reikia apklausti 384 respondentus. Šį respondentų skaičių pavyko pasiekti.

Tyrimo rezultatų apdorojimas. Lietuvoje veikiančių NVO informacijos atskleidimo lygio duomenims apdoroti ir diagramų sudarymui naudojama „Microsoft Office Excel“ programinė įranga. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui NVO sektoriumi tyrimo rezultatams apibendrinti naudojama „IMB SPSS Statistics“ programa.

NVO atskleidžiamos informacijos lygis Lietuvoje vertinamas pagal 2.1.4. poskyriuje autorės sudarytus NVO atskleidžiamos informacijos turinio elementus (žr. 5 pav.). Jeigu NVO kataloge, virtualiame NVO tinklalapyje ar socialinio tinklo paskyroje atitinkamas elementas yra aiškus, išsamus, pateiktas laiku, tuomet šis atskleidžiamos informacijos turinio elementas vertinamas dvejetu, jei elementas pateiktas ne visiškai išsamiai, netiksliai arba netinkamu laiku, vertinamas vienetu, o jei elemento iš viso nėra rasta, šis elementas vertinamas nuliu. Susumavus NVO atskleidžiamos informacijos vertinimo rezultatus, apskaičiuojamas NVO informacijos atskleidimo indeksas išreikštas procentais (IAI, proc.). NVO informacijos atskleidimo indekso formulė:

$$IAI = \frac{\sum \text{Vertinimo_elementas}}{mn},$$

Kur:

- IAI – NVO informacijos atskleidimo indeksas;
- Vertinimo_elementas - NVO organizacijos vertinimo elemento skaitinis įvertis;
- m- vertinimo elementų aukščiausias skaitinis įvertis;
- n – vertinimo elementų skaičius.

Gauta NVO informacijos atskleidimo indekso reikšmė parodo organizacijos informacijos atskleidimo lygį.

NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui įvertinti yra naudojami koreliacijos bei tiesinės regresijos metodai.

Tyrimo etika. Žydzūnaitė (2011) teigia, kad tyrimo „autorius turėtų apmąstyti ne tik tyrimo problemą, tyrimo objektą, tikslą, tyrimo instrumento turinį, tiriamųjų atrankos kriterijus, bet ir kiekvieną tyrimo proceso etapą per tyrimo etikos principų taikymą.“ Dėl šios priežasties, atliekant tyrimą vadovautasi šiais etikos principais.

- **Geranoriškumo principas.** Malonaus bendravimo pagalba suinteresuotosioms šalims yra pateikiama virtuali anketinė apklausa. Respondentams nėra daromas spaudimas atsakinėti į klausimus, o patys klausimai suformuluoti taip, kad atsakinėjantis respondentas nepatirtų nemalonių jausmų.

- **Pagarbos asmens orumui principas.** Respondentai nėra verčiami dalyvauti apklausoje. Be to, jiems atvirai pristatomas tyrimo tikslas bei uždaviniai. Tad respondentai turi pasirinkimo laisvę, dalyvauti apklausoje ar ne.

- **Teisingumo principas.** Anketinė apklausa pateikiama tiems respondentams, kurie turi žinių apie NVO sektoriaus reikšmę ir turi aiškią nuomonę apie šio sektoriaus veiklą. Vykdam apklausą, taip pat išlaikomas respondentų privatumas.

Tyrimo ribotumas. Vykdam Lietuvoje veikiančių NVO atskleidžiamos informacijos lygį, svarbu pabrėžti, kad NVO Lietuvos įstatymai suteikia galimybę organizacijoms neturint virtualaus tinklalapio, suinteresuotosioms šalims informaciją atskleisti organizacijų būstinėse. Tačiau NVO yra rekomenduojama informaciją atskleisti NVO katalogo platformoje, kurioje suteikiamos visos galimybės finansinei ir nefinansinei informacijos atskaitomybei vykdyti. Dėl šių informacijos atskleidimo nurodymų nesuderinimo gauti informacijos atskleidimo rezultatai gali būti netikslūs.

Atliekant NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo tyrimą sudėtingiausia pritraukti respondentą, kuris yra NVO suinteresuotasis subjektas. Be to, respondentai dėl vangumo, nesuinteresuotumo, laiko stokos, tikėjimo, kad atskymai gali pakenkti santykiams su NVO ar pačioms organizacijoms gali bijoti ir vengti sudalyvauti vykdomoje internetinėje apklausoje.

4. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui tyrimo rezultatai

Atlikto tyrimo rezultatai pateikiami atsižvelgiant į konceptualaus NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui struktūrą. Pirmiausiai įvertinamas NVO atskleidžiamos informacijos suinteresuotosiems šalims lygis Lietuvoje, tuomet pateikiami suinteresuotųjų šalių poreikiai NVO atskleidžiamos informacijos atžvilgiu, nustatomas suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO sektoriumi Lietuvoje, atliekama statistinė NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui analizė bei galiausiai tyrimo rezultatai yra apibendrinami ir palyginami su kitų autorių gautais tyrimo rezultatais.

4.1. NVO atskleidžiamos informacijos lygio Lietuvoje tyrimo rezultatai

Ištyrus visas 125 NVO, paaiškėjo, kad vidutinis visų tirtų NVO informacijos atskleidimo suinteresuotiesiems šalims indeksas yra 39 proc. Toks informacijos atskleidimo indeksas parodo, kad Lietuvoje veikiančios NVO atskleidžia nekokybišką bei nepakankamą informaciją savo suinteresuotosiems šalims. Tačiau NVO informacijos atskleidimo lygis skiriasi tarp skirtingos teisinės formos, veiklos masto, veiklos ilgumo ir pobūdžio organizacijų.

- *NVO informacijos atskleidimo lygis pagal teisinę formą.*

3 lentelė. NVO informacijos atskleidimo lygis pagal teisinę formą

Nr.	Teisinė forma	IAI %	Organizacijų skaičius
1	Labdaros ir paramos fondai	54	9
2	Viešosios įstaigos	44	44
3	Asociacijos	35	72

Apibendrinus tyrimo rezultatus (žr. 3 lentelė), paaiškėjo, kad daugiausiai informacijos pateikia labdaros ir paramos fondai, kurių informacijos atskleidimo indeksas 54 proc. antroje vietoje, daugiausiai informacijos suinteresuotosiems šalims pateikia viešosios įstaigos (44 proc.), trečioje vietoje liko asociacijos, kurių NVO kataloge buvo užregistruota daugiausiai. Tačiau pastebėta, kad asociacijos dažniausiai pateikia pasenusią, nebeaktualią informaciją arba pateiktos nuorodos į virtualius organizacijų tinklalapius, finansines ataskaitas yra neveikiančios.

Vertinant atskaitingiausias NVO, kurių informacijos atskleidimo indeksas viršija 80 proc., daugiausiai kokybiškos informacijos atskleidžia viešosios įstaigos (8 iš 16). Nustatyta, kad labiausiai atskaitinga suinteresuotosiems šalims virtualioje erdvėje yra viešoji įstaiga (“Transparency international” Lietuvos skyrius, 96 proc.). Taip pat, išnagrinėjus dvidešimt mažiausiai informacijos atskleidusias NVO, kurių informacijos atskleidimo indeksas nesiekia 10 proc., paaiškėjo, kad mažiausiai informacijos atskleidžia asociacijos (16 iš 20).

Taigi, nors NVO kataloge daugiausiai asociacijų save pristato kaip finansinę ir nefinansinę informaciją atskleidžiančias organizacijas, šių organizacijų atskleidžiamos informacijos kokybė labai menka. Tarp visų NVO pagal teisinę veiklos formą labdaros ir paramos fondų atskleidžiama

informacija yra aukščiausio lygio, o tarp NVO sektoriaus informacijos atskleidimo lyderių daugiausiai yra viešųjų įstaigų. Dėl to labdaros ir paramos fondai bei viešosios įstaigos yra laikomos labiausiai atskaitingomis suinteresuotosioms šalims organizacijos, o asociacijos laikomos mažiausiai informacijos suinteresuotiesiems asmenims atskleidžiančiomis organizacijomis.

- *NVO informacijos atskleidimo lygis pagal veiklos mastą.*

4 lentelė. NVO informacijos atskleidimo lygis pagal veiklos mastą

Nr.	Veiklos sritis	IAI %	Organizacijų skaičius
1	Nacionalinis	43	62
2	Tarpautinis	42	34
3	Vietos	29	14
4	Regioninis	28	15

NVO savo veiklą vykdo skirtingu veiklos mastu. Vienos NVO orientuojasi į veiklą plačiu mastu, kitos užsibrėžtus veiklos tikslus vykdo mažose geografinėse ribose. NVO kataloge, kai kurioms organizacijoms buvo priskirti visi keturi veiklos masto lygiai. Jeigu NVO buvo užregistruota kaip veikianti tarptautiniu, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygiu vienu metu, organizacijai buvo priskirtas aukščiausias veiklos masto lygmuo.

Rezultatai atskleidė, kad daugiausiai informacijos atskleidžia nacionaliniu lygiu veikiančios NVO, kurių informacijos atskleidimo indeksas yra 43 proc (žr. 4 lentelė). Vertinant daugiausiai informacijos atskleidusias organizacijas, kurių informacijos atskleidimo indeksas viršijo 80 proc., buvo nustatyta, kad skaidriausios yra nacionalinės organizacijos (9 iš 16). Tarptautinės organizacijos, kurių informacijos atskleidimo indeksas siekia 42 proc. taip pat užėmė aukštas pozicijas tarp daugiausiai informacijos atskleidusių organizacijų (7 iš 16). Tarp šešiolikos skaidriausių organizacijų, kurių informacijos atskleidimo vidurkis yra aukštesnis nei 80 proc., nepateko nei viena vietos bei regioninė organizacija. Vertinant mažiausiai informacijos atskleidusias organizacijas, informaciją labiausiai linkusi neatskleisti yra Lietuvos pozityviųjų grupė veikianti nacionaliniu lygiu. Taip pat, ne tik, kad visiškai informacijos neatskleidė, bet ją net ir iškraipė - Šiaurės Lietuvos tėvų asociacija, veikianti vietos lygmeniu.

Ši NVO informacijos atskleidimo tendencija pagrindžiama, tuo, kad aukštesnis veiklos masto lygis, atskleidžia organizacijos dydį. Didesnės NVO yra sukaupusios daugiau patirties, turi geresnes galimybes pritraukti rėmėjų paramą, savo veiklai vykdyti turi didesnius finansinius pajėgumus bei sulaukia aktyvesnio visuomenės susidomėjimo veikla. Dėl šių priežasčių nacionalinės bei tarptautinės NVO yra linkusios suinteresuotosioms šalims atskleisti daugiau jiems aktualios informacijos.

- *NVO informacijos atskleidimo lygis pagal įsteigimo metus.*

Atlikus NVO informacijos atskleidimo suinteresuotosioms šalims tyrimą, pastebėta, kad informaciją atskleisti yra labiau linkusios daugiau metų veikiančios ir didesnę veiklos patirtį sukaupusios NVO. Vertinant šešioliką skaidriausių organizacijų, kurių informacijos atskleidimo indeksas viršija 80 proc.

vidutiniai organizacijos įsteigimo metai - 1999 m., vertinant dešimt skaidriausių organizacijų - 1997 m., o vertinant penkias skaidriausias organizacijas įsteigimo metų vidurkis yra 1989 m. Įvertinus dvidešimt mažiausiai informacijos suinteresuotosioms šalims atskleidusias organizacijas, kurių informacijos atskleidimo indeksas nesiekia 10 proc. paaiškėjo, kad šių organizacijų įsteigimo metų vidurkis - 2009 m.

Tad akivaizdu, kad daugiau kokybiškesnės informacijos yra linkusios atskleisti labiau patyrusios, ilgesnį laiko tarpą veikiančios NVO. Dažnai tokios organizacijos visuomenėje yra labiau žinomos, taip pat turi subūrusios lojalių rėmėjų ratus, dėl to turi daugiau galimybių vykdyti sėkmingą savo veiklą.

- *NVO informacijos atskleidimo lygis pagal veiklos pobūdį.*

Mokslinėje literatūroje, NVO pagal veiklos pobūdį skirstomos į: labdaros, paslaugų, dalyvavimo bei įgalinimo pobūdžio organizacijas. NVO kataloge, NVO skirstomos pagal įvairias veiklos sritis. Tad NVO informacijos atskleidimo lygis buvo įvertintas atsižvelgiant į NVO veiklos pobūdį ir veiklos sritis (žr. 3 priedas).

5 lentelė. NVO informacijos atskleidimo lygis pagal veiklos pobūdį

Nr.	Veiklos pobūdis	IAI, proc.	Organizacijų skaičius
1	Labdaros	47	17
2	Įgalinimo	39	36
3	Dalyvavimo	38	57
4	Paslaugų	36	15

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad labdaros pobūdžio organizacijos, kurios teikia paramą socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms visuomenei atskleidžia daugiausiai informacijos (žr. 5 lentelė). Antroje vietoje pagal informacijos atskleidimą suinteresuotosioms šalims yra įgalinimo pobūdžio organizacijos. Šios organizacijos daugiausiai veikia švietimo, demokratiškumo, pilietiškumo skatinimo srityse. Vertinant NVO organizacijų informacijos atskleidimą pagal veiklos sritis paaiškėjo, kad daugiausiai informacijos visuomenei pateikia gyvūnų apsaugos (IAI - 64.5 proc.), žmogaus teisių (IAI - 53.3 proc.) bei pilietiškumo ir demokratiškumo skatinimo srityse veikiančios organizacijos (IAI - 45 proc.). Dalyvavimo ir paslaugų pobūdžio organizacijų informacijos atskleidimo lygis mažiausias. Pastebėta, kad dažnai mažiausiai informacijos atskleidžiančios organizacijos neturi virtualaus tinklalapio arba jų pateiktos nuorodos į finansines ataskaitas yra neveikiančios. Kur kas dažniau šios organizacijos (kurioms daugiausiai galima priskirti bendruomenių stiprinimo, kultūros ir laisvalaikio, vaikų ir jaunimo organizacijas) informaciją atskleidžia socialinėse paskyrose. Tačiau šiose paskyrose organizacijos linkusios atskleisti tik veiklos nefinansinę informaciją, finansinės atskaitomybės vengiat.

- *NVO informacijos atskleidimo lygis pagal informacijos pobūdį.*

6 lentelė. NVO atskleidžiamos informacijos lygis pagal informacijos pobūdį

Organizacijos profilis (61 proc.)	Veiklos skaidrumas (44 proc.)	Organizacijos valdymas (17 proc.)	Finansų valdymas (24 proc.)	Informacijos prieinamumas (40 proc.)
Organizacijos kontaktinė informacija (97 proc.)	Vizija, misija, tikslai (50 proc.)	Organizacijos statutas/ taisyklės (18 proc.)	Finansinės ataskaitos (30 proc.)	Organizacijos naujienos (56 proc.)
Organizacijos veiklos, aprašymas (92 proc.)	Projektų sąrašas (54 proc.)	Organizacijos ir valdybos struktūra (31 proc.)	Audito informacija (12 proc.)	Tinklapio atnaujinimo data (43 proc.)
Darbuotojų skaičius (65 proc.)	Projektų aprašas (37 proc.)	Valdybos narių posėdžių informacija (1 proc.)	Finansavimo šaltiniai pagal kategorijas (31 proc.)	Pateška (30 proc.)
Informacija apie savanorius (17 proc.)	Veiklos ataskaitos (37 proc.)		Resursų paskirstymas projektams (29 proc.)	Galimybės prisijungti prie organizacijos (37 proc.)
Partneriai (15 proc.)			Išlaidos pagal kategorijas (30 proc.)	Nuoroda remimui (36 proc.)
Narystė kitose organizacijose (14 proc.)			Valdybos atlyginimai (14 proc.)	Suinteresuotųjų šalių forumas (40 proc.)

Vertinant NVO informacijos atskleidimo lygį, išaiškėjo atskleidžiamos informacijos pobūdis (žr. 6 lentelė). NVO yra labiausiai linkusios atskleisti organizacijos profilį (61 proc.). Beveik visos NVO atskleidžia kontaktinę informaciją (97 proc.), kuri apima NVO pagrindinės būstinės adresą, telefono numerį, elektroninį paštą. Taip pat NVO dažnai pateikia vykdomos veiklos aprašymą. Kur kas dažniau NVO atskleidžia organizacijoje dirbančių asmenų skaičių, tačiau detaliau nepaaiškinant darbuotojų pareigų bei vykdomų veiklų. Pastebėta, kad retai NVO nurodo organizacijoje savanoraujančių asmenų skaičių, narystes kitose organizacijose ar partnerystės ryšius.

NVO veiklos informacijos atskleidimo indeksas yra 44 proc. Dažniausiai organizacijos nurodo veiklos misiją, kur kas rečiau pateikia veiklos tikslus, viziją, o vykdomos veiklos principai beveik nepateikiami iš viso. Labai dažnai pateikiamas vykdomų projektų sąrašas. Šių projektų detalesnė informacija NVO virtualiuose tinklalapiuose būna ganėtinai užslėpta arba nepateikta iš viso. Kur kas dažniau NVO pateikia datas, kuriuo laikotarpiu buvo vykdomi projektai, bet su projektu susijusio finansavimo informacija dažnai būna nuslėpta. Vis dažniau organizacijos atsisako virtualių tinklalapių naudojimo, juos pakeisdami į socialines paskyras. Tačiau buvo pastebėta, kad aktualiausia suinteresuotosioms šalims skirtą informaciją kur kas lengviau rasti NVO virtualiame tinklalapyje. Tuo tarpu, socialiniame organizacijos tinkle aprašomos tik vykdomos veiklos, pridėdant fotografijas iš įvykusių projektų, renginių. Tad šiomis dienomis populiarėjant socialiniams tinklams, NVO vis dažniau atsisako pateikti veiklos ataskaitas visuomenei, kurios laikui bėgant prarandą savo svarbą.

Nagrinėjant NVO valdymo informacijos atskleidimą, kuris virtualioje erdvėje siekia 17 proc., paaiškėjo, kad neatskleisti organizacijos valdymo informaciją linkusi didžioji dauguma NVO. Šiuo aspektu, NVO dažniausiai pateikia valdybos struktūrą, vadovaujančių asmenų vardus, pavardes,

kontaktinius duomenis. Tačiau valdybos posėdžių informacija yra visiškai neatskleidžiama, tokiu būdu nuslepiant nuo suinteresuotųjų asmenų aktualią posėdžių bei sprendimų informaciją.

Apžvelgiant tyrme dalyvavusių NVO finansinę informaciją pastebėta, kad daugelis NVO pateikia pasenusias, nebeaktualias finansines ataskaitas arba pateiktos nuorodos į finansines ataskaitas yra neveikiančios. Tad daugelis NVO imituoja finansinės informacijos atskleidimą, ištikrųjų šios informacijos neatskleidžiant. Reikia pabrėžti, kad tyrime dalyvavo 125 organizacijos save pristatančios kaip veiklos ir finansinę informaciją atskleidusias organizacijas, tačiau nagrinėjant šių organizacijų atskleidžiamą informaciją, paaiškėjo, kad finansų valdymo informacija labai retai kada suinteresuotiesiems asmenims buvo pateikta kokybiškai ir išsamiai.

Be NVO profilio, veiklos, organizacijos valdymo ir finansinės informacijos atskleidžiamumo taip pat buvo nagrinėjamas informacijos prieinamumas suinteresuotiesiems asmenims. Visų analizuotų organizacijų informacijos prieinamumas buvo įvertintas 40 proc. Šis neaukšto lygio prieinamumas buvo nustatytas dėl to, kad daugelis NVO neturėjo savo virtualaus tinklalapio, pateikta nuoroda į virtualų tinklalapį neveikė arba virtualusis tinklalapis jį atidarius nefunkcionavo. Vis dėlto, beveik kas antra organizacija pateikė nuolat atnaujinamas su organizacijos veikla susijusias naujienas. Daugelyje tinklalapių buvo pateikta informacijos atnaujinimo data, tačiau kai kuriuose tinklalapiuose ši data buvo ganėtinai senų metų. Dėl nesavalaikės informacijos atnaujinimo datos mažėja suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas informacijos kokybe, menksta šios informacijos aktualumas. Taip pat buvo pastebėta, kad beveik trečdalyje NVO virtualiuose tinklalapiuose buvo prieinama paieškos paslauga. Ši paieškos galimybė kur kas labiau palengvina aktualios suinteresuotiesiems asmenims informacijos paieškos procesus, tad tokiu būdu organizacijos informacijos atskleidimo lygis didėja. Be to, daugiau nei trečdalis NVO akivaizdžiai nurodė galimybes prisijungti prie organizacijos ar ją remti. Tokiu būdu trečdalis NVO įrodo, kad yra atviros visuomenei. Paskutinis NVO atskleidžiamos informacijos vertinimo elementas buvo grįžtamojo ryšio forumas. Šiuo aspektu buvo vertinama ar NVO suteikia galimybę savo suinteresuotiesiems asmenims keisti nuomone, komentarais, atsiliepimais viešai. Šiais laikais tokios grįžtamojo ryšio skiltys yra labai vertingos. Grįžtamojo ryšio forumuose aktualia informacija gali dalintis ne tik organizacijos vadovai, bet taip pat buvę ar esami nariai, savanoriai, rėmėjai, partneriai bei kitos suinteresuotosios šalys. Tad tokios skilties virtualiame tinklalapyje egzistavimas vertinamas kaip atviros, sąžiningos savo suinteresuotiesiems asmenims NVO bruožas.

Kiti pastebėjimai. Analizuojant NVO registro informaciją buvo pastebėta, kad NVO kataloge veiklos ir finansinę atskleidžiančioms organizacijoms buvo priskirtos organizacijos, kurių informacijos atskleidžiamumas yra iš ties menkas. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad daugelis NVO yra nurodę nuorodas į savo virtualius tinklalapius, tačiau šie tinklalapiai dažnai būdavo neveikiantys, neprieinami. Taip pat buvo pateikiamos finansinės ataskaitos, kurios buvo pasenusios (dažniausiai 2015 m.) arba iš vis neprieinamos. Tyrimo metu buvo pastebėta, kad keletas organizacijų pateikė klaidingus kontaktinius duomenis (pavyzdžiui, telefono numeris - 112) ir netgi nesugebėjo tinkamai aprašyti savo veiklos (pavyzdžiui, ABC; nagi, nagi, taigi, taigi). Analizuojant NVO taip pat buvo pastebėta, kad virtualius NVO tinklalapius vis dažiau pakeičia socialinių tinklų paskyrų naudojimas. Tačiau socialinių tinklų paskyros lyginant su virtualiais organizacijų tinklalapiais yra daug

laisvesnės, mažiau oficialesnės formos. NVO socialinių tinklų paskyrose daugiausiai pateikia kontaktinę informaciją, naujienas susijusias su vykdoma organizacijos veikla bei buvusių renginių, vykdytų projektų fotografijas. NVO veiklos bei finansinės ataskaitos socialiniuose tinkluose nebuvo rastos.

4.2. NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo empirinio tyrimo rezultatai

4.2.1. Tyrime dalyvavusių respondentų demografinė charakteristika

Prieš pradėdant vertinti gautus tyrimo rezultatus verta apžvelgti tyrime dalyvavusių respondentų demografinį profilį. Pagrindiniai demografiniai rodmenys pateikiami žemiau (žr. 7 lentelė):

7 lentelė. Tyrime dalyvavusių respondentų demografinė charakteristika

Demografinis veiksnys	Grupė	Respondentų skaičius	Procentai
Lytis	Moterys	284	74
	Vyrai	100	26
Amžius	18-25	226	58,9
	26-35	115	29,9
	36-45	28	7,3
	46-55	11	2,9
	56-65	4	1,0
Išsilavinimas	Pagrindinis	8	2,1
	Vidurinis	53	13,8
	Profesinė kvalifikacija	31	8,1
	Nebaigtas aukštasis	62	16,1
	Aukštasis kolegini	56	14,6
	Aukštasis universitetinis	172	44,8
	Kita	2	0,5
Pajamos į rankas	<200	37	9,6
	201-500	76	19,8
	501-1000	177	46,1
	1001-2000	83	21,6
	>2000	11	2,9

Iš viso surinkta 384 tyrime dalyvavusių respondentų atsakymai. Iš visų respondentų 74 proc. sudarė moterys (N=284) bei 26 proc. vyrai (N=100). Šiame tyrime buvo tiriamas suaugusiųjų asmenų pasitikėjimas NVO sektoriumi. Nors buvo apklausti asmenys iš įvairių amžiaus grupių, didžioji respondentų dalis yra 18-25 m. amžiaus (58,9 proc.). Taip pat didžiąją respondentų dalį sudaro asmenys nuo 26-35 m. (29,9 proc.). Be to, dauguma respondentų turėjo aukštąjį universitetinį išsilavinimą (44,8 proc.), nebaigtą aukštąjį (16,1 proc.) arba aukštąjį kolegini (14,6 proc.) išsilavinimą. Daugiausiai tyrime dalyvavusių žmonių uždirba vidutinės pajamas į ranka - 46,1 proc. Taigi, tyrime atskleidžiama daugiausiai jaunų, išsilavinusių, vidutinės pajamas gaunančių asmenų nuomonė NVO pasitikėjimo aspektu.

Respondentai, „One Sample T test” metodu, pagal įsitraukimo į NVO veiklą klausimo atsakymus, buvo suskirstyti į suinteresuotųjų asmenų grupes: rėmėjai, naudos gavėjai, darbuotojai, nariai, savanoriai bei suinteresuotieji visuomenės nariai (žr. 8 lentelė). Asmenys, kurie nurodė, kad į NVO

veiklą visiškai neįsitraukia, suinteresuotiesiems asmenims nebuvo priskirti. Respondentų pasiskirstymas pateikiamas žemiau. Pastebima, kad tyrime daugiausiai dalyvavo rėmėjai, kurie per pastaruosius 2 metus yra rėmę NVO materialiaisiais dalykais (N=125), savanoriai, kurie neatlygintinai dirbo NVO veikloje (N=56) bei suinteresuotieji visuomenės asmenys (N=54). Šis suinteresuotųjų šalių suskirstymas leis įvertinti atitinkamos suinteresuotosios šalies NVO atskleidžiamos informacijos poveikį jų pasitikėjimui.

8 lentelė. Tyrime dalyvavusių suinteresuotųjų šalių pasiskirstymas

Suinteresuotųjų šalių grupės	N	Proc.
Rėmėjai	125	32,6
Naudos gavėjai	12	3.1
Darbuotojai	42	10.9
Nariai	34	8.9
Savanoriai	56	14.6
Suinteresuoti visuomenės nariai	54	14.1
Kita	61	15.8

4.2.2. Klausimyno patikimumo vertinimas

Prieš atliekant surinktų tyrimo duomenų analizę, siekiant išsiaiškinti kokį poveikį NVO atskleidžiama informacija daro suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui, pasitelkiant Cronbach's Alpha koeficientą, vertinamos anketinės apklausos konstrukto patikimumo charakteristikos. Pakėnas (2008) nurodo, kad „klausimyno skalės vidiniam nuoseklumui įvertinti dažniausiai yra naudojamas Cronbacho alfa (Cronbach's alpha) koeficientas, kuris remiasi atskirų klausimų, sudarančių klausimyną koreliacija ir įvertina ar visi skalės klausimai pakankamai atspindi tiriamąjį dydį bei įgalina patikslinti reikiamų klausimų skaičių skalėje. Šis vidinis kriterijų suderintumas turi būti naudojamas, kai iš kelių kintamųjų yra sudaromi nauji rodikliai, kintamieji, kurie vėliau ir yra naudojami tyrime (Pakalniškienė, 2012). Šiame tyrime yra išskiriami du kintamieji: suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas ir NVO informacijos atskleidimas. Į konstrukto nebuvo įtraukti visi tyrimo klausimyno klausimai, o tik tie, kurie ryškiausiai atspindi sukuriamą konstrukto. Įtraukti klausimai atspindi 9-oje lentelėje. Rupšienės (2007) teigimu, vidinis skalės suderintumas turėtų būti nuo 0 iki 1. Jei Cronbacho alfa siekia 0,60- 0,70, tai yra pakankama reikšmė tyrimams. Vis dėlto, Georg'as ir Maller'is (2003) nurodo, kad visai netinkamomis naudojimui skalėmis galima laikyti tas skales, kurių kurių vidinis suderintumas yra lygus ar žemesnis už 0.50.

9 lentelė. Tyrimo klausimyno anketos konstrukto skalių patikimumo vertinimas

Konstrukto	Kriterijus	Cronbachalfa (α) kriterijų	Cronbachalfa (α)
Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas	Pasitikėjimas NVO sektoriumi	0.800	0.800
Nevyriausybinių organizacijų informacijos atskleidimas	Nefinansinė informacija	0.770	0.774
	Finansinė informacija	0.688	

Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo konstrukto Cronbacho $\alpha = 0,800$, o NVO informacijos atskleidimo Cronbacho $\alpha = 0,774$ (žr. 9 lentelė, plačiau 4 priedas). Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo ir NVO informacijos atskleidimo konstrukto Cronbacho alfa koeficientų reikšmės yra virš 0.700, tad galima teigti, kad šių konstrukto vidinės skalės yra suderintos ir patikimos naudoti.

4.2.3. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui faktorinė analizė

Siekiant išsiaiškinti ar kintamieji patenka į tyrimo darbe išskiriamus faktorius tikslinga atlikti faktorinę analizę. Vertinant duomenų tinkamumą, pasitelkiamas Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) matas ir Bartlett's sferiškumo kriterijus (žr. 10 lentelė). Pasak Bilevičienės ir Jonušausko (2011) jei KMO reikšmės viršija 0,8, tai duomenys faktorinei analizei tinkle ideliai. Dėl to galima teigti, kad faktorinei analizei duomenys yra tinkami bei yra tarpusavyje reikšmingai koreliuojantys, nes Bartlett'o Sig. – reikšmė $<0,05$).

10 lentelė. KMO ir Bartlett'o testo rezultatai

Konstruktas	KMO mato reikšmė	Bartlett's sferiškumo kriterijus
Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas	0.812	0.000
NVO atskleidžiama informacija	0.810	0.000

Atlikus faktorinę analizę (žr.11 lentelė), paaiškėjo, kad duomens pasiskirstė į 3 kriterijus, būtent tiek kriterijų sudaro teorinį modelį (NVO atskleidžiama nefinansinė informacija, NVO atskleidžiama finansinė informacija, suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO sektoriumi). Taigi, tyrimo konstruktai sudaryti patikimai ir teisingai, todėl toliau atliekama gautų rezultatų aprašomosios statistikos analizė.

11 lentelė. Klausimyno klausimų pasiskirstymas į atskirus kriterijus

Klausimas	Pasitikėjimas NVO sektoriumi	Nefinansinės informacijos atskleidimas	Finansinės informacijos atskleidimas
PNVO1	0.984		
PNVO2	0.517		
PNVO3	0.889		
PNVO4	0.685		
PNVO5	0.568		
PNVO6	0.703		
NFI1		0.579	
NFI2		0.651	
NFI3		0.677	
FI1			0.646
FI2			0.532
FI3			0.532

4.2.4. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo aprašomoji statistinė analizė

Tyrimo pateiktiems atsakymams įvertinti naudojama ranginė penkiabalė Likerto matavimo skalė, kuri anot Pukėno (2008), naudojama nustatyti asmens nuostatas, požiūrį arba nuomonę. Aukštesnis

atsakymo įvertis reiškia didesnę kriterijaus reišmę ar svarbą. Gauti tyrimo rezultatai atskleidė, kad visuomenė Lietuvoje linkusi abejoti NVO sektoriaus pasitikimumu, o NVO atskleidžiama informacija yra aktuali suinteresuotosiems šalims. Vertinant informacijos atskleidimą pagal informacijos pobūdį, paaiškėjo, kad suinteresuotosios šalys labiau vertina nefinansinę NVO atskleidžiamą informaciją. Tačiau skirtumas tarp finansinė ir nefinansinės informacijos nėra reikšmingas (žr. 12 lentelė, plačiau 5 priedas).

12 lentelė. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo aprašomoji statistinė analizė

Klausimas	Vidurkis	Įvertinimų suma	Standartinis nuokrypis
Pasitikėjimas NVO sektoriumi	3.60	1381.33	0.782
Pasitikiu visomis NVO	3.46	1327.00	0.714
Pasitikiu NVO asociacijomis	3.61	1388.00	0.699
Pasitikiu NVO viešosiomis įstaigomis	3.81	1463.00	0.777
Pasitikiu NVO labdaros ir paramos fondais	3.65	1400.00	0.870
Tikiu, kad NVO pasiekia užsibrėžtus veiklos tikslus	3.49	1339.00	0.758
Tikiu, kad NVO surinktą paramą panaudoja tikslingai	3.57	1371.00	0.873
NVO atskleidžiama nefinansinė informacija	4.11	1578.67	0.634
Man rūpi NVO nefinansinė informacija	4.15	1594.00	0.620
Priimant teigiamus sprendimus, remiuosi NVO nefinansine informacija	4.06	1558.00	0.648
NVO atskleidžiama nefinansinė informacija gerina organizacijos reputaciją	4.13	1584.00	0.634
NVO atskleidžiama finansinė informacija	4.09	1570.67	0.658
Man rūpi NVO finansinė informacija	4.14	1589.00	0.650
Priimant teigiamus sprendimus, remiuosi NVO finansine informacija	4.09	1569.00	0.639
NVO atskleidžiama finansinė informacija gerina organizacijos reputaciją	4.05	1554.00	0.684

Pasitikėjimas NVO sektoriumi. NVO atskleidžiamos informacijos lygio bei suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo įverčiai sutampa. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad labdaros ir paramos fondai veikiantys nacionaliniu lygmeniu atskleidžia daugiausiai informacijos suinteresuotosiems šalims, o šių suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas jomis NVO sektoriuje yra didžiausias. Tačiau analizuojant suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO sektoriumi paaiškėjo, kad tik 51.16 proc. respondentų gali tvirtai patvirtinti pasitikėjimą NVO sektoriumi, o 40,05 proc. suinteresuotųjų šalių yra abejojantys dėl pasitikėjimo šiuo sektoriumi.

13 lentelė. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO pagal teisinę formą

Suinteresuotosios šalys	Asociacijos			Viešosios įstaigos			Labdaros ir paramos fondai		
	M	N	SD	M	N	SD	M	N	SD
Rėmėjai	3.62	125	0.631	3.89	125	0.764	3.70	125	0.803
Naudos gavėjai	3.50	12	0.798	3.67	12	0.985	3.92	12	0.900
Nariai	4.00	34	0.492	3.91	34	0.965	3.74	34	0.898
Darbuotojai	3.67	42	0.650	3.90	42	0.932	3.55	42	0.916
Savanoriai	3.80	56	0.840	3.91	56	0.920	3.66	56	0.900
Suinteresuoti visuomenės asmenys	3.87	54	0.674	3.98	54	0.789	3.87	54	1.010

Nagrinėjant suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO pagal suinteresuotųjų šalių pasiskirstymą (žr. 13 lentelė), nustatyta, kad rėmėjai, savanoriai, darbuotojai bei suinteresuotieji visuomenės nariai daugiausiai pasitiki viešosiomis įstaigomis, naudos gavėjai labiausiai pasitiki labdaros ir paramos fondais, o NVO nariams didžiausią pasitikėjimą kelia asociacijos. Šie išryškėję skirtumai gali būti paaiškinami tuo, kad NVO suinteresuotosios šalys turi skirtingus ryšius su atitinkamomis organizacijomis. Dauguma suinteresuotųjų šalių pasitiki viešosiomis įstaigomis, išskyrus organizacijų narius bei naudos gavėjus. Kadangi naudos gavėjai gali pajusti realius labdaros ir paramos fondų veiklos rezultatus, todėl jų pasitikėjimas šiomis organizacijomis yra stipriausias.

Tyrime, siekiant išsiaiškinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą pagal NVO veiklos mastą, buvo prašoma išskirti labiausiai patikimą veiklos mastą. (žr. 14 lentelė).

14 lentelė. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO pagal veiklos mastą

Suinteresuotosios šalys	Vietos		Regioninis		Nacionalinis		Tarptautinis	
	N	Proc.	N	Proc.	N	Proc.	N	Proc.
Rėmėjai	125	27.2	125	17.6	125	32.2	125	23
Naudos gavėjai	12	24.9	12	16.7	12	16.7	12	41.7
Nariai	34	26.5	34	17.6	34	26.5	34	29.4
Darbuotojai	42	26.2	42	19	42	21.5	42	33.3
Savanoriai	56	30.3	56	14.3	56	25	56	30.4
Suinteresuoti visuomenės nariai	54	29.6	54	14.8	54	38.9	54	16.7
Viso suinteresuotosios šalys	323	27.9	323	16.7	323	29.4	323	26

Gauti rezultatai parodė, kad daugiausiai tyrime dalyvavusių suinteresuotųjų šalių pasitiki nacionalinėmis NVO (29,4 proc., N=95), kiek mažiau suinteresuotųjų šalių pasitiki vietinėms NVO (27,9 proc., N=90). Vertinant pagal atskiras suinteresuotųjų šalių grupes, rezultatai pasiskirstė nevienodai. Paaiškėjo, kad rėmėjai (32,2 proc.) bei suinteresuoti visuomenės nariai (38,9 proc.) daugiausiai pasitiki nacionaliniu lygmeniu veikiančiomis organizacijomis. Kita vertus, naudos gavėjai (41,7 proc.), organizacijų nariai (29,4 proc.), darbuotojai (33,3 proc.) bei savanoriai (30,4 proc.) labiausiai pasitiki tarptautinėmis organizacijomis. Wilkins'o (2018) teigimu suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas yra tiesiogiai susijęs su suinteresuotųjų šalių įsitraukimu. Jei suinteresuotosios šalys pasitiki, jos įsitraukia į organizacijos veiklą arba atvirksčiai, įsitraukus į organizacijos veiklą, dažnai didėja ir suinteresuotojo asmens pasitikėjimas atitinkama organizacija. Dėl šios priežasties, rėmėjų bei suinteresuotųjų visuomenės narių pasitikėjimas nacionalinėmis NVO grindžiamas tuo, kad visuomenė daugiausiai pasitikinti organizacijomis, kurios veikia šių suinteresuotųjų šalių valstybės ribose. Darbuotojai dažnai siekia geresnių karjeros galimybių, tad manoma, kad jie yra linkę labiau įsitraukti į aukštesnio, tarptautinio lygio organizacijas. Savanoriai, organizacijų nariai bei naudos gavėjai labiausiai pasitiki tarptautinėmis organizacijomis. Keating'o ir Thrandardottir'o (2018) nuomone, tarptautinio masto NVO yra sukaupusios didesnę patirtį, turi daugiau lėšų atskaitomybei vystyti, o dėl šios priežasties didėja suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas jomis. Taigi, išanalizavus gautus rezultatus galima teigti, kad suinteresuotosioms šalims daugiau pasitikėjimo teikia didesniu mastu (nacionaliniu bei tarptautiniu) veikiančios NVO.

Nagrinėjant NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą pagal veiklos pobūdį, kiekvienam respondentui buvo galima pasirinkti keletą NVO veiklos sričių, kurios jam kelia didžiausią pasitikėjimą (žr. 7 priedas). Tyrimo rezultatai atskleidė, kad suinteresuotosios šalys labiausiai pasitiki gyvūnų apsaugos (68,4 proc.), vaikų ir jaunimo (40,4 proc.) bei kultūros ir laisvalaikio (35,7 proc.) srityse veikiančiomis organizacijomis. Pasitikėjimą suinteresuotosioms šalims taip pat kelia socialinės atskirties mažinimo (32,7 proc.) bei švietimo (28 proc.) veikiančiose organizacijomis. Nagrinėjant suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą pagal NVO veiklos pobūdį, skirstant suinteresuotąsias šalis į atskiras grupes, paaiškėjo, kad visos suinteresuotosios asmenų grupės, be išimčių, labiausiai pasitiki gyvūnų apsaugos srityje veikiančiomis NVO. Ši veiklos sritis priklauso labdaros pobūdžio NVO. Tačiau kalbant apie kitas NVO veiklos sritis, pasitikėjimas suinteresuotųjų šalių atžvilgiu labai skiriasi ir priklauso nuo atitinkamos suinteresuotosios šalies. Šį pasitikėjimo lygio netolygumą galima pagrįsti skirtingais suinteresuotųjų šalių grupių poreikiais bei interesais.

15 lentelė. Suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO veiklą

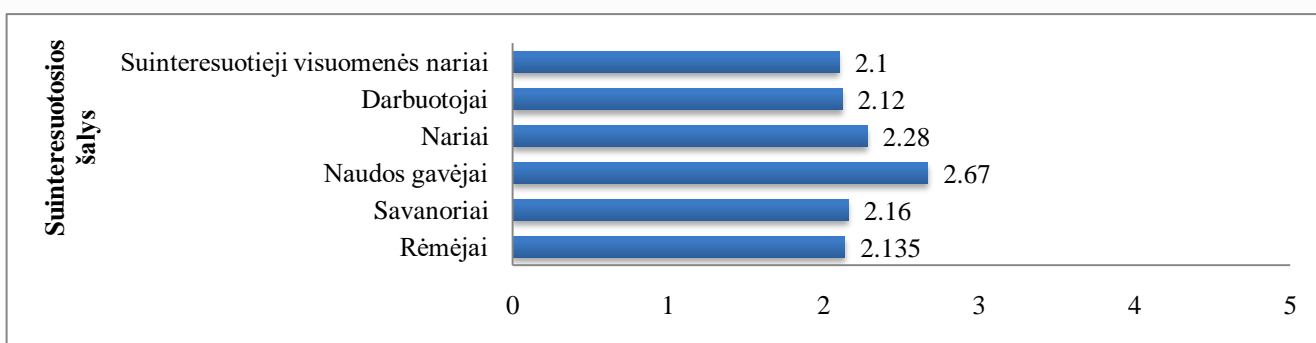
Suinteresuotosios šalys	Atsakymų vidurkis
Nevyriausybinių organizacijų pasiekia užsibrėžtus veiklos tikslus	3.92
Suinteresuoti visuomenės nariai	4.12
Darbuotojai	4.02
Savanoriai	3.98
Nariai	3.92
Rėmėjai	3.88
Naudos gavėjai	3.58
Nevyriausybinių organizacijų surinktą paramą panaudoja tikslingai	3.69
Darbuotojai	3.95
Savanoriai	3.77
Nariai	3.71
Rėmėjai	3.62
Suinteresuoti visuomenės nariai	3.56
Naudos gavėjai	3.50

Analizuojant suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO veikla taip pat buvo įvertintas suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO gebėjimus pasiekti užsibrėžtus organizacijų veiklos tikslus ir tikslingą surinktos paramos panaudojimą (žr. 15 lentelė). Tyrimo rezultatai atskleidė, kad labiausiai NVO užsibrėžtų veiklos tikslų pasiekiamumu pasitiki suinteresuotieji visuomenės nariai, darbuotojai bei savanoriai. Šios suinteresuotųjų asmenų grupės aktyviai veikia NVO veikloje. Būtent darbuotojų bei savanorių pareiga yra veikti organizacijos užsibrėžtų tikslų naudai bei juos pasiekti. Dėl to manoma, kad šios suinteresuotosios šalys labiausiai pasitiki organizacijos užsibrėžtų tikslų pasiekiamumu. Rėmėjai bei suinteresuotieji visuomenės nariai, domisi NVO veikla, šios veiklos skaidrumu. Pastebėta, kad šių suinteresuotųjų grupių pasitikėjimas organizacijos tikslų pasiekiamumu yra mažesnis nei tiesiogiai organizacijoje veikiančių suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas. Mažiausias pasitikėjimas organizacijos užsibrėžtų tikslų pasiekiamumu užfiksuotas naudos gavėjų grupėje. NVO užsibrėžti veiklos tikslai, dažniausiai būna orientuoti į naudos gavėjų gyvenimo sąlygų gerinimą. Šis mažiausias naudos gavėjų

pasitikėjimas simbolizuoja, kad NVO siekiant įgyvendinti užsibrėžtus veiklos tikslus, susiduria su sunkumais.

Tyrime taip pat buvo siekiama išsiaiškinti suinteresuotųjų šalių nuomonę ar NVO surinktą paramą panaudoja tikslingai. Paramą NVO gauna iš savo organizacijos rėmėjų. Kuo didesnę suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą turės organizacija, tuo sparčiau didėja paramos pritraukimo galimybės. Dietz ir Keller (2016) atlikto tyrimą apie NVO rėmėjus. Minėtų autorių nuomone, rėmėjais tampama jeigu yra jaučiamas susitapatinimas su organizacija ir ja pasitikima, taip pat jeigu yra jaučiama, kad nuo rėmimo gali priklausyti organizacijos likimas, arba yra pažįstama, gerai žinoma ta asmenų grupė, kurios gyvenimo sąlygas paveiks NVO misija. Šiame tyrime, paaiškėjo, kad suinteresuotosios šalys, kurios veikia NVO viduje labiausiai pasitiki NVO tikslingu surinktos paramos panaudojimu (nariai, savanoriai, darbuotojai). Rėmėjai bei suinteresuotieji visuomenės nariai yra linkę abejoti paramos atitekimu naudos gavėjams. Vertinant naudos gavėjų pasitikėjimą, paaiškėjo, kad ši suinteresuotųjų asmenų grupė, mažiausiai pasitiki tikslingu paramos panaudojimu. Kadangi naudos gavėjams, atitenka surinkta parama, bet jų pasitikėjimas surinktos paramos tikslingu panaudojimu yra žemas, manoma, kad naudos gavėjams trūksta NVO atskleidžiamos informacijos, kokio dydžio parama yra surinkta ir koks šios paramos paskirstymas atitinkamoms paramos gavėjų grupėms. Tad NVO atskleidžiamos informacijos padidėjimas galėtų nulemti naudos gavėjų pasitikėjimą tikslingu NVO paramos panaudojimu.

Be šių nagrinėtų pasitikėjimo aspektų, tyrime taip pat buvo papildomai įvertintas suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO veiklą dramatiškų katastrofų, pandemijų, stichinių ir kitokių nelaimių metu (žr. 6 pav.). Suinteresuotosios šalys galėjo pasirinkti tarp šių variantų: 1) NVO nukentėjusioms asmenų grupėms padeda efektyviai susidoroti su iškilusiais sunkumais; 2) NVO nukentėjusioms asmenų grupėms padeda sušvelninti nelaimingų įvykių padarinius; 3) NVO prisideda prie problemų sprendimo, bet efektyvaus rezultato nepasiekia; 4) NVO prisideda prie problemų sprendimo, tačiau veikia savo naudai; 5) NVO nepadeda išspręsti iškilusių problemų.

6 pav. Suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO veiklą dramatiškų katastrofų, pandemijų, stichinių ir kitokių nelaimių metu

Respondentų atsakymų vidurkiai atskleidė, kad suinteresuotosios šalys nelaimingų įvykių metu, mano, kad NVO nukentėjusioms asmenų grupėms padeda sušvelninti nelaimingų įvykių padarinius. Tačiau naudos gavėjų požiūris yra negatyvesnis. Naudos gavėjai linkę manyti, kad NVO prisideda prie problemų sprendimo, bet efektyvaus rezultato nepasiekia. Būtent naudos gavėjai, gauna NVO

naudą ir nelaimių atvejų metu NVO siekia palengvinti šių naudos gavėjų apsunkusias gyvenimo sąlygas. Tad, daroma prielaida, kad nelaimių metu, NVO įgyvendinant savo veiklos tikslus susiduria su sunkumais.

Apibendrinus, NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo tyrimo duomenis, galima teigti, kad suinteresuotosios šalys NVO veikla pasitiki neužtikrintai. Visos išskirtos suinteresuotosios šalys teigiamai vertina NVO užsibrėžtų tikslų įgyvendinimą. Vertinant suinteresuotųjų šalių požiūrį į surinktos paramos ir surinktos paramos tikslingą panaudojimą, suinteresuotosios šalys mano, kad NVO bent jau iš dalies paramą panaudoja tikslingai. Iš visų suinteresuotųjų labiausiai naudos gavėjai yra neužtikrinti tikslingu NVO paramos panaudojimu. Be šių aspektų, taip pat buvo įvertintas suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO veiklą dramatiškų katastrofų, pandemijų, stichinių ir kitokių nelaimių metu. Paaikškėjo, kad NVO nukentėjusioms asmenų grupėms padeda sušvelninti nelaimingų įvykių padarinius, tačiau visiškai efektyviai susidoroti su sunkumais nepadeda. Dėl šių visų išvardintų aspektų, daroma išvada, kad suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas NVO vykdomos veiklos aspektu vertinamas vidutiniškai.

NVO atskleidžiama informacija. Nagrinėjant suinteresuotųjų šalių poreikius, NVO atskleidžiamos informacijos atžvilgiu, pirmiausiai buvo įvertinta suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO informacijos atskleidimą (žr. 16 lentelė).

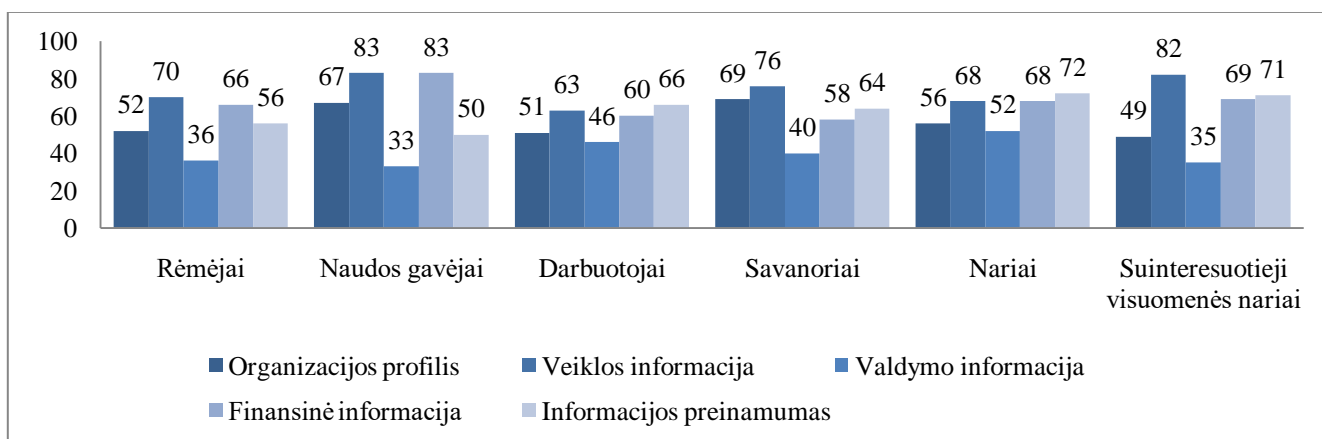
16 lentelė. Suinteresuotųjų šalių požiūris į NVO informacijos atskleidimą

Suinteresuotosios šalys	Atsakymų vidurkis
Nevyriausybinių organizacijų informacijos atskleidimas skatina pasitikėjimą jomis.	4.40
Suinteresuoti visuomenės nariai	4.56
Rėmėjai	4.52
Naudos gavėjai	4.49
Nariai	4.38
Savanoriai	4.26
Darbuotojai	4.21
Nevyriausybinės organizacijos atskleidžia nepakankamai informacijos.	4.12
Suinteresuoti visuomenės nariai	4.54
Naudos gavėjai	4.52
Rėmėjai	4.34
Nariai	4.02
Savanoriai	3.9
Darbuotojai	3.4

Visos suinteresuotosios šalys sutinka, kad NVO atskleidžiama informacija skatina pasitikėjimą jomis. Labiausiai informacijos atskleidimas lemia suinteresuotųjų visuomenės narių, rėmėjų bei naudos gavėjų pasitikėjimą. Tačiau informacijos atskleidimas nėra esminis elementas lemiantis suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą. Papildomai, tyrime dalyvavusiems respondentams buvo leidžiama išsakyti savo nuomonę, kokie kiti faktoriai paskatintų jų didesnę pasitikėjimą NVO sektoriumi. Respondentai atsakė, kad be NVO atskleidžiamos informacijos jiems pasitikėjimą kelia realūs,

apčiuopiami ar kasdienybėje matomi, veiklos rezultatai, susitapatinimas su organizacija, bendros vertybės, bendras požiūris, jautrumas tam tikrai sričiai, kurioje NVO veikia, organizacijos žinomumas, atsiliepimai ar buvęs įsitraukimas į atitinkamos NVO veiklą. Apibendrinus, gauti tyrimo duomenys atskleidė, kad NVO suinteresuotiesiems asmenims, NVO atskleidžiama informacija yra iš ties aktuali, tačiau be informacijos atskleidimo egzistuoja ir kiti aspektai skatinantys suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO.

Įvertinus NVO atskleidžiamos informacijos poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui buvo siekiama nustatyti ar NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos pakanka suinteresuotiesiems šalims. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad suinteresuotiesiems šalims nepakanka NVO atskleidžiamos informacijos. Daugiausiai NVO atskleidžiamos informacijos pasigenda suinteresuotieji visuomenės nariai, kurie nėra įsitraukę į NVO veiklą, tačiau ja domisi, naudos gavėjai, kurie tiesiogiai gauna NVO paramą bei naudą bei rėmėjai, nuo kurių priklauso sėkminga NVO veikla. Vadinas, kad NVO savo suinteresuotiesiems asmenims atskleidžia nepakankamai informacijos kiekybės ir kokybės atžvilgiu. Žemas informacijos atskleidimo lygis gali daryti neigiamos įtakos organizacijos įvaizdžiui visuomenėje, o dėl to ir organizacijos tęstinumui, tad toliau analizuojama kokio pobūdžio informacija labiausiai domisi NVO suinteresuotosios šalys (žr. 7 pav.).

7 pav. Suinteresuotųjų šalių NVO atskleidžiamos informacijos jaučiamas poreikis, informacijos pobūdžio aspektu

Paaikškėjo, kad rėmėjams, naudoms gavėjams labiausiai yra aktuali informacija susijusi su organizacijos veikla bei finansais. Savanoriams yra svarbu būti informuotiems apie organizacijos profilį bei veiklą. Nariams bei suinteresuotiesiems visuomenės nariams aktualu, kad NVO atskleistų veiklos bei finansinę informaciją, bet kur kas svarbesnis yra informacijos prieinamumas, t.y., kad organizacijos turėtų virtualius tinklalapius, socialinių tinklų paskyras, atsiliepimų, komentarų skiltis, kuriose būtų galima keistis informacija su kitomis suinteresuotomis šalimis. Be to, darbuotojams svarbiausia veiklos informacija bei informacijos prieinamumas. Apibendrinus gautus rezultatus, daroma išvada, kad suinteresuotiesiems šalims svarbu ne tik, kad NVO atskleistų su organizacijų veikla bei finansais susijusią informaciją, bet taip pat aktualu, kad NVO turėtų savo virtualius tinklalapius, socialinių tinklų paskyras, kuriose būtų suteikta galimybė su kitomis suinteresuotomis šalimis apsiukeisti rūpima šioms šalims informacija.

Plačiau nagrinėjant suinteresuotųjų šalių NVO atskleidžiamos informacijos pobūdžio poreikius, paaiškėjo, kad atskleidžiant NVO profilį, suinteresuotosioms šalims svarbiausia, kad organizacijos pateiktų organizacijos veiklos, teikiamų paslaugų aprašymus (70,3 proc.). Veiklos informacijos atžvilgiu suinteresuotosioms šalims, svarbiausia, kad būtų atskleistos savalaikės, išsamios bei kokybiškos veiklos ataskaitos (61,24 proc.), kurios aiškiai ir išsamiai parodytų organizacijos pasiektus rezultatus. Vertinant NVO valdymo informaciją, nustatyta, kad daugelis suinteresuotųjų šalių (42,1 proc.) jaučia poreikį, kad būtų atskleista valdybos posėdžių informacija, kurioje paprastai bei aiškiai būtų išdėstyti valdybos priimami sprendimai susiję su organizacijų veikla. Finansinės informacijos atžvilgiu, suinteresuotosios asmenų grupės labiausiai tikisi finansinių ataskaitų (36,2 proc.), kurios būtų kuo naujesnės. Suinteresuotieji tikisi, kad finansinėse ataskaitose taip pat atsispindės surinktos bei atitinkamai paskirstytos paramos duomenys, bus nurodytos organizacijos išlaidos pagal skirtingas kategorijas. Vertinant informacijos prieinamumą suinteresuotosios šalys tikisi, kad NVO savo virtualiuose tinklalapiuose pateiks viešai matomą komentarų, atsiliepimų, grįžtamojo ryšio skiltį (48,1 proc.), kurioje suinteresuotosios šalys galės lengvai vieni su kitais keistis svarbia, aktualia suinteresuotiesiems asmenims informacija.

4.2.5. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui teorinio modelio konstrukto ryšių tikrinimas

Teorinio modelio konstrukto koreliacijos analizė. Siekiant patikrinti NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui teorinio modelio konstrukto ryšį, atliekama koreliacijos analizė. Tam, kad būtų pasirinktas tinkamas koreliacijos tikrinimo metodas, svarbu nustatyti ar kintamųjų kriterijų skalės yra pasiskirsčiusios pagal normalųjų dėsnį. Tai reiškia, kad tri būti patikrinamas kriterijų skirstinių suderinamumas su normaliuoju skirstiniu. Šis tikrinimas vykdomas taikant asimetrijos (ang. *Skewness*), eksceso (ang. *Kurtosis*) įvertinimus bei Kolmogorovo-Smirnovo (*z*) arba Shapiro-Wilk (*w*) normalumo testus. Bekešienės (2015) teigimu, jei skalių reikšmės yra pasiskirsčiusios pagal normalumo kriterijų, tuomet koreliacijai tyrime tikrinti naudojami parametriniai kriterijai, o jei skalės neatitinka normaliojo skirstinio, tuomet naudojami neparametriniai kriterijai.

Asimetrijos koeficientu matuojama ar duomenų išsidėstymas skiriasi nuo simetrinio išsidėstymo. Jeigu skirstinio duomenys yra pasiskirstę simetriškai, tai asimetrijos koeficientas bus lygus nuliui. Taip pat, jei asimetrijos reikšmė aiškiai skiriasi nuo 0, tuomet skirstinio normalumas negali būti patvirtintas. Eksceso koeficientas rodo ar histograma yra aukšta, t.y. duomenys susikoncentravę apie vidurkį, ar plokščia, kai duomenys išsisklaidę. Jei duomenų skirstinys yra normalusis, eksceso koeficientas yra lygus nuliui (Butkevičienė, Vaicekauskaitė, 2010). Jei absoliutinės eksceso bei asimetrijos reikšmės lygios arba mažesnės už savo standartinius nuokrypius, tai hipotezė apie duomenų normalųjį pasiskirstymą neatmetama. Jei absoliučios duotų statistikų reikšmės žymiai didesnės už savo standartinius nuokrypius, tai hipotezė apie normalųjį pasiskirstymą atmetama (Stepnovas, 1985). Šiame tyrime visų skirstinių asimetrijos bei eksceso koeficientai neviršijo 1-eto reikšmės bei buvo mažesni nei jų standartiniai nuokrypiai. Tad pagal asimetrijos ir eksceso koeficientų įvertinimus, galima teigti, kad tyrimo skirstiniai yra pasiskirstę normaliai.

Skirstinių normalumas taip pat buvo įvertintas pagal Kolmogorovo-Smirnovo ir Shapiro-Wilko testus (žr. 8 priedas). Pasirinktas statistinio reikšmingumo lygmuo 0,05. Anot Bekešienės (2015), “normaliojo skirstinio dauguma reikšmių yra susitelkusios aplink vidurkį, tostant nuo vidurkio, reikšmių tikimybės mažėja. Jei statistinis reikšmingumas, $p \leq 0,05$, tuomet reikšmės skiriasi nuo normaliojo skirstinio, jei $p \geq 0,05$ tuomet reikšmės atitinka normalųjį skirstinį (Pakalniškienė, 2012). Kolmogorovo-Smirnovo ir Shapiro-Wilk testų reikšmės visais kriterijų atvejais neparodė skirstinių normalumo ($z=0.000$, $z < 0.5$; $w=0.000$, $w < 0.5$).

Pasak Pukėno (2008), koreliacija (arba koreliacijos koeficientas) tikimybių teorijoje ir statistikoje yra statistinis ryšys tarp kintamųjų. Atliekant koreliacinę analizę visada vertinamas koreliacijos (r) stiprumas bei statistinis reikšmingumas. Norint įsitikinti, kad gauta koreliacija nėra atsitiktinis sutapimas, apskaičiuojama p reikšmė. P reikšmė parodo, ar koreliacija statistiškai reikšminga. Ryšys tarp kriterijų yra statistiškai reikšmingas (jei p reikšmė yra $< 0,05$). Koreliacijos koeficientas (r), nurodo koreliacijos tarp kintamųjų stiprumą. Pakėno (2008) teigimu, vieno konstrukto kintamieji turėtų būti tarpusavyje susiję, tai yra koreliacijos tarp jų turėtų būti 0,30 ir daugiau. Tad konstrukto kriterijų koreliacijoms įvertinti buvo atlikta Pirsono koreliacija. Pirsono koreliacijos koeficientas įvertina tiesinio ryšio stiprumą. Kadangi skirstinių normalumas buvo patvirtintas iš dalies, NVO atskleidžiamos informacijos bei suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo koreliacija vertinama pagal Pirsono (ang. *Pearson*) kriterijų, kuris naudojamas, kai stebimų dydžių skirstiniai yra normalieji.

17 lentelė. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo koreliacija

Konstruktai	Informacijos atskleidimas	Nefinansinė informacija	Finansinė informacija
Pasitikėjimas NVO sektoriumi	R	0.536	0.542
	P	0.000	0.000

Koreliacijos rezultatai atskleidė, kad suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo atskleidžiamos informacijos, nefinansinės informacijos, finansinės informacijos konstruktai (žr. 17 lentelė) tarpusavyje yra statistiškai reikšmingai susiję ($p=0.000$, $p < 0,5$). Pirsono koreliacija (r) tarp kriterijų svyruoja nuo 0.480 iki 0.542. Pagal koreliacijos koeficientų reikšmių skalę, šie kriterijai tarpusavyje susiję silpno stiprumo ryšiu (žr. 18 lentelė).

18 lentelė. Koreliacijos koeficiento reikšmių skalė
(Pukėnas, 2008)

Koreliacijos koeficiento reikšmių skalė										
Labai stipri	Stipri	Vidutinė	Silpna	Labai silpna	Nėra ryšio	Labai silpna	Silpna	Vidutinė	Stipri	Labai stipri
-1	nuo -1 iki -0,7	nuo -0,7 iki -0,5	nuo -0,5 iki -0,2	nuo -0,2 iki 0	0	nuo 0 iki 0,2	nuo 0,2 iki 0,5	nuo 0,5 iki 0,7	nuo 0,7 iki 1	+1

Teorinio modelio konstrukto regresijos analizė. Koreliacija apibūdina tarpusavio priklausomybę tarp NVO informacijos atskleidimo bei suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo egzistavimą bei stiprumą. Toliau, tyrimo hipotezės tikrinamos tiesinės regresijos metodu. Regresinė analizė šiuo atveju leidžia

vieno kintamojo reikšmės (pasekmės) prognozuoti pagal kito kintamojo (priežasties) reikšmės (Rupšienė, 2007). Prieš tikrinant išsikeltas hipotezes, pirmiausiai svarbu išsiaiškinti determinacijos koeficiento reikšmę, kuri parodo ar tiesinės regresijos modelis yra tinkamas. Bekešienės (2015) teigimu, regresijos modelis nėra tinkamas naudoti, kai determinacijos koeficientas yra mažesnis už 0,20. Taip pat svarbu įvertinti ir F statistikos reikšmingumą, kuris parodo ar modelyje yra bent vienas regresorius, nuo kuriuo priklauso priklausomas kintamasis, šiuo atveju suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas.

Pirmoji tiesinės regresijos analizė atlikta tarp NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo. Antroji tiesinės regresijos analizė skirta patikrinti NVO atskleidžiamos nefinansinės ir finansinės informacijos poveikį suinteresuotosiems šalims. Remiantis 10 ir 11-ame priede pateiktais rezultatais, galima teigti, kad regresijos modeliai yra statistiškai reikšmingi ir tinkami, nes determinacijos koeficientai yra didesni už 0,20, reikšmingumo reikšmės lygios 0,000. Tiesinės regresijos rezultatuose pateiktos standartizuotų koeficientų reikšmės parodo, kuris regresorius modelyje yra svarbesnis bei turi daugiau įtakos priklausomajam kintamajam. Tuo tarpu reikšmingumo reikšmės paaiškina kiekvieno nepriklausomojo (nefinansinės ir finansinės informacijos) kintamojo poveikį priklausomajam (suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui) statistinį reikšmingumą. Dispersijos mažėjimo daugiklio reikšmė atskleidžia kaip stipriai regresoriai tarpusavyje koreliuoja. Regresijos analizės rezultatai atskleidė, kad NVO informacijos atskleidimo daro įtaką ($\beta = 0,571$) bei yra statistiškai reikšmingas (0,000) suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui (žr. 19 lentelė).

19 lentelė. Tiesinės regresijos analizės tarp NVO informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo rezultatai

1 modelis	Nestandardizuoti koeficientai		Standartizuoti koeficientai	T	Sig	Kolinearumo statistika	
	B	Standartinė paklaida	Beta			Tolerancija	VIF
NVO informacijos atskleidimas	0,495	0,031	0,571	17,680	0,000	1,000	1,000

Vertinant NVO atskleidžiamos nefinansinės ir finansinės tiesinės regresijos rezultatus, paaiškėjo, kad suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui statistiškai reikšmingą (Sig-0,000) daro NVO atskleidžiama nefinansinė ($\beta = 0,421$) bei finansinė ($\beta = 0,323$) informacija. NVO atskleidžiamą nefinansinę informaciją suinteresuotosios šalys vertina labiau (žr. 20 lentelė).

20 lentelė. Tiesinės regresijos analizės tarp NVO informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo rezultatai

2 modelis	Nestandardizuoti koeficientai		Standartizuoti koeficientai	T	Sig	Kolinearumo statistika	
	B	Standartinė paklaida	Beta			Tolerancija	VIF
Nefinansinė informacija	0,346	0,035	0,421	9,797	0,000	0,903	1,108
Finansinė informacija	0,328	0,044	0,323	7,474	0,000	0,903	1,108

Apibendrintai galima teigti, kad NVO atskleidžiama informacija tiek nefinansinė, tiek finansinė teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą jomis.

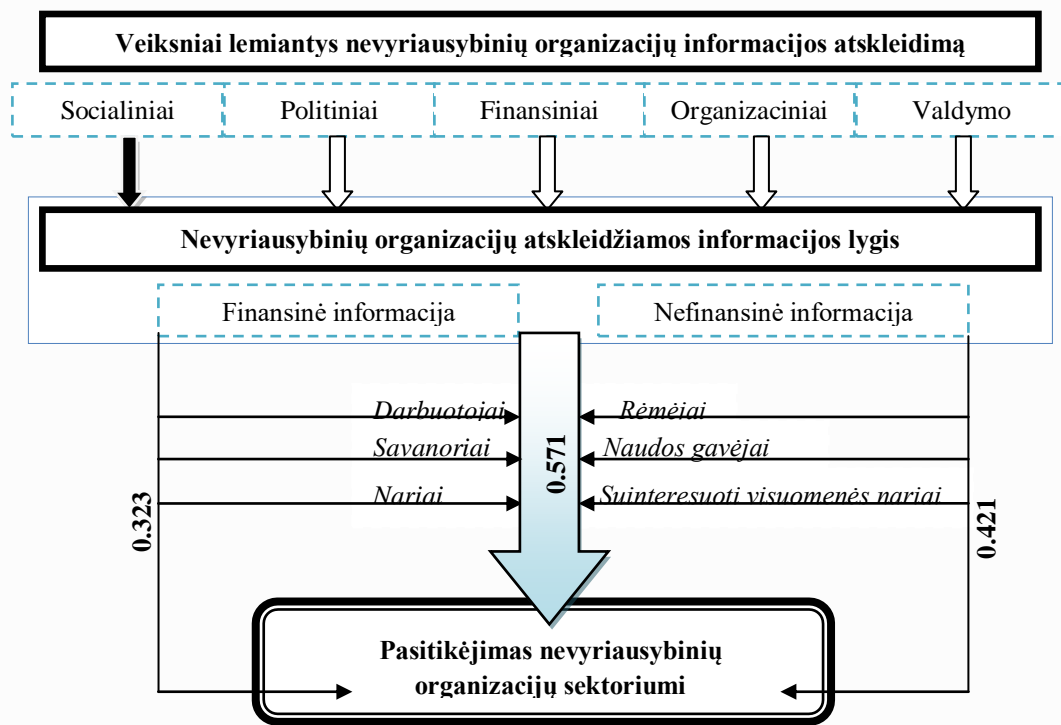
4.3. Tyrimo rezultatų aptarimas

Atliekant empirinį tyrimą buvo siekiama nustatyti NVO atskleidžiamos informacijos poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui. Koreliacijos analizė atskleidė, kad tarp NVO informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo teorinio modelio konstruktų egzistuoja statistiškai reikšmingi ryšiai. Toliau gauti tiesinės regrijos analizės rezultatai sudarė galimybes atlikti išsikeltų hipotezių patikrinimą. Hipotezių rezultatai pateikiami 21-oje lentelėje:

21 lentelė. Tyrimo hipotezių rezultatai

Tyrimo hipotezės pavadinimas	Rezultatas
H ₁ : Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama informacija teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.	Patvirtinta
H ₂ : Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama finansinė informacija teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.	Patvirtinta
H ₃ : Nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama nefinansinė informacija teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.	Patvirtinta

Remiantis empirinio tyrimo duomenų analizės rezultatais pateikiamas patikslintas NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui modelis (žr. 8 pav.).

8 pav. NVO atskleidžiamos informacijos poveikis suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui

Atlikus NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotosioms šalims tyrimą, paaiškėjo, kad NVO informacijos atskleidimo lygis Lietuvoje yra žemas. Daugiausiai informacijos atskleidžia ilgesnį laiko tarpą egzistuojantys labdaros ir paramos fondai veikiantys nacionaliniu lygmeniu, kurių veikla orientuota į labdaros ir paramos suteikimą nukentėjusioms subjektų grupėms. Daugiausiai NVO atskleidžia organizacijos profilio informaciją, o organizacijos valdymo informacija yra beveik visiškai nepateikiama. Tačiau pastebėta, kad pastaruoju metu informacijos atskleidimo praktika kinta. NVO vis dažniau apie savo veiklą praneša socialinių tinklų paskyrose. Vis dėlto, socialinių tinklų paskyrose nėra aiškios, pateiktos informacijos struktūros, informacija dažnai pasiklysta naujienų sraute, tad suinteresuotosioms šalims darosi vis sudėtingiau surasti juos dominančią informaciją. Be to, virtualiuose tinklalapiuose NVO dažnai pateikia pasenusią, nebeaktualią informaciją save pristatydamos kaip informaciją atskleidusias organizacijas. Kita vertus, daugelis NVO vis dar iki šiol neturi virtualaus tinklalapio, o NVO kataloge atskleista NVO informacija nėra tikrinama bei kontroliuojama, tad suinteresuotosioms šalims informacijos prieinamumas tampa sunkumu.

Vertinant suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo lygį NVO sektoriumi, paaiškėjo, kad suinteresuotieji asmenys labiausiai pasitiki tomis organizacijomis, kurių informacijos atskleidimo lygis yra didžiausias, t.y. suinteresuotosios šalys labiausiai pasitiki nacionaliniais labdaros ir paramos fondais. Vertinant suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO veikla, paaiškėjo, kad suinteresuotosios šalys NVO užsibrėžtų veiklos tikslų įgyvendinimą yra linkę vertinti teigiamai. Suinteresuotos šalys tiki, kad NVO dramatiškų katastrofų, pandemijų, stichinių nelaimių metu nukentėjusioms asmenų grupėms padeda sušvelninti nelaimingų įvykių padarinius. Tačiau naudos gavėjai, kurių naudai veikia NVO yra neužtikrinti, kad NVO surinktą paramą panaudoja tikslingai bei veiklos tikslus pasiekia sėkmingai.

Išanalizavus suinteresuotųjų šalių požiūrį į NVO atskleidžiamą informaciją, nustatyta, kad informacijos atskleidimas skatina suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą. Tačiau daugelis suinteresuotųjų šalių jaučia Lietuvoje veikiančių NVO atskleidžiamos informacijos trūkumą. Suinteresuotiesiems asmenims yra ne tik svarbu, kad NVO atskleistų su organizacijų veikla bei finansais susijusią informaciją, bet taip pat aktualu, kad NVO turėtų savo virtualius tinklalapius, socialinių tinklų paskyras, kuriose būtų suteikta galimybė su kitomis suinteresuotomis šalimis apsikeisti rūpima šioms šalims informacija. Šis NVO sektoriaus atvirumas, sumažintų suinteresuotųjų šalių nepasitikėjimą jų vykdoma veikla.

Galiausiai atlikta NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui statistinė analizė. Gauti duomenys atskleidė, kad egzistuoja reikšmingas ryšys tarp NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo. NVO atskleidžiamos informacijos aukštesnis lygis teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą. Tiek finansinės, tiek ne finansinės informacijos atskleidimas gali reikšmingai pagerinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO sektoriumi.

Gauti atlikto tyrimo rezultatai sutampa su Rodriguez'o ir Merino (2020) tyrimo rezultatais. Abiejuose tyrimuose atrasta, kad informacijos atskleidimas turi teigiamos reikšmės suinteresuotųjų šalių požiūriui ir priimamiems sprendimams susijusiems su NVO veikla. Taip pat, abu lyginamieji tyrimai

atskleidė, kad informacijos atskleidimas labiausiai skatina rėmėjų pasitikėjimą. Šiuo tyrimu, patvirtinama Rodriguez'o ir Merino (2020) gauta išvada, kad efektyvus informacijos atskleidimas, tai ne tik aktualios informacijos pateikimas suinteresuotosiems šalims, bet taip komunikacijos su suinteresuotomis šalimis vystymas. Abiejų tyrimo rezultatai sutapo dėl NVO virtualių tinklalapių ir socialinių tinklų paskyrų vertės. Virtualūs tinklalapiai socialinių tinklų paskyrų atžvilgiu yra vertingesni, juose pateikiama informacija yra lengviau pastebima bei randama. Jeigu mažesnio dydžio NVO virtualaus tinklalapio išlaikymo finansinė našta yra nepakeliama, NVO turėtų užtikrinti, kad socialinių tinklų paskyrose veiklos ir finansinės ataskaitos nepasiklys naujienų sraute bei bus akivaizdžiai matomos.

Šio tyrimo rezultatai NVO dydžio aspektu sutampa su Nazuk'o ir Shabbir'o (2018) tyrimo išvadomis. Abu tyrimai patvirtina, kad didesnio masto organizacijų informacijos atskleidimo lygis yra aukštesnis. Šis informacijos atskleidžiamumo skirtumas grindžiamas didesniu visuomenės dėmesiu, stipresniu suinteresuotųjų šalių spaudimu bei geresniais organizaciniais ir finansiniais gebėjimais vykdyti informacijos atskleidimą suinteresuotosiems šalims.

Mevlja ir Kavčič'o (2019) atlikto tyrimo metu atrasta, kad suinteresuotosiems šalims atskleista finansinė informacija lyginant su nefinansine informacija, labiau gerina NVO įvaizdį bei reputaciją. Tačiau šiame tyrime išryškėjo kitokia suinteresuotųjų šalių poreikių tendencija. Gauti rezultatai rodo, kad finansinė ir nefinansinė informacija yra ganėtinai panašios svarbos suinteresuotosiems šalims. Atskleidžiamos informacijos pobūdžio poreikiai tarp įvairių suinteresuotųjų šalių skiriasi.

Taigi, atlikus tyrimą ir gautas išvadas palyginus su kitų mokslinės literatūros autorių atliktais tyrimais, galima užtikrintai teigti, kad NVO informacijos atskleidimas teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą. Dėl to NVO informacijos atskleidimas laikomas efektyvia priemone organizacijos veiklos tęstinumui užtikrinti. Tad, NVO siekiančios organizacijos sėkmingumo turėtų būti suinteresuotos informacijos atskleidimo praktikos gerinimu.

Išvados

1. Pastaraisiais metais NVO sektorius sparčiai augo, tačiau NVO sektoriaus augimas buvo lydimas įvairių atskaitomybės, veiklos skaidrumo skandalų. Šie skandalai paveikė suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO sektoriumi. Viešoje erdvėje vis dažniau kilo klausimas ar NVO pasiekia užsibrėžtus veiklos tikslus. Dėl to NVO atskleidžiamos informacijos bei suinteresuotųjų šalių nepasitikėjimo problema sukėlė didesnę spaudimą NVO sektoriui gerinti finansinę ir nefinansinę atskaitomybę, atskleidžiamos informacijos kiekį ir kokybę. Tačiau NVO priimant informacijos atskleidimo politikos sprendimus susiduria ne tik su įvairiais informacijos atskleidžiamumą spartinančiais, bet taip pat ir varžančiais veiksniais kaip finansinės naštos, laiko stokos bei papildomos darbo jėgos problemomis. Kadangi NVO yra svarbus suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas, kuris gali lemti didesnę suinteresuotųjų šalių išitraukimą į šių organizacijų veiklą, organizacijų veiklos rėmimą ar net organizacijos gyvavimą, yra svarbu išsiaiškinti kaip NVO informacijos atskleidimas veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą jomis.

2. Atlikus teorinę NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui analizę, paaiškėjo, kad informacijos atskleidimą skatina socialiniai, politiniai, finansiniai, organizaciniai bei valdymo veiksniai. NVO įvertinusi minėtus veiksnius bei atlikusi organizacijos suinteresuotųjų šalių analizę, pasirenka informacijos atskleidimo praktiką, t.y. kokio turinio, masto bei kokiais būdais pasirinkta informacija bus atskleidžiama suinteresuotosioms šalims. Dėl skirtingų suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikių bei interesų, informacijos atskleidimo poveikis suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui skiriasi. Dažniausiai suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą lemia NVO skaidrumo, atvirumo, sąžiningumo, patikimumo, geranoriškumo veiksniai. Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo teorija nurodė, kad kuo NVO yra atviresnė ar skaidresnė savo suinteresuotosioms šalims, tuo pasitikėjimas šiomis organizacijomis yra stipresnis. Atsižvelgiant į NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui analizę buvo sukurtas konceptualus tyrimo modelis.

3. NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui vertinimui buvo sudaryta tyrimo metodika. NVO sektoriaus atskleidžiamos informacijos lygiui įvertinti buvo atlikta kokybinė turinio analizė, kurioje buvo išanalizuota 125-ių Lietuvoje veikiančių NVO atskleidžiama informacija. NVO suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo vertinimui buvo naudotos internetinės apklausos metodas. Anketinėje apklausoje dalyvavo 384 respondentai. Abiejų tyrimų duomenys buvo palyginti.

4. Atlikus NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotosioms šalims tyrimą, paaiškėjo, kad NVO informacijos atskleidimo lygis Lietuvoje yra žemas. Daugiausiai informacijos atskleidžia ilgesnį laiko tarpą veikiantys labdaros ir paramos fondai, kurie veiklą vykdo nacionaliniu lygmeniu, o veiklos specifika orientuota į labdaros ir paramos suteikimą socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms. Tačiau pastebėta, kad NVO vengia informacijos atskleidimo. Ypatingai yra vengiama finansinės informacijos bei organizacijų valdymo informacijos paviešinimo suinteresuotosioms šalims. NVO atskleistos finansinės ataskaitos dažniausiai yra pasenusios bei neaktualios, o valdybos narių posėdžių sprendimų informacijos yra neatskleidžiama iš viso. NVO katalogo paskirtis kaupti NVO sektoriaus veiklos rezultatų informaciją, tačiau šio katalogo administracija nekontroliuoja organizacijų pateikiamos informacijos kokybės. Informacija šiame

kataloge gali būti lengvai iškraipoma, o pateikiami elektroninių paštų adresai ar nuorodos į virtualius NVO tinklalapius neveikiantys. Išanalizavus suinteresuotųjų šalių požiūrį į NVO informacijos atskleidimą, nustatyta, kad daugelis suinteresuotųjų šalių jaučia Lietuvoje veikiančių NVO atskleidžiamos informacijos trūkumą. NVO veiklos tikslas - pagerinti socialiai pažeidžiamų asmenų grupių gyvenimo sąlygas, tačiau NVO naudos gavėjų požiūris į tikslingą NVO surinktos paramos panaudojimą ir organizacijų užsibrėžtų tikslų įgyvendinimą yra ganėtinai neigiamas. Šis neigiamas naudos gavėjų požiūris į NVO veiklą atskleidė finansinės ir nefinansinės informacijos atskleidimo reikšmę. Galiausiai atlikta NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui statistinė analizė atskleidė, kad egzistuoja reikšmingas ryšys tarp NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo. Aukštesnis NVO atskleidžiamos informacijos lygis teigiamai veikia suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą. Tiek finansinės, tiek ne finansinės informacijos atskleidimas gali ne tik reikšmingai pagerinti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą NVO sektoriumi, bet taip pat prisidėti prie organizacijos sėkmingumo. Dėl to NVO informacijos atskleidimas laikomas efektyvia priemone organizacijos veiklos tęstinumui užtikrinti. Vis dėlto, tyrime išryškėjo kiti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą lemiantys veiksniai: kasdienybėje jaučiami, apčiuopiami veiklos rezultatai, jautrumas atitinkamai veiklos sričiai, buvę ar esami ryšiai su NVO, organizacijos žinomumas bei reputacija. Tad siekiant efektyvaus NVO sektoriaus veikimo būtų pravartu ateityje iširti ir šių išvardintų veiksnių poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui.

Rekomendacijos

1. NVO veiklą reglamentuojantys įstatymai Lietuvoje NVO suteikia galimybę neturint virtualaus tinklalapio, suinteresuotosioms šalims informaciją atskleisti organizacijų fizinėse būstinėse. Tačiau NVO atstovai gali būti linkę piktnaudžiauti šia galimybe virtualų tinklalapį pakeičiant socialinių tinklų paskyra, kurioje nėra prievolės pateikti veiklos bei finansines ataskaitas suinteresuotosioms šalims. Fizinėse organizacijų būstinėse vadovai gali pareikalauti informacijos poreikių motyvų, nepagrindus šių motyvų informacija gali būti neatskleidžiama. Lietuvoje yra įsteigtas NVO katalogas, kurio platformoje suteikiamos visos galimybės finansinei ir nefinansinei informacijos atskaitomybei vykdyti, tačiau prisijungimas prie šio katalogo yra daugiau rekomendacinio pobūdžio. Dėl to rekomenduojama įvykdyti NVO veiklą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, kuriuose būtų nustatyta prievolė NVO pateikti bei nuolat atnaujinti veiklos bei finansines ataskaitas.
2. Lietuvoje NVO laiku nepateikusios veiklos ir finansines ataskaitas atitinkamoms institucijoms praranda NVO statusą. Tačiau mažos NVO gali susidurti su finansiniais atskaitomybės sunkumais. Atsižvelgiant į žemą Lietuvos NVO informacijos atskleidimo lygį rekomenduojama Lietuvos valstybinei valdžiai priimti atitinkamus sprendimus susijusius su NVO apskaitos išlaidų kompensavimu ar atskaitomybei skatinti paramos suteikimu. Manoma, kad sumažinus NVO kylančią finansinę atskaitomybės naštą, informacijos atskleidimas suinteresuotosioms šalims padidėtų.
3. NVO katalogo veikloje jaučiamas informacijos kontrolės procesų trūkumas. Dėl to rekomenduojama NVO katalogo administracijai vykdyti nuolatinę NVO pateiktos informacijos peržiūrą. NVO pateikta informacija turėtų būti lengvai suprantama, atitinkanti realius faktus bei nuolat atnaujinama. Be to, pateiktas elektroninio pašto adresas bei pateiktos nuorodos į veiklos, finansines atsaskaita, virtualius tinklalapius, socialinių tinklų paskyras turėtų būti veikiantys.
4. Įvairių suinteresuotųjų šalių informacijos poreikiai skiriasi. Tam tikro pobūdžio informacijos neatskleidimas gali lemti atitinkamus suinteresuotųjų šalių sprendimus susijusius su išitraukimu į organizaciją. Dėl to rekomenduojama, kiekvienai NVO atlikti suinteresuotųjų šalių analizę. Suinteresuotųjų šalių analizė padėtų išsiaiškinti, kokio pobūdžio informacijos atskleidimas yra aktualiausias suinteresuotosioms šalims. Vykdam atskaitomybę vertėtų aktualiausia suinteresuotosioms šalims informaciją pateikti kuo plačiau bei išsamiau.
5. Atsižvelgiant į įvairių NVO suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikius, NVO rekomenduojama koncentruotis į veiklos ir finansinės informacijos atskleidimą. Veiklos ataskaitos bei finansinės ataskaitos turėtų būti savalaikės, prieinamos, suprantamos bei palyginamos. Prie finansinių ataskaitų turėtų būti pridėti aiškinamieji raštai.
6. Informacinių technologijų laikais suinteresuotosios šalys pageidauja viešų atsiliepimų, komentarų, diskusijų galimybių NVO virtualiose platformose. Dėl to rekomenduojama NVO išnaudoti socialinių tinklų paskyrų galimybes. Prisijungimas prie socialinių tinklų platformų nereikalauja didelių finansinių kaštų o suinteresuotosioms šalims suteikiama galimybė vieni su kitais dalintis aktualia informacija susijusia su organizacijos veikla.
7. Ne tik NVO informacijos atskleidimas skatina suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą, taip pat egzistuoja ir kiti suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą lemiantys veiksniai: kasdienybėje jaučiami, apčiuopiami veiklos rezultatai, jautrumas atitinkamai veiklos sričiai, buvę ar esami ryšiai su NVO,

organizacijos žinomumas bei reputacija. Tad siekiant efektyvaus NVO sektoriaus veikimo rekomenduojama ateityje ištirti ir šių išvardintų veiksnių poveikį suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui.

Literatūros sąrašas

1. Alhazaimh, A., Palaniappan, R. & Almsafir, M. (2014). *The Impact of Corporate Governance and Ownership Structure on Voluntary Disclosure in Annual Reports among Listed Jordanian Companies*. Procedia - Social and Behavioral Sciences. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/266837648_The_Impact_of_Corporate_Governance_and_Ownership_Structure_on_Voluntary_Disclosure_in_Annual_Reports_among_Listed_Jordanian_Companies.
2. Ali, W., Frynas, J., G. & Mahmood, Z. (2017). *Determinants of Corporate Social Responsibility (CSR) Disclosure in Developed and Developing Countries: A Literature Review*. Corp. Soc. Responsib. Environ. Mgmt. [Žiūrėta: 2019-06-09]. Internetinė prieiga: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/csr.1410>.
3. Alkhafaji, A., F. (1989). *A stakeholder approach to corporate governance. Managing in a dynamic environment*. Westport, CT: Quorum Books.
4. Alves, H., Rodrigues, A., M. & Canadas, N. (2012). *Factors influencing the different categories of voluntary disclosure in annual reports: An analysis for Iberian Peninsula listed companies*. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Internetinė prieiga: <https://www.elsevier.es/en-revista-tekhne-review-applied-management-350-articulo-factors-influencing-different-categories-voluntary-X164599111259973X>.
5. Antonelli, V., D'alessio, R. & Cuomo, F. (2016). *Beyond stakeholders theory: financial reporting and voluntary disclosure in Italian SME according a unitary perspective*. [Žiūrėta: 2019-12-23]. Internetinė prieiga: <https://pdfs.semanticscholar.org/cee0/3a8c28539a85cfd3578274febcb7456bcdb.pdf>.
6. Atan, R., Zainon, S. & Wah, B. (2014). *An empirical study on the determinants of information disclosure of Malaysian non-profit organizations*. Asian Review of Accounting. Paskutinį kartą žiūrėta [2020-03-22]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/262575130_An_empirical_study_on_the_determinants_of_information_disclosure_of_Malaysian_non-profit_organizations.
7. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba (2019). *Pelno nesiekiančių subjektų apskaitos taisyklės*. [Žiūrėta: 2019-06-14]. Internetinė prieiga: <http://www.avnt.lt/veiklos-sritys/apskaita/pelno-nesiekianci-subjekt-taisykl-s/>.
8. Bekešienė, S. (2015). *Duomenų analizės SPSS pagrindai. Mokomoji knyga*. Generolo Jono Žemaičio karo akademija. Vilnius. [Žiūrėta: 2020-04-26]. Prieiga per internetą: http://www.lka.lt/lt/mokslines-veikla/leidiniai/vadoveliai/download.html?id=986;pdf_id=37368.
9. Belcheva, D., Braynova, P., Stoytchev, G. & Zahariev, B. (2018). *Trust in non-governmental organizations in Bulgaria*. Open society institute Sofia. Report. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: https://osis.bg/wp-content/uploads/2019/03/2018_12_20-Trust-NPO-ENG-final.pdf.
10. Bennis, S., Abratt, R. & O'Leary, B. (2016). *Defining and identifying stakeholders: Views from management and stakeholders*. South African Journal of Business Management. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/305154862_Defining_and_identifying_stakeholders_Views_from_management_and_stakeholders.
11. Beyer, A., Cohen, D., A., Lys, T., Z. & Walther, B., R. (2010). *The financial reporting environment: Review of the recent literature*. Journal of Accounting and Economics. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0165410110000431>.

12. Bilevičienė T. ir Jonušauskas, S. (2011). *Statistinių metodų taikymas rinkos tyrimuose*. Vadovėlis. Mykolo Romerio universitetas. Vilnius. [Žiūrėta 2020-04-28]. Prieiga per internetą: https://www.mruni.eu/upload/iblock/a56/statistiniu_metodu_taikymasi.pdf.
13. Biskupek, A. (2016). *The Research of Stakeholder Power Impact on Project Implementation*. *Trends Economics and Management*. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/312076185_The_Research_of_Stakeholder_Power_Impact_on_Project_Implementation.
14. Blomqvist, K. & Stahle, P. (2011). *Building Organizational Trust*. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/242769066_Building_Organizational_Trust.
15. Boshnak, H. (2017). *Mandatory and voluntary disclosures in GCC listed firms*. University of the West of England. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Internetinė prieiga: <https://uwe-repository.worktribe.com/output/886480>.
16. Burger, R. & Owens T. (2008). *Promoting transparency in the NGO sector: Examining the availability and reliability of selfreported data*. CREDIT Research Paper. No. 08/11. [Žiūrėta: 2019-06-04]. Internetinė prieiga: <https://www.econstor.eu/obitstream/10419/65448/1/595031048.pdf>.
17. Butkevičienė, E. ir Vaicekaskaitė, A. (2010). *Kiekybinių duomenų internetiniuose archyvuose analizė*. Seminaro medžiaga. [Žiūrėta: 2020-04-26]. Prieiga per internetą: http://data.ktu.edu/files/mokymai/kiek1/Kiekybiniu_duomenu_www_archyvuose_analize_20111111.pdf.
18. Butta F. & Carman J. G. (2018). *Accountability: Breaches and Trust*. Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance. Springer, Cham. [Žiūrėta: 2019-06-02]. Internetinė prieiga: https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-31816-5_2774-1.pdf.
19. Cabedo, D., Fuertes F., I., Llaudes, A. & M. Beltran, J., T. (2017). *Improving and measuring transparency in NGOs: A disclosure index for activities and projects*. Nonprofit Management and Leadership.
20. Carmen, M. (1995). *Working with NGOs A Practical Guide to Operational Collaboration between the World Bank and Non-Governmental Organizations*. Operations Policy Department. [Žiūrėta: 2019-06-03]. Internetinė prieiga: <http://documents.worldbank.org/curated/en/814581468739240860/Working-with-NGOs-a-practical-guide-to-operational-collaboration-between-the-World-Bank-and-nongovernmental-organizations>.
21. Carroll, A., B. & Buchholtz, A., K. (2003). *Business and society: Ethics and stakeholder management*. (5rd Ed.), Thomson/South-Western, Pensilvanijos valstijos iniversitetas. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: https://books.google.lt/books/about/Business_Society.html?id=ep9ZAAAAYAAJ&redir_esc=y.
22. Carvalho, A., O., Rodrigues, L., L. & Branco, C., M. (2017). *Factors Influencing Voluntary Disclosure in the Annual Reports of Portuguese Foundations*. VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations. [Žiūrėta: 2019-06-08]. Internetinė prieiga: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11266-017-9883-8>.
23. Clarkson, M. (1995). *A stakeholder framework for analyzing and evaluating corporate social performance*. Academy of Management Review. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: https://www.jstor.org/stable/258888?seq=1#metadata_info_tab_contents.
24. Cobb, A. (2016). *How Firms Shape Income Inequality: Stakeholder Power, Executive Decision Making, and the Structuring of Employment Relationships*. Academy of Management Review. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: <http://dx.doi.org/10.5465/amr.2013.0451>. https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1302&context=mgmt_papers.

25. Corbett, Ch. (2018). *Accountability and ethics in non profit organizations*. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-20928-9_2583.pdf.
26. Costa, E, & Goulart S., G. (2019). *Nonprofit accountability: The viewpoint of the primary stakeholders*. *Financial Acc & Man.* [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/faam.12181>.
27. Dagilienė, L. (2009). *The Role of Voluntary Information Disclosure in Financial Valuation*. *Social research* Nr. 3 (17), pp. 18-27. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Prieiga per internetą: http://www.su.lt/bylos/mokslo_leidiniai/soc_tyrimai/2009_17/dagilienes.pdf.
28. Devarajan, K. & Nandagopal, R. (2011). *Disclosure Studies – A Commentary on the Methods and Measures*. *Indian Journal of Corporate Governance*. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0974686220110103>.
29. Dicke L.A., Heffner A. & Ratliff P. (2018). *Stakeholder Perspective in Nonprofit Organizations*. In: Farazmand A. (eds) *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*. Springer, Cham. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-3-319-20928-9_2070.
30. Dietz, G. & Hartog, D., D. (2006). *Measuring Trust Inside Organizations*. *Personnel Review*. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/237845587_Measuring_Trust_Inside_Organizations.
31. Dietz, R. & Keller, B. (2016). *Donor Loyalty Study. A Deep Dive into Donor Behaviors and Attitudes*. Abila. [Žiūrėta: 2020-04-26]. Prieiga per internetą: <http://www.thenonproffitimes.com/wp-content/uploads/2016/04/Donor-Loyalty-Study.pdf>.
32. Douglas, S. & Meijer, A. (2016). *Transparency and Public Value—Analyzing the Transparency Practices and Value Creation of Public Utilities*. *International Journal of Public Administration*. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/295094834_Transparency_and_Public_Value-Analyzing_the_Transparency_Practices_and_Value_Creation_of_Public_Utilities.
33. Dumont, G. (2013). *Nonprofit Virtual Accountability: An Index and Its Application*. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. [Žiūrėta: 2020-01-15]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/270638360_Nonprofit_Virtual_Accountability_An_Index_and_Its_Application/citations.
34. Duran, J., I. & Rodrigo P. (2018). *Why Do Firms in Emerging Markets Report? A Stakeholder Theory Approach to Study the Determinants of Non-Financial Disclosure in Latin America*. [Žiūrėta: 2019-12-28]. Internetinė prieiga: <https://www.mdpi.com/2071-1050/10/9/3111/pdf>.
35. Ebrahim, A. (2003). *Accountability In Practice: Mechanisms for NGOs*. *World Development*. [Žiūrėta: 2020-03-05]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/4777843_Accountability_In_Practice_Mechanisms_for_NGOs.
36. Edelman barometer. (2020). *20th Annual Edelman Trust Barometer Methodology*. [Žiūrėta: 2020-01-16]. Prieiga per internetą: <https://cdn2.hubspot.net/hubfs/440941/Trust%20Barometer%202020/2020%20Edelman%20Trust%20Barometer%20Global%20Report-1.pdf>.
37. Edelman. (2019). *Apie mus*. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: <https://www.edelman.com/about-us>.

38. Elfeky, M., I. (2017). *The extent of voluntary disclosure and its determinants in emerging markets: Evidence from Egypt*. The Journal of Finance and Data Science. [Žiūrėta: 2019-12-23]. Internetinė prieiga: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405918817300508>.
39. Eskerod, P., Huemann, M., & Ringhofer, C. (2015). *Stakeholder Inclusiveness: Enriching Project Management with General Stakeholder Theory*. Project Management Journal. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1002/pmj.21546#articleCitationDownloadContainer>.
40. European Court of auditors. (2018). *Transparency of EU funds implemented by NGOs: more effort needed*. [Žiūrėta: 2019-06-01]. Internetinė prieiga: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_35/SR_NGO_FUNDING_EN.pdf.
41. European Fundraising Association (2019). *Edelman Barometer indicates that trust in NGOs is on the rise*. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: <https://efa-net.eu/news/edelman-barometer-shows-trust-in-ngos-remains-lower-across-european-markets>.
42. Farvaque, É., Refait-Alexandre, C. & Saïdane, D. (2011). *Corporate disclosure: a review of its (direct and indirect) benefits and costs*. *Economie internationale*. [Žiūrėta: 2019-06-13]. Internetinė prieiga: <https://www.cairn.info/revue-economie-internationale-2011-4-page-5.htm>.
43. Farwell, M., Shier, M. & Handy, F. (2018). *Explaining Trust in Canadian Charities: The Influence of Public Perceptions of Accountability, Transparency, Familiarity and Institutional Trust*. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/328082344_Explaining_Trust_in_Canadian_Charities_The_Influence_of_Public_Perceptions_of_Accountability_Transparency_Familiarity_and_Institutional_Trut.
44. Fassin, Y. (2012). *Stakeholder management, reciprocity and stakeholder responsibility*. *Journal of Business Ethics*. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-012-1381-8>.
45. Feldman, S. (2003). *Paradoxes of Institutionalisation: The Depoliticisation of Bangladeshi NGOs. Development in Practice*. [Žiūrėta: 2019-06-01]. Internetinė prieiga: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0961452022000037955>.
46. Florea, R. & Florea, R. (2013). *Stakeholders Interests Analyse and Harmonization – Starting Point of Strategic Approach*. *Economy Transdisciplinarity Cognition*. [Žiūrėta 2020-01-05]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/315768552_Stakeholders_Interests_Analyse_and_Harmonization_-_Starting_Point_of_Strategic_Approach.
47. Fox, J., A. (2015). *Social Accountability: What Does the Evidence Really Say?* *World Development*, Volume. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X15000704>.
48. Freeman, R. & Reed, D., L. (1983). *Stockholders and stakeholders: A new perspective on corporate governance*. *California Management Review*. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/profile/R_Freeman/publication/238325277_Stockholders_and_Stakeholders_A_New_Perspective_on_Corporate_Governance/links/5893a4b2a6fdcc45530c2ee7/Stockholders-and-Stakeholders-A-New-Perspective-on-Corporate-Governance.pdf.
49. Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: a stakeholder approach*. Massachusetts: Pitman.
50. Freeman, R., Phillips, R. & Sisodia, R. (2018). *Tensions in Stakeholder Theory*. *Business & Society*. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0007650318773750>.

51. Friedman, A. & Miles, S. (2002). *Developing stakeholder theory*. Journal of Management Studies. [Žiūrėta 2020-01-05]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/227375374_Developing_Stakeholder_Theory.
52. Galvez-Rodríguez, M., Caba-Perez, C. & Lopez-Godoy, M. (2016). *NGOs Efficiency and Transparency Policy: The Colombian Case*. INNOVAR. Revista de Ciencias Administrativas y Sociales. Universidad Nacional de Colombia Bogotá, Colombia. [Žiūrėta: 2020-01-15]. Prieiga per internetą: <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=81844804005>.
53. Gandía, J., L. (2011). *Internet disclosure by nonprofit organizations: Empirical evidence of nongovernmental organizations for development in Spain*. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 40(1), 57-58.
54. George, D. & Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*. Boston: Allyn & Bacon, (pp. 231). [Žiūrėta: 2020-04-26]. Prieiga per internetą: <https://wps.ablongman.com/wps/media/objects/385/394732/george4answers.pdf>.
55. Ghasempour, A. & Yusof., M., A. (2014). *The Effect of Fundamental Determinants on Voluntary Disclosure of Financial and Nonfinancial Information: the Case of Internet Reporting on the Tehran Stock Exchange*. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Internetinė prieiga: <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Effect-of-Fundamental-Determinants-on-Voluntary-Ghasempour-Yusof./2e805568eca0223d1aa574409f08dd459ec2c117>.
56. Gibbins, M., Richardson, A. & Waterhouse, J. (1990). *The Management of Corporate Financial Disclosure: Opportunism, Ritualism, Policies, and Processes*. Journal of Accounting Research. [Žiūrėta: 2019-06-10]. Internetinė prieiga: <https://www.jstor.org/stable/pdf/2491219.pdf>.
57. Good, K., Maragno, L. & Borba, J., A. (2016). *Online Financial Disclosure as an Accountability Mechanism for NGOs Across the Globe*. Paper accepted at Revista Universo Contábil (Brazil). [Žiūrėta: 2020-01-15]. Prieiga per internetą: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2802328.
58. Greenberg, J. & MacAulay, M. (2009). *NPO 2.0? Exploring the web presence of environmental nonprofit organizations in Canada*. Global Media Journal, (pp. 63-88).
59. Habbash, M. (2015). *The Determinants of Voluntary Disclosure in Saudi Arabia: An Empirical Study*. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Internetinė prieiga: <https://core.ac.uk/download/pdf/77048846.pdf>.
60. Han, Y. & Hong, S. (2019). *The Impact of Accountability on Organizational Performance in the U.S. Federal Government: The Moderating Role of Autonomy*. Review of Public Personnel Administration. 39, psl. 3-23. [Žiūrėta: 2019-06-04]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/310443778_The_Impact_of_Accountability_on_Organizational_Performance_in_the_US_Federal_Government_The_Moderating_Role_of_Autonomy.
61. Harmadji, D., E., Subroto, B., Saraswati, E. & Prihatiningtias, Y., W. (2018). *From Theory to Practice of Signaling Theory: Sustainability Reporting Strategy Impact on Stock Price Crash Risk with Sustainability Reporting Quality as Mediating Variable*. [Žiūrėta: 2019-12-20]. Internetinė prieiga: <https://knepublishing.com/index.php/Kne-Social/article/view/3411/7183#info>.
62. Hasnain, S., S. (2018). *How do You Measure Trust?: Trust Taxonomies and Measurement Tools Revisited*. International journal of innovative research and development. Vol 7 Issue 9. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: http://www.internationaljournalcorner.com/index.php/ijird_ojs/article/download/134206/98877.
63. Hassan, M. (2012). *A disclosure index to measure the extent of corporate governance reporting by UAE listed corporations*. Journal of Financial Reporting and Accounting. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga:

- https://www.researchgate.net/publication/235313346_A_disclosure_index_to_measure_the_extent_of_corporate_governance_reporting_by_UAE_listed_corporations.
64. Hassan, O. & Marston, C. (2010). *Disclosure Measurement in the Empirical Accounting Literature: A Review Article*. Economics and Finance Working Paper Series. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/228299302_Disclosure_Measurement_in_the_Empirical_Accounting_Literature_-_A_Review_Article.
 65. Hawrysz, L. & Maj., J. (2017). *Identification of Stakeholders of Public Interest Organisations*. Department of Organization and Management, Opole University of Technology. [Žiūrėta 2020-01-03]. Internetinė prieiga: <https://www.mdpi.com/2071-1050/9/9/1609/pdf>.
 66. He, J., Plumlee, M., A. & Wen, H. (2019). *Voluntary disclosure, mandatory disclosure and the cost of capital*. J Bus Fin Acc. [Žiūrėta: 2019-12-23]. Internetinė prieiga: <https://doi.org/10.1111/jbfa.12368>.
 67. Hill, C. & Crombie, N., A. (2010). *Accountability to Stakeholders in a Student-Managed Organisation*. [Žiūrėta 2020-01-04]. Internetinė prieiga: <https://www.semanticscholar.org/paper/Accountability-to-Stakeholders-in-a-Student-Managed-Hill-Crombie/57e8c70e289ac46fde77e2d2a161d81749ccb9be>.
 68. Holmen, H. & Jirstrom, M. (2009). *Look who's talking! Second thoughts about NGOs as representing civil society*. Journal of Asian and African Studies. [Žiūrėta: 2019-06-02]. Internetinė prieiga: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0021909609105093>.
 69. Hossain, M., A. (2013). *Disclosure Index Approach in Accounting Research: Some Insights*. A paper accepted for presentation at the 25th Asian-Pacific Conference on International Issues. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: https://www.academia.edu/8030787/Disclosure_Index_Approach_in_Accounting_Research_A_Review_of_Related_Issues.
 70. Hwang, D., I. (2018). *Central Bank Reputation and Inflation-Unemployment Performance: Empirical Evidence from an Executive Survey of 62 Countries*. Working Papers, 2018-14, Economic Research Institute, Bank of Korea. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: <https://ideas.repec.org/p/bok/wpaper/1715.html>.
 71. Ingenhoff, D. & Koelling, A., M. (2009). *The potential of web sites as a relationship building tool for charitable fundraising NPOs*. Public Relations Review, (pp. 66-77).
 72. Islam, S., M., M. (2017). *Corporate Reporting Concept and the Emergence of Nonfinancial Information Reporting: A Literature Review*. Research Journal of Finance and Accounting. [Žiūrėta: 2019-06-09]. Internetinė prieiga: <https://pdfs.semanticscholar.org/007d/fb305e738cad92a5ddc1d27e9a171b7930fd.pdf>.
 73. Jensen, M., C. (2001). *Value maximization, stakeholder theory, and the corporate objective function*. European Financial Management, (pp. 297-317). [Žiūrėta 2020-01-03]. Internetinė prieiga: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=220671.
 74. Jones, T., M. & Wicks, A., C. (1999). *Convergent Stakeholder Theory*. Academy of Management Review, (pp. 206-221).
 75. Kardelis, K. (2002). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. 2-asis leidimas, 2002, Šiauliai.
 76. Keating, V., C. & Thrandardottir, E. (2017). *NGOs, trust, and the accountability agenda*. The British Journal of Politics and International Relations. [Žiūrėta: 2019-06-02]. Internetinė prieiga: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1369148116682655>.
 77. Keating, V., C. & Thrandardottir, E. (2018). *Building Trust in NGOs*. E-international relations. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: <https://www.e-ir.info/2018/08/10/building-trust-in-ngos/>.

78. Khan, M., Lockhart, J. & Bathurst, R. (2018). *Content Analysis of Corporate Social Responsibility Disclosures: An Assessment of Approaches*. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/329519119_Content_Analysis_of_Corporate_Social_Responsibility_Disclosures_An_Assessment_of_Approaches.
79. King, G., J. & McNabb, D., E. (2014). *Nation-Building in the Baltic States: Transforming Governance, Social Welfare, and Security in Northern Europe*. CRC Press. [Žiūrėta: 2020-04-27] Prieiga per internetą: https://books.google.lt/books?id=aH7OBQAAQBAJ&dq=NGOS+legal+types+associations+charity&hl=lt&source=gbs_navlinks_s.
80. Kline, W. & McDermott, K. (2019). *Evolutionary stakeholder theory and public utility regulation*. *Bus Soc Rev*. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: <https://doi.org/10.1111/basr.12172>. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/basr.12172>.
81. Kowalewska, W. (2015). *Advantages and Disadvantages of Voluntary Disclosure of Companies*. Universitat autonoma de Barcelona. [Žiūrėta: 2019-12-20]. Internetinė prieiga: https://ddd.uab.cat/pub/tfg/2015/136797/TFG_wkowalewska.pdf.
82. Kumar, V., Rahman, Z. & Kazmi, A., A. (2016). *Assessing the Influence of Stakeholders on Sustainability Marketing Strategy of Indian Companies*. SAGE. Open [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2158244016667991>.
83. Kundelienė, K., & Stepanauskaitė, A. (2018). *Information disclosure and its determinants on Lithuanian companies' websites: a quantitative approach*. *Engineering economics*, 29(4), pp. 455-467. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Prieiga per internetą: <https://epubl.ktu.edu/object/elaba:32475664/index.html>.
84. Kuzmickaitė, D., K. (2019). *Lietuvos nevyriausybinės organizacijos*. Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras. [Žiūrėta: 2019-06-06]. Internetinė prieiga: <https://www.vle.lt/Straipsnis/lietuvos-nevyriausybinės-organizacijos-117794>.
85. Laybourn, Ch. (2011). *NGO Accountability and Self-Regulation: the Global Picture*. [Žiūrėta: 2019-06-03]. Internetinė prieiga: http://www.2015ymas.org/img/pdf/christina_layborn.pdf.
86. Legenzova, R. ir Jovaišaitė, A. (2014). *Lietuvos įmonių internetiniuose tinklapiuose atskleidžiamos informacijos vertinimas korporatyvinio skaidrumo aspektu*. Apskaitos ir finansų mokslas ir studijos: problemos ir perspektyvos: mokslo žurnalas, Nr. 1(9), p. 102-115. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Prieiga per internetą: http://afk.asu.lt/file/repository/Mokslo_zurnalas_2014.pdf.
87. Lewis, D. (2010). *Nongovernmental Organizations, Definition and History*. [Žiūrėta: 2020-04-27] Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/302391474_Nongovernmental_Organizations_Definition_and_History.
88. Lietuvos laisvosios rinkos institutas (2005). *Nevyriausybinių organizacijų buhalterinės apskaitos problemos*. Analitinė medžiaga. Vilnius. [Žiūrėta: 2019-06-14]. Internetinė prieiga: http://www.3sektorius.lt/docs/NVOa_2013-01-17_15_31_27.pdf.
89. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija (2018). *Buhalterinė apskaita*. [Žiūrėta: 2019-06-13]. Internetinė prieiga: <https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/apskaita-ir-atskaitomybe/buhalterine-apskaita>.
90. *Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas*. 2013 m. gruodžio 19 d. Nr. XII-717. TAR, (2014).
91. Mangin, M. (2017). *Stakeholder analysis in NGO evaluations*. *Political science*. [Žiūrėta: 2019-06-07]. Internetinė prieiga: <https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-01431754/document>.

92. Marston, C., L. & Shrivess, P., J. (1991). *The Use of Disclosure Indices in Accounting Research: A Review Article*. *British Accounting Review*, Vol. 23, (pp.195-210).
93. McGrath, S. & Whitty, J. (2017). *Stakeholder defined*. *International Journal of Managing Projects in Business*. [Žiūrėta: 2020-01-02]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/318505331_Stakeholder_defined.
94. Mendelow, L., A. (1991). *Mendelow's Power-interest grid*. Kent State University, Ohio. [Žiūrėta: 2020-01-02]. Internetinė prieiga: <http://kfkknowledgebank.kaplan.co.uk/KFKB/Wiki%20Pages/Mendelow's%20matrix.aspx>.
95. Mesaros, C. (2011). *Knowledge Communication. Transparency, Democracy, Global Governance*. Editura Universității de Vest Timișoara. [Žiūrėta: 2019-12-27]. Internetinė prieiga: <https://books.google.lt/books?id=2zNRAGAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=lt#v=onepage&q&f=false>.
96. Mevlja, B., & Kavčič, K. (2019). *Impact of stakeholders on the development of non-governmental organisations in Slovenia*. *Ekonomski pregled*, pp. 236-258. [Žiūrėta: 2020-01-26]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/332421465_Impact_of_stakeholders_on_the_development_of_non-governmental_organisations_in_Slovenia.
97. Mičigano universiteto biblioteka (2020). *Nevyriausybių organizacijų paieška*. Paskutinį kartą žiūrėta [2020-03-05]. Internetinė prieiga: <https://guides.lib.umich.edu/c.php?g=282816&p=1884490>.
98. Modugu, K., P. (2017). *Performance and Corporate Disclosure Level of Listed Companies in Nigeria*. *Asian Journal of Finance & Accounting*. [Žiūrėta: 2019-06-11]. Internetinė prieiga: <http://www.macrothink.org/journal/index.php/ajfa/article/download/11778/9441>.
99. Montanaro, L. (2012). *The democratic legitimacy of self-appointed representatives*. *The Journal of Politics*. [Žiūrėta: 2019-06-02]. Internetinė prieiga: https://www.jstor.org/stable/10.1017/s0022381612000515#metadata_info_tab_contents.
100. Morris, R. & Tronnes, P. (2018). *The determinants of voluntary strategy disclosure: an international comparison*. *Accounting Research Journal*. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Internetinė prieiga: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ARJ-10-2015-0126/full/html>.
101. Naef, M. & Schupp, J. (2009). *Measuring Trust: Experiments and Surveys in Contrast and Combination*. *SSRN Electronic Journal*. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/45142766_Measuring_Trust_Experiments_and_Surveys_in_Contrast_and_Combination
102. Nazuk, A., & Shabbir, J. (2018). *A new disclosure index for Non-Governmental Organizations*. *Plos one* 13. [Žiūrėta: 2020-01-26]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/323333191_A_new_disclosure_index_for_Non-Governmental_Organizations.
103. Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras. (2005). *Nevyriausybių organizacijų situacijos analizė*. [Žiūrėta: 2019-05-27]. Internetinė prieiga: http://www.3sektorius.lt/docs/Treciojo_sektorius_instituciju_situacija_Lietuvoje1_2013-01-17_15_28_40.pdf.
104. Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras. (2018a). *Dėl ne pelno subjektų finansinių ir veiklos ataskaitų teikimo*. [Žiūrėta: 2020-01-15]. Prieiga per internetą: http://www.3sektorius.lt/docs/FM_siulymai_finansines_ataskaitos_2018copy_2018-02-15_17:04:05.pdf.
105. Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras. (2018b). *Esama situacija dėl NVO ataskaitų regisčių centrui ir/ar VMI*. [Žiūrėta: 2020-01-15]. Prieiga per internetą:

- https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/administracine-informacija/tarybos/NVO_taryba/Finansines_ataskaitomybes_NVO_2018.pdf
106. Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras. (2017). *VI „Registru centras“ imasi akcijos – bausti ataskaitų nepateikusias NVO*. [Žiūrėta: 2019-06-15]. Internetinė prieiga: <http://www.3sektorius.lt/pilietines-iniciatyvos/naujienos/2017-10-02-vi-registru-centras-imasi-akcijos-bausti-ataskaitu-nepateikusias-nvo/>.
107. Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras. (2018c). *Kas laikoma nevyriausybine organizacija ir kuo ji skiriasi nuo kitų ne pelno vienetų*. [Žiūrėta: 2019-05-27]. Internetinė prieiga: http://www.3sektorius.lt/docs/Ne_pelno_skaiciais_privilegijos_prievoles_2018_2018-02-15_17:03:37.pdf.
108. Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras. (2018d). *Pasitikėjimas nevyriausybiniomis organizacijomis*. [Žiūrėta: 2019-06-03]. Internetinė prieiga: http://www.3sektorius.lt/docs/Visuomenes_pasitikėjimas_NVO_2018_2019-01-16_21:53:51.pdf.
109. Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras. (2019). *Kas laikomo nevyriausybine organizacija ir kuo ji skiriasi nuo kitų ne pelno vienetų. Teisinė, administracinė ir kita informacija. Ne pelno organizacijų prievolės ir privilegijos*. [Žiūrėta: 2020-01-03]. Internetinė prieiga: http://www.3sektorius.lt/docs/NVO_Lietuvoje_faktai_skaiciai_2019-12-10_21:33:03.pdf.
110. Nevyriausybių organizacijų teisės institutas (2008). *NVO teisinės bazės Lietuvoje problematika*. [Žiūrėta: 2019-06-15]. Internetinė prieiga: <https://issuu.com/nvoteise/docs/combine.pdf>.
111. Nezhina, T. & Pavlovsakaya, S. (2016). *The evaluation and monitoring of transparency in socially oriented nongovernment organizations in Russia*. Paskutinį kartą žiūrėta [2020-03-22]. Internetinė prieiga: https://cdn.ymaws.com/www.istr.org/resource/resmgr/WP_Stockholm/Index_of_transparency.pdf
112. Niekerk, M. V. & Getz, D. (2019). *Event stakeholders*. Oxford: Goodfellow Publishers. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: <https://www.goodfellowpublishers.com/academic-publishing.php?promoCode=&partnerID=&content=doi&doi=10.23912/9781911396635-4090>.
113. Nikolova, V. & Arsic, S. (2017). *The stakeholder approach in corporate social responsibility. Engineering management*. [Žiūrėta 2020-01-02]. Internetinė prieiga: https://menadzment.tfbor.bg.ac.rs/english/wp-content/uploads/sites/2/2017/02/3_1_24-35.pdf.
114. Nirmalarani, G. & Muthukumar, P. (2015). *Social Economic Orientation: Ngos Issues In Participation And Activities*. Indian Journal Of Research(PIJR). [Žiūrėta: 2020-04-27]. Internetinė prieiga: <https://www.worldwidejournals.com/paripex/article/social-economic-orientation-ngos-issues-in-participation-and-activitiesandndash-a-study/MzA5Mg==/>.
115. Ntim, C., G., Opong, K., K., Danbolt, J. & Thomas, D., A. (2012). *Voluntary Corporate Governance Disclosure by Post-Apartheid South African Corporations*. Journal of Applied Accounting Research. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: https://www.research.ed.ac.uk/portal/files/8520800/Ntim_Opong_Danbolt_Thomas_Journal_of_Applied_Accounting_Research_2012.pdf.
116. Omar, M. B. & Rahman, A., B., A. (2019). *Corporate Governance Disclosure from Agency Theory Perspective: A Conceptual Model for Saudi Listed Companies*. International Journal of Academic Research Business and Social Sciences. [Žiūrėta: 2019-12-22]. Internetinė prieiga: http://hrmars.com/hrmars_papers/Corporate_Governance_Disclosure_from_Agency_Theory_Perspective_A_Conceptual_Model_for_Saudi_Listed_Companies.pdf.
117. Owusu, A., S. (1998). *The impact of corporate attributes on the extent of mandatory disclosure and reporting by listed companies in Zimbabwe*. The International Journal of Accounting. [Žiūrėta: 2019-12-23]. Internetinė prieiga: [http://dx.doi.org/10.1016/S0020-7063\(98\)90015-2](http://dx.doi.org/10.1016/S0020-7063(98)90015-2).

118. Paine, K., D. (2013). *Guidelines for Measuring Trust in Organizations*. The Institute for Public Relations Commission on PR Measurement and Evaluation University of Florida. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: <https://instituteforpr.org/wp-content/uploads/Guidelines-for-Measuring-Trust-KDP-4-13.pdf>.
119. Pakalniškienė, V. (2012). *Tyrimo ir įvertinimo priemonių patikimumo ir validumo nustatymas*. [Žiūrėta: 2020-04-26]. Prieiga per internetą: https://www.vu.lt/leidyba/images/knygos/Filosofija/Tyrimo_ir_%C4%AFvertinimo_priemoni%C5%B3_patikimumo_ir_validumo_nustatymas.pdf.
120. Palladino, L. & Karlsson, K. (2018). *Towards “Accountable capitalism”: remaking corporate law through stakeholder governance*. Roosevelt Institute Issue Brief. [Žiūrėta 2020-01-05]. Internetinė prieiga: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3309431.
121. Petraškaitė, V. ir Rudžionienė, K., (2014). *Įmonių socialinės atsakomybės atskleidimo internete pateikiamoje finansinėje informacijoje veiksniai*. Vilniaus universitetas. [Žiūrėta: 2019-06-05]. Internetinė prieiga: <http://erd.asu.lt/ssaf/article/download/145/128>.
122. Pirson, M. & Malhotra, D. (2011). *Foundations of Organizational Trust: What Matters to Different Stakeholders?*. *Organization Science*. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/220521026_Foundations_of_Organizational_Trust_What_Matters_to_Different_Stakeholders.
123. Pirson, M. (2009). *Facing the Trust Gap - Measuring and Managing Stakeholder Trust. Doing well and good: the human face of the new capitalism*. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1535145.
124. Pivac, S., Vuko, T. & Cular, M. (2017). *Analysis of annual report disclosure quality for listed companies in transition countries*. *Economic Research-Ekonomska*. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2017.1311231>. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1331677X.2017.1311231>.
125. Popowska, M. & Lunski, M. (2015). *Third sector characteristics and importance*. *Gdansk University of Technology*. [Žiūrėta: 2019-06-01]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/288839609_THIRD_SECTOR_CHARACTERISTICS_AND_IMPORTANCE.
126. Pukėnas, K. (2008). *Kokybinių duomenų analizė SPSS programa*. Mokomoji knyga. Lietuvos kūno kultūros akademija. [Žiūrėta: 2020-04-26] Prieiga per internetą: https://www.spssanalize.lt/wp-content/uploads/2014/03/kokybiniu_duomenu_analize_SPSS_programa.pdf.
127. PwC. (2015). *Understanding the value and drivers of organisational trust*. *Trust insight*. A PwC white paper. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: <https://www.pwc.com/my/en/assets/trust/trust-insight-understanding-the-value-and-drivers-of-organisational-trust.pdf>.
128. Registrų centras. (2019). *Finansinės ataskaitos šiemet teikiamos sparčiau*. [Žiūrėta: 2019-06-15]. Internetinė prieiga: <http://www.registrucentras.lt/naujienos/index.php?mod=news&act=view&id=39415>.
129. Rodriguez, G., I. & Merino, E., R. (2020). *Financing Nonprofit Organizations*. Routledge. (pp.194). [Žiūrėta: 2020-01-26]. Prieiga per internetą: https://books.google.lt/books?id=iarMDwAAQBAJ&dq=Rodriguez+Merino+financing&hl=lt&source=gbs_navlinks_s.
130. Roy J., L. & Bunker, B., B. (1995). *Trust in relationship: a model of trust a model and decline*. In Barbara B. Bunker and J. Z. Ruben (eds) *Conflict, Cooperation, Justice*, San Francisco, Calif., Jossey- Bass.

131. Rupšienė, L. (2007). *Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija: metodinė knyga*. Klaipėdos universiteto leidykla. [Žiūrėta: 2020-04-26]. Prieiga per internetą: https://www.academia.edu/36054637/Kokybinio_tyrimo_duomen%C5%B3_rinkimo_metodologija.doc.
132. Sadashiva, M. (2012). *Stakeholder surveys. Civicus and PG Exchange*. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: http://pgexchange.org/index.php?option=com_content&view=article&id194:stakeholdersurveys&catid=59:monitoring-a-evaluating-public-services&Itemid=135.
133. Samadi, B., Chong, Ch., Seyfee, S., Wan, Y. & Wan F. (2015). *Conceptual Model of Organizational Trust and Knowledge Sharing Behavior among Multigenerational Employees*. Asian Social Science. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/277645724_Conceptual_Model_of_Organizational_Trust_and_Knowledge_Sharing_Behavior_among_Multigenerational_Employees.
134. Sartawi, A. & Reyad, S. (2018). *Signaling theory and the determinants of online financial disclosure*. Journal of Economic and Administrative Sciences. 34. [Žiūrėta: 2019-12-27]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/3264448783_Signaling_theory_and_the_determinants_of_online_financial_disclosure.
135. Saxton, G., D. & Guo, C. (2011). *Accountability online: Understanding the Web-based accountability practices of nonprofit organizations*. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly. [Žiūrėta: 2019-12-30]. Internetinė prieiga: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0899764009341086>.
136. Saxton, G., D., Kuo, J., S., & Ho, Y., C. (2012). *The Determinants of Voluntary Financial Disclosure by Nonprofit Organizations*. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0899764011427597#articleCitationDownloadContainer>.
137. Scaltrito, D. (2015). *Assessing Disclosure Quality: A Methodological Issue*. Journal of Modern Accounting and Auditing. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: <http://www.davidpublisher.com/Public/uploads/Contribute/560b99e9794cb.pdf>.
138. Schnackenberg, A. & Tomlinson, E., (2014). *Organizational Transparency: A New Perspective on Managing Trust in Organization-Stakeholder Relationships*. Journal of Management. [Žiūrėta: 2019-12-27]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/275441822_Organizational_Transparency_A_New_Perspective_on_Managing_Trust_in_Organization-Stakeholder_Relationships.
139. Seiwald, J. (2018). *Fiscal and Financial Transparency*. Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance. Springer, Cham. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-3-319-20928-9_2270.
140. Warner, M. & Sequeira, D. (2007). *Stakeholder engagement: a good practice handbook for companies doing business in emerging markets*. IFC. [Žiūrėta: 2020-01-15]. Prieiga per internetą: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/publications/publications_handbook_stakeholderengagement_wci_1319577185063.
141. Shehata, N. (2014). *Theories and Determinants of Voluntary Disclosure*. Accounting and Finance Research. [Žiūrėta: 2019-06-07]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/263083457_Theories_and_Determinants_of_Voluntary_Disclosure.

142. Shikha, H. & Anjala, K. (2017). *Corporate governance disclosure index and firm performance: evidence from NSE companies*. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/322222757_CORPORATE_GOVERNANCE_DISCLOSURE_IN_DEX_AND_FIRM_PERFORMANCE_EVIDENCE_FROM_NSE_COMPANIES.
143. Solomon, J. (2013). *Corporate governance and accountability*. United Kingdom: John Wiley & Sons. [Žiūrėta: 2019-06-12]. Internetinė prieiga: <https://www.worldcat.org/title/corporate-governance-and-accountability/oclc/844790205>.
144. Stanislav, M., H., Delphine, S. & Daniel, T. (2018). *Proprietary Costs and Disclosure Substitution: Theory and Empirical Evidence*. SSRN Electronic Journal. [Žiūrėta: 2020-01-06]. Internetinė prieiga: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3173664.
145. Stankowska, M. (2014). *Good governance and the Non-Governmental Organizations*. International Journal of Governmental Financial Management. [Žiūrėta: 2019-06-02]. Internetinė prieiga: <https://www.icgfm.org/wp-content/uploads/2017/06/3-6.pdf>.
146. Starnes, B. J., Truhon, S. A., & McCarthy, V. (2010). *Organizational Trust: Employee-Employer Relationships*. [Žiūrėta 2020-04-28]. Prieiga per internetą: <http://rube.asq.org/hdl/2010/06/a-primer-on-organizational-trust.pdf>.
147. Stepnovas, M., H. (1985). *Statistiniai rezultatų apdorojimo metodai. Mechaninis būdas: vadovas*. Maskva: inžinerija, (p. 1985.-232).
148. Stillman, G., B. (2007). *Global Standard NGOs: The Essential Elements of Good Practice*. [Žiūrėta: 2020-04-27]. Internetinė prieiga per: <https://www.worldcat.org/title/global-standard-ngos-the-essential-elements-of-good-practice/oclc/243547292>.
149. Susnienė, D. & Sargūnas, G. (2009). *Prerequisites of Stakeholder Management in an Organization. The economic conditions of enterprise functioning*. Inžinerinė Ekonomika-Engineering Economics (2). [Žiūrėta 2020-01-03]. Internetinė prieiga: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ZeYG-5Ddz0IJ:inzeko.ktu.lt/index.php/EE/article/view/11622/6304+&cd=1&hl=lt&ct=clnk&gl=lt>.
150. Tadelis, S. & Zettelmeyer, F. (2014). *Information Disclosure as a Matching Mechanism: Theory and Evidence from a Field Experiment*. [Žiūrėta: 2019-12-23]. Internetinė prieiga: http://faculty.haas.berkeley.edu/stadelis/autoauction_073114.pdf.
151. Thompson, J., K., Wartick, S., L. & Smith, H., L. (1991). *Integrating corporate social performance and stakeholder management: Implications for a research agenda in small business*. Research in Corporate Social Performance and Policy, 12: 207-230.
152. Tian, Y. & Chen, J. (2009). *Concept of Voluntary Information Disclosure and A Review of Relevant Studies*. International Journal of Economics and Finance. [Žiūrėta: 2019-12-23]. Internetinė prieiga: <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijef/article/view/3360>.
153. Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Lietuvos teisės universitetas. Vilnius. [Žiūrėta: 2020-01-26] Prieiga per internetą: <https://www.scribd.com/doc/36462514/Tidikis-Socialiniu-Moksliniu-Tyrimu-Metodologija>
154. Tomaževič, N. & Aristovnik, A. (2019). *Factors of Trust in Immediate Leaders: An Empirical Study in Police Service Environment*. Int J Environ Res Public Health. [Žiūrėta: 2020-01-27]. Internetinė prieiga: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6678405/>.
155. Tortajada, C. (2016). *Nongovernmental Organizations and Influence on Global Public Policy*. Asia & the Pacific Policy Studies. [Žiūrėta: 2019-06-02]. Internetinė prieiga: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/app5.134>.

156. Transparency International organization. (2014). *NVO skaidrumas*. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: <https://www.transparency.lt/nvo-skaidrumas/>.
157. Valstybinė mokesčių inspekcija (2013). *Apie apskaitos tvarkymą*. [Žiūrėta: 2019-06-16]. Internetinė prieiga: http://www.vmi.lt/cms/aktualu/-/asset_publisher/yib8PxTnpqJq/content/apie-apskaitos-tvarkyma;jsessionid=A6479330744FBA3F5D1D8A36AB1F6D87.
158. Vrublevska, A. (2018). *Keičiamos taisyklės dėl pelno nesiekiančių juridinių asmenų buhalterinės apskaitos*. EY. [Žiūrėta: 2019-06-14]. Internetinė prieiga: <https://vedlys.ey.com/naujienos-ir-straisniai/keiciamos-taisykles-del-pelno-nesiekianciu-juridiniu-asmenu-buhalterines>.
159. Vural, D. (2017). *Disclosing the Books. Evidence on Swedish publicly listed firms' accounting disclosure practices*. Acta Universitatis Upsaliensis. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1084636/FULLTEXT01.pdf>.
160. Wang, K., Sewon, O. & Claiborne, M., C. (2008). *Determinants and consequences of voluntary disclosure in an emerging market: Evidence from China*. Journal of International Accounting, Auditing and Taxation. Volume [Žiūrėta: 2020-01-06]. Internetinė prieiga: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1061951808000050>.
161. Wilkins, C., H. (2018). *Effective Engagement Requires Trust and Being Trustworthy*. Medical care. [Žiūrėta: 2020-04-26]. Prieiga per internetą: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6143205/>.
162. World economy forum. (2020). *How to reform NGO funding so we can deal with threats like COVID-19*. [Žiūrėta: 2020-04-16]. Prieiga per internetą: <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/how-to-reform-ngo-funding-so-we-can-deal-with-threats-like-covid-19/>
163. World giving index. (2020). *World Giving Index 10th edition*. [Žiūrėta: 2020-01-16]. Prieiga per internetą: <https://www.cafonline.org/about-us/publications/2019-publications/caf-world-giving-index-10th-edition>.
164. Yuen, Ch., Liu, M., Zhang, X. & Lu, Ch. (2009). *A Case Study of Voluntary Disclosure by Chinese Enterprises*. Asian Journal of Finance and Accounting. [Žiūrėta: 2020-01-22]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/228241411_A_Case_Study_of_Voluntary_Disclosure_by_Chinese_Enterprises.
165. Yuesti, A., Novitasari, L., G. & Rustiarini, N, W. (2016). *Accountability of Non-Government Organization from the Perspective of Stakeholder Theory*. International Journal of Accounting and Taxation. [Žiūrėta: 2019-06-05]. Internetinė prieiga: http://ijatnet.com/journals/ijat/Vol_4_No_2_December_2016/7.pdf.
166. Žukauskienė, R. (2008). *Kiekybiniai ir kokybiniai metodai*. [Žiūrėta: 2020-01-26]. Prieiga per internetą: <http://rzukausk.home.mruni.eu/wp-content/uploads/kokybiniai-ir-kiekybiniai-tyrimai1.ppt>.
167. Žydžiūnaitė, V. (2011). *Baigiamojo darbo rengimo metodologija: mokomoji knyga*. Klaipėda: Vitae litera. [Žiūrėta: 2020-01-26]. Prieiga per internetą: <http://ebooks.kvk.lt/einfo/288/baigiamojo-darbo-rengimo-metodologija/>.
168. Boire, T., J. & Prakash, A. (2015). *Accountability.org: Online Disclosure by U.S. Nonprofits*. VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations. [Žiūrėta: 2019-06-06]. Internetinė prieiga: https://www.researchgate.net/publication/273328201_Accountabilityorg_Online_Disclosure_by_US_Nonprofits.

Priedai

1 priedas. Kitų autorių naudojami NVO atskleidžiamos informacijos vertinimo kriterijai

(Sudaryta pagal Atan, Zainon ir Wah, (2014); Boire ir Prakash, (2015); Dumont, (2013); Nezhina ir Pavlovsakaya, (2016); Rodríguez, Pérez ir Godoy, (2016)).

Vertinamas elementas	Dumont (2013)	Atan, Zainon, Wah (2014)	Rodríguez, Pérez, Godoy (2016)	Nezhina, Pavlovsakaya (2016)	Boire, Prakash (2015)
Organizacijos kontaktinė informacija (adresas, tel. nr., el. paštas)	+	+	+	+	+
Teikiamų paslaugų/veiklos aprašymas	+	+	+		+
Darbuotojų skaičius	+	+	+	+	+
Informacija apie savanorius	+		+		
Partneriai		+	+		+
Narystė kitose organizacijose		+	+		
Misija	+	+	+	+	+
Veiklos principai	+	+	+	+	+
Strateginis veiklos planas/tikslas	+	+	+		
Projektų pavadinimai		+	+		+
Projektų tikslai		+	+		
Projektų kalendorius			+		
Projektų rėmėjai			+		
Projektų vieta			+		
Atsakingi asmenys už projektų įgyvendinimą			+		
Metinės veiklos ataskaitos	+	+	+	+	+
Praėjusių laikotarpių metinės ataskaitos	+		+	+	+
Organizacijos statutas/vidinės taisyklės	+		+	+	+
Organizacijos struktūra		+	+		
Valdybos nariai	+	+	+	+	+
Valdybos narių posėdžių informacija	+	+		+	
Finansinės ataskaitos	+	+	+	+	+
Audito informacija	+	+	+		+
Resursų paskirstymas projektams		+	+		+
Finansavimo šaltiniai pagal kategorijas		+			+
Lėšos iš tarptautinio bendradarbiavimo		+	+		
Lėšos iš verslo		+	+		
Lėšos iš pavienių asmenų		+	+		
Lėšos iš viešųjų fondų		+	+		
Lėšos iš narystės		+	+		
Lėšos iš parduotų prekių ar paslaugų			+		
Išlaidos pagal kategorijas		+	+		+
Veiklos sąnaudos		+	+		+
Valdybos narių atlyginimai		+		+	+
Mokesčiai		+	+		+
Visos išlaidos		+	+		+
Organizacijos naujienos	+			+	+

Informacijos/tinklalo atnaujinimo data	+				
Paieška	+				+
Galimybės prisijungti prie organizacijos	+		+		
Nuorodos rėmimui	+		+		
Suinteresuotųjų šalių forumas (informacijos sklaida, komentarai)	+			+	+

2 priedas. NVO atskleidžiamos informacijos poveikio suinteresuotųjų šalių pasitikėjimui klausimynas

1. Jūsų lytis:

- Moteris;
- Vyras.

2. Jūsų amžius:

- 18-25;
- 26-35;
- 36-45;
- 46-55;
- 56-65;
- ≥ 66 .

3. Jūsų gyvenamoji vieta:

- Kaunas,
- Vilnius,
- Alytaus apskritis;
- Kauno apskritis;
- Klaipėdos apskritis;
- Marijampolės apskritis;
- Panevėžio apskritis;
- Šiaulių apskritis;
- Tauragės apskritis;
- Telšių apskritis;
- Utenos apskritis;
- Vilniaus apskritis;
- Užsienis.

4. Jūsų išsilavinimas:

- Pagrindinis;
- Vidurinis;
- Profesinė kvalifikacija;
- Nebaigtas aukštasis;
- Aukštasis koleginis (buvęs aukštesnysis);
- Aukštasis universitetinis;
- Kita.

5. Jūsų užimtumas:

- Studentas;
- Darbuotojas;
- Laisvai samdomas darbuotojas;
- Bedarbis;
- Namų šeimininkė;
- Pensininkas/-ė;
- Kita.

6. Jūsų mėnesinės pajamos į rankas eurais:

- ≤ 200 ;
- 201-500;
- 501-1000;
- 1001-2000;
- ≥ 2001 .

7. Ar esate per pastaruosius 12 mėnesių dalyvavęs/vusi nevyriausybines organizacijos veikloje?

- Rėmiau arba aukojau pajamas, rūbus, daiktus ar pan.;
- Savanoriauju arba savanoriauau;
- Esu arba buvau narys/ė;
- Dirbu arba dirbau;
- Gaunu naudą, paramą, arba paslaugas iš šių organizacijų;
- Domiuosi tokių nevyriausybinių organizacijų veikla;
- Nedalyvavau;
- Kita.

8. Kaip dažnai aukojate nevyriausybines organizacijas (maistu, pinigais, drabužiais ar kt.)?

- Nevyriausybines organizacijas aukoju 1 kartą per metus;
- Nevyriausybines organizacijas aukoju 2-5 kartus per metus;
- Nevyriausybines organizacijas aukoju kiekvieną mėnesį;
- Nevyriausybines organizacijas neaukoju.

9. Ar skyrėte savo sumokėto gyventojų pajamų mokesčio 2% kokiai nors ne pelno organizacijai? Jei taip, kuriai iš jų?

- Švietimo įstaiga (mokykla, darželis);
- Sveikatos įstaiga (igoninė, poliklinika);
- Vietos bendruomenė;
- Bažnytinė/religinė organizacija;
- Nevyriausybine organizacija;
- Kita.

10. Ar esate šiuo metu savanoriaujate nevyriausybines organizacijos veikloje?

- Taip, savanoriauju;
- Ne, bet esu savanoriauęs;
- Ne, bet norėčiau savanoriauti;
- Ne ir neketinu savanoriauti.

11. Kokie faktoriai skatina Jūsų pasitikėjimą nevyriausybėmis organizacijomis?

- Organizacijos veiklos skaidrumas (organizacijos veiklos ir rezultatų informacijos prieinamumas, viešas atskleidimas);
- Organizacija yra žinoma, dažnai matoma žiniasklaidoje;
- Organizacijos veiklos rezultatai jaučiami ir matomi kasdienybėje;
- Buvusi ar esama savanorystė atitinkamoje organizacijoje;

- Buvusi ar esama narystė atitinkamoje organizacijoje;
- Artimųjų/pažįstamų veikla atitinkamoje organizacijoje.

12. Kokie faktoriai lemia apsisprendimą neremti nevyriausybines organizacijas?

- Mažos pajamos;
- Nepasitikėjimas organizacijų vykdoma veikla bei veiklos skaidrumu;
- Neaiškūs rėmimo būdai;
- Kita (įrašyti).

13. Įvertinkite Jūsų pasitikėjimą NVO sektoriumi. (1 - visiškai nesutinku; 2 - nesutinku; 3 - nei sutinku, nei nesutinku; 4 - sutinku; 5 - visiškai sutinku).

Teiginiai	1	2	3	4	5
Pasitikiu nevyriausybinių organizacijų sektoriumi.					
Pasitikiu nevyriausybėmis asociacijomis.					
Pasitikiu nevyriausybėmis viešosiomis įstaigomis.					
Pasitikiu nevyriausybėmis paramos ir labdaros fondais.					
Pasitikiu vietos lygmeniu veikiančiomis nevyriausybėmis organizacijomis.					
Pasitikiu regioniniu lygmeniu veikiančiomis nevyriausybėmis organizacijomis.					
Pasitikiu nacionaliniu lygmeniu veikiančiomis nevyriausybėmis organizacijomis.					
Pasitikiu tarptautiniu lygmeniu veikiančiomis nevyriausybėmis organizacijomis.					
Pasitikiu labdaros pobūdžio nevyriausybėmis organizacijomis (teikia labdarą bei paramą).					
Pasitikiu paslaugų pobūdžio nevyriausybėmis organizacijomis (teikia nemokamas paslaugas).					
Pasitikiu dalyvavimo pobūdžio nevyriausybėmis organizacijomis (suburia bendruomenę bendrų tikslų įgyvendinimui).					
Pasitikiu įgalinimo pobūdžio nevyriausybėmis organizacijomis (daugiausiai vykdo visuomenės švietimo veiklą).					
Manau, kad nevyriausybines organizacijas pasiekia užsibrėžtus veiklos tikslus.					
Manau, kad nevyriausybines organizacijas surinktą paramą panaudoja tikslingai.					

14. Kokioje srityje veikiančiomis nevyriausybėmis organizacijomis pasitikite labiausiai?

- Gyvūnų apsaugos;
- Švietimo, mokslo;
- Kultūros ir laisvalaikio;
- Socialinės atskirties mažinimo;
- Socialinių paslaugų;
- Sveikatos;
- Pilietiškumo, demokratizacijos;

- Religijos;
- Vaiku, jaunimo;
- Verslumo skatinime;
- Vietos bendruomenių stiprinimo;
- Žmogaus teisių.

15. Koks jūsų požiūris į nevyriausybinės organizacijos dramatiškų katastrofų, pandemijų, stichinių ir kitokių nelaimių metu?

- Nevyriausybinės organizacijos nukentėjusioms asmenų grupėms padeda efektyviai susidoroti su iškilusiais sunkumais.
- Nevyriausybinės organizacijos nukentėjusioms asmenų grupėms padeda sušvelninti nelaimingų įvykių padarinius.

- Nevyriausybinės organizacijos prisideda prie problemų sprendimo, bet efektyvaus rezultato nepasiekia.
- Nevyriausybinės organizacijos prisideda prie problemų sprendimo, tačiau veikia savo naudai.
- Nevyriausybinės organizacijos nepadeda išspręsti iškilusių problemų.
- Kita (įrašyti).

16. Įvertinkite NVO atskleidžiamos informacijos reikšmę. (1 - visiškai nesutinku; 2 - nesutinku; 3 - nei sutinku, nei nesutinku; 4 - sutinku; 5 - visiškai sutinku).

Teiginiai	1	2	3	4	5
Man svarbu, kad nevyriausybinės organizacijos atskleistų su jų veikla susijusią informaciją.					
Manau, kad nevyriausybinės organizacijos atskleidžia nepakankamai informacijos.					
Nevyriausybinių organizacijų informacijos atskleidimas skatina mano pasitikėjimą jomis.					
Man yra svarbi nevyriausybinių organizacijų nefinansinė informacija.					
Man yra svarbi nevyriausybinių organizacijų finansinė informacija.					
Man svarbu, kad nevyriausybinės organizacijos atskleistų organizacijos profilio informaciją.					
Man svarbu, kad nevyriausybinės organizacijos atskleistų veiklos informaciją.					
Man svarbu, kad nevyriausybinės organizacijos atskleistų organizacijos valdymo informaciją.					
Man svarbu, kad nevyriausybinės organizacijos turėtų veikiančius virtualius tinklalapius, kuriuose galėčiau rasti aktualią informaciją.					
Man svarbu, kad nevyriausybinės organizacijos savo virtualiuose tinklalapiuose suteiktų galimybę bendrauti su kitais organizacijų asmenimis.					
Priimant teigiamus sprendimus, susijusius su įsitraukimu į NVO veiklą, rėmimu, domiuosi nevyriausybinių organizacijų nefinansine informacija.					
Priimant teigiamus sprendimus, susijusius su įsitraukimu į NVO veiklą, rėmimu, domiuosi nevyriausybinių organizacijų finansine informacija.					
Nevyriausybinės organizacijos atskleidžiama nefinansinė informacija, gerina organizacijos reputaciją.					
Nevyriausybinės organizacijos atskleidžiama finansinė informacija, gerina organizacijos reputaciją.					

17. Kuri nevyriausybinių organizacijų atskleidžiama informacija Jums yra aktualiausia? Išskirkite vieną.

- Organizacijos profilio informacija;
- Organizacijos veiklos informacija;
- Organizacijos valdymo informacija;
- Organizacijos finansinė informacija;
- Informacijos prieinamumas (naujienos, grįžtamojo ryšio forumas).

18. Kuris iš pateiktų nevyriausybinės organizacijos atskleidžiamų aspektų labiausiai pagerintų Jūsų pasitikėjimą organizacija (organizacijos profilis)?

- Organizacijos kontaktinė informacija;
- Organizacijos veiklos, teikiamų paslaugų aprašymas;
- Informacija apie darbuotojus;
- Informacija apie savanorius;
- Partneriai;
- Narystė kitose organizacijose.

19. Kuris iš pateiktų nevyriausybės organizacijos atskleidžiamų aspektų labiausiai pagerintų Jūsų pasitikėjimą organizacija (organizacijos veikla)?

- Vizija, misija, tikslai;
- Projektų sąrašas;
- Projektų aprašas;
- Veiklos ataskaitos.

20. Kuris iš pateiktų nevyriausybės organizacijos atskleidžiamų aspektų labiausiai pagerintų Jūsų pasitikėjimą organizacija (organizacijos valdymas)?

- Organizacijos statusas / taisyklės;
- Organizacijos ir valdybos struktūra;
- Valdybos posėdžių informacija.

21. Kuris iš pateiktų nevyriausybės organizacijos atskleidžiamų aspektų labiausiai pagerintų Jūsų pasitikėjimą organizacija (finansinė informacija)?

- Finansinės ataskaitos;

- Audito informacija;
- Finansavimo šaltiniai pagal kategorijas;
- Resursų paskirstymas projektams;
- Išlaidos pagal kategorijas;
- Valdybos atlyginimai.

22. Kuris iš pateiktų nevyriausybės organizacijos atskleidžiamų aspektų labiausiai pagerintų Jūsų pasitikėjimą organizacija (informacijos prieinamumas)?

- Organizacijos naujienos pateikiamos virtualioje svetainėje;
- Virtualios svetainės atnaujinimo data;
- Virtualioje svetainėje esanti paieška;
- Virtualioje svetainėje skiltis prisijungti prie organizacijos;
- Virtualioje svetainėje skiltis paremti organizaciją;
- Virtualioje svetainėje esanti ir viešai matoma komentarų, atsiliepimų, grįžtamojo ryšio skiltis.

3 priedas. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo palyginimas

	Organizacijų skaičius	IAI koeficiento vidurkis	Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo vidurkis
Teisinė forma			
Labdaros ir paramos fondai	9	<u>0.54</u>	<u>3.81</u>
Viešosios įstaigos	44	0.436	3.65
Asociacijos	72	0.346	3.61
Veiklos mastas			
Nacionalinis	62	<u>0.426</u>	<u>3.92</u>
Tarptautinis	34	0.419	3.86
Vietos	14	0.293	3.79
Regioninis	15	0.281	3.25
Veiklos pobūdis			
Labdaros	17	<u>0.589</u>	<u>4.2</u>
Įgalinimo	36	0.452	3.91
Paslaugų	15	0.379	3.64
Dalyvavimo	57	0.299	3.88

4 priedas. Klausimyno patikimumas

Klausimas	Skalės vidurkis jei klausimas panaikinamas	Skalės dispersija jei klausimas panaikinamas	Koreliacija	Daugialypių koreliacijų kvadratas	Cronbach's Alpha Jei klausimas panaikinamas
Viso tyrimo klausimai (Cronbach's alpha 0.763)					
PNVO1	42.73	16.474	0.626	0.815	0.720
PNVO2	42.57	18.010	0.356	0.232	0.751
PNVO3	42.54	16.881	0.416	0.336	0.745
PNVO4	42.38	17.766	0.343	0.221	0.754
PNVO5	42.70	16.555	0.565	0.779	0.726
PNVO6	42.62	17.041	0.390	0.332	0.749
NFI1	42.04	18.275	0.368	0.389	0.750
NFI2	42.13	18.437	0.316	0.264	0.755
NFI3	42.06	18.393	0.334	0.360	0.753
FI1	42.05	18.303	0.339	0.330	0.753
FI2	42.10	17.872	0.432	0.299	0.744
FI3	42.14	18.314	0.313	0.294	0.756
Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo klausimai (Cronbach's alpha 0.800)					
PNVO1	18.13	7.417	0.812	0.811	0.713
PNVO2	17.97	8.772	0.441	0.228	0.793
PNVO3	17.94	7.845	0.510	0.319	0.782
PNVO4	17.77	8.567	0.421	0.202	0.799
PNVO5	18.10	7.502	0.725	0.772	0.730
PNVO6	18.01	7.929	0.486	0.328	0.788
Informacijos atskleidimo klausimai (Cronbach's alpha 0.774)					
NFI1	20.45	5.079	0.569	0.367	0.728
NFI2	20.55	5.188	0.490	0.257	0.748
NFI3	20.48	5.122	0.533	0.357	0.737
FI1	20.47	4.996	0.563	0.325	0.729
FI2	20.52	5.222	0.488	0.254	0.748
FI3	20.56	5.114	0.476	0.276	0.752

5 priedas. Aprašomoji statistika

Kodas	Klausimas	Dažniai					Vidurkis	Įvertinimų suma	Standartinis nuokrypis
		1	2	3	4	5			
	Pasitikėjimas NVO sektoriumi						3.6	8288	0.782
PNVO1	Pasitikiu visomis NVO	0.8	7.6	40.1	48.4	3.1	3.46	1327	0.714
PNVO2	Pasitikiu NVO asociacijomis	0.3	5.2	33.9	54.2	6.5	3.61	1388	0.699
PNVO3	Pasitikiu NVO labdaros ir paramos fondais	0.5	5.2	22.7	56	16	3.81	1463	0.777
PNVO4	Pasitikiu NVO viešosiomis įstaigomis	2.1	7.6	26.6	51.3	13	3.65	1400	0.87
PNVO5	Tikiu, kad NVO pasiekia užsibrėžtus veiklos tikslus	0.8	7.8	39.3	46.1	6	3.49	1339	0.758
PNVO6	Tikiu, kad NVO surinktą paramą panaudoja tikslingai	0.5	9.4	37.5	37.8	15	3.57	1371	0.873
	NVO atskleidžiama nefinansinė informacija						4.11	4736	0.634
NFI1	Man rūpi NVO nefinansinė informacija	0	0.8	10.4	61.7	27	4.15	1594	0.62
NFI2	Priimant teigiamus sprendimus, remiuosi NVO nefinansine informacija	0	0.5	16.7	59.4	23	4.06	1558	0.648
NFI3	NVO atskleidžiama nefinansinė informacija gerina organizacijos reputaciją	0	0.5	13	59.9	27	4.13	1584	0.634
	NVO atskleidžiama finansinė informacija						4.09	4712	0.658
FI1	Man rūpi NVO finansinė informacija	0	0.3	14.3	56.8	29	4.14	1589	0.65
FI2	Priimant teigiamus sprendimus, remiuosi NVO finansine informacija	0	0.5	14.8	60.2	25	4.09	1569	0.639
FI3	NVO atskleidžiama finansinė informacija gerina organizacijos reputaciją	0	1.6	16.4	57.8	24	4.05	1554	0.684

6 priedas. Papildomų klausimų aprašomoji statistika

Klausimas	Dažniai					Vidurkis	Įvertinimų suma	Standartinis nuokrypis
	1	2	3	4	5			
Pasitikiu regioniniu lygmeniu veikiančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis.	1.56	4.95	27.60	44.27	21.61	3.79	1457.00	0.89
Pasitikiu nacionaliniu lygmeniu veikiančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis.	0.50	9.90	9.30	57.90	22.40	3.92	1504.00	0.87
Pasitikiu tarptautiniu lygmeniu veikiančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis.	2.08	0.78	26.56	50.52	20.05	3.86	1481.00	0.82
Pasitikiu labdaros pobūdžio nevyriausybinėmis organizacijomis.	2.60	3.65	7.29	54.17	33.85	4.20	1604.00	0.86
Pasitikiu paslaugų pobūdžio nevyriausybinėmis organizacijomis.	2.08	4.95	9.90	66.15	16.93	3.91	1501.00	0.80
Pasitikiu dalyvavimo pobūdžio nevyriausybinėmis organizacijomis (suburia bendruomenę bendrų tikslų įgyvendinimui).	3.13	6.51	32.03	39.84	18.49	3.64	1398.00	0.96
Pasitikiu įgalinimo pobūdžio nevyriausybinėmis organizacijomis.	5.21	5.73	7.81	57.29	23.70	3.88	1489.00	1.00
Manau, kad nevyriausybines organizacijos atskleidžia nepakankamai informacijos.	2.08	4.95	8.85	47.14	36.98	4.12	1582.00	0.91
Nevyriausybinių organizacijų informacijos atskleidimas skatina mano pasitikėjimą jomis.	1.04	2.86	3.39	44.01	48.70	4.40	1676.00	0.78
Man svarbu, kad nevyriausybines organizacijos atskleistų organizacijos profilio informaciją.	0.54	1.29	2.30	12.28	9.63	3.92	1504.00	0.87
Man svarbu, kad nevyriausybines organizacijos atskleistų organizacijos valdymo informaciją.	0.27	0.74	0.88	11.46	12.68	3.79	1457.00	0.89
Man svarbu, kad nevyriausybines organizacijos turėtų veikiančius virtualius tinklalapius, kuriuose galėčiau rasti aktualią informaciją.	1.56	1.56	3.39	44.01	48.70	4.04	1551.00	0.81
Man svarbu, kad nevyriausybines organizacijos savo virtualiuose tinklalapiuose suteiktų galimybę bendrauti su kitais organizacijų asmenimis.	0.07	0.19	0.23	2.98	3.30	4.15	1592.00	0.76

7 priedas. Nevyriausybinių organizacijų informacijos atskleidimo lygis ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas pagal veiklos sritis

Informacijos atskleidimo lygis

(procentais išreikštas informacijos atskleidimo lygis atitinkamoje veiklos srityje)

Veiklos sritis	IAI %	Organizacijų skaičius
Pilietiškumas, demokratiškumas	45.6	32
Švietimas	40.7	51
Socialinės atskirties mažinimas	43.5	34
Žmogaus teisės	53.3	22
Gyvūnų apsauga	64.5	4
Verslumas	45.5	23
Bendruomenių stiprinimas	43.5	23
Vaikų ir jaunimo	38.6	39
Socialinės paslaugos	39.9	25
Kultūra ir laisvalaikis	30.7	45
Sveikata	35	25
Aplinkos apsauga	38.7	9
Religija	33	2

Suinteresuotųjų šalių pasitikėjimas

(procentais išreikšta suinteresuotosios grupės dalis, kuri pasitiki atitinkama veiklos sritimi)

Veiklos sritis	Rėmėjai, N=125	Savanoriai, N=56	Naudos gavėjai, N=12	Nariai, N=34	Darbuotojai, N=42	Suinteresuotieji visuomenės nariai, N=54
Gyvūnų apsauga	74.4	69.6	50.0	64.7	73.8	77.8
Švietimo, mokslo	27.2	32.1	16.7	32.4	26.2	33.3
Kultūros, laisvalaikio	31.2	35.7	33.3	38.2	40.5	35.2
Socialinės atskirties mažinimo	22.4	33.9	50.0	35.3	21.4	33.3
Socialinių paslaugų	20.8	25.0	8.3	26.5	14.3	35.2
Sveikatos	23.2	19.6	8.3	14.7	31.0	25.9
Pilietiškumo, demokratizacijos	23.2	19.6	33.3	35.3	19.0	31.5
Religijos	5.6	1.8	16.7	0.0	14.3	5.6
Vaikų, jaunimo	40.8	46.4	16.7	47.1	45.2	46.3
Verslumo skatinimas	17.6	12.5	25.0	26.5	21.4	14.8
Vietos bendruomenių stiprinimas	24.0	16.1	25.0	38.2	23.8	25.9
Žmogaus teisės	24.0	21.4	16.7	29.4	28.6	29.6

8 priedas. Klausimyno skalių normalumo patikra

Klausimyno skalių asimetrija ir ekscesas				
Klausimas	Vidurkis	Asimetrija/ standartinė paklaida	Ekscesas/ standartinė paklaida	Standartinis nuokrypis
PNVO1	3.46	-0.536; 0.125	0.350; 0.248	0.714
PNVO2	3.61	-0.414; 0.125	0.292; 0.248	0.699
PNVO3	3.81	-0.706; 0.622	0.622; 0.248	0.757
PNVO4	3.65	-0.597; 0.600	0.125; 0.248	0.777
PNVO5	3.49	-0.354; 0.125	0.215; 0.248	0.758
PNVO6	3.57	-0.87; 0.125	-0.450; 0.248	0.873
NFI1	4.15	-0.309; 0.125	0.361; 0.248	0.620
NFI2	4.06	-0.171; 0.125	-0.210; 0.248	0.648
NFI3	4.13	-0.232; 0.059	0.125; 0.248	0.634
FI1	4.14	-0.309; 0.125	0.125; 0.248	0.650
FI2	4.09	-0.197; -0.108	-0.434; 0.248	0.639
FI3	4.05	-0.355; 0.125	0.100; 0.248	0.684

Klausimyno skalių normalumo testas						
Klausimas	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
PNVO1	0.293	384	0.000	0.815	384	0.000
PNVO2	0.316	384	0.000	0.816	384	0.000
PNVO3	0.296	384	0.000	0.851	384	0.000
PNVO4	0.313	384	0.000	0.834	384	0.000
PNVO5	0.272	384	0.000	0.845	384	0.000
PNVO6	0.217	384	0.000	0.881	384	0.000
NFI2	0.301	384	0.000	0.795	384	0.000
NFI3	0.313	384	0.000	0.784	384	0.000
NFI1	0.325	384	0.000	0.769	384	0.000
FI2	0.309	384	0.000	0.788	384	0.000
FI1	0.298	384	0.000	0.791	384	0.000
FI3	0.293	384	0.000	0.807	384	0.000

9 priedas. NVO atskleidžiamos informacijos ir suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikių palyginimas

	IAI koeficiento vidurkis	Suinteresuotųjų šalių atskleidžiamos informacijos poreikių vidurkis
Organizacijos profilio informacija	<u>0.61</u>	4.02
Organizacijos veiklos informacija	0.44	<u>4.15</u>
Organizacijos valdymo informacija	0.17	3.41
Organizacijos finansinė informacija	0.24	<u>4.14</u>
Organizacijos informacijos prieinamumas	0.4	<u>4.12</u>

10 priedas. Tiesinės regresijos analizės tarp NVO informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo rezultatai

Santrauka

Regresijos modelis 1	R	R kvadratas	Koreguotasis R kvadratas	Standartinės paklaidos įvertinimas
	,571	,470	,449	,530

ANOVA

Modelis	Kvadratų sumos	Df	Kvadratų vidurkis	F	Sig
Regresija	87,867	1	39,250	312,580	,000b
Liekana	107,381	382	,595		
Viso	195,248	383			

Koeficientai

	Nestandardizuoti koeficientai		Standartizuoti koeficientai	T	Sig	Kolinearumo statistika	
	B	Standartinė paklaida	Beta			Tolerancija	VIF
NVO atskleidžiama informacija	,495	,031	,571	17,680	,000	1,000	1,000

11 priedas. Tiesinės regresijos analizės tarp NVO nefinansinės ir finansinės informacijos atskleidimo ir suinteresuotųjų šalių pasitikėjimo rezultatai

Santrauka

Regresijos modelis 2	R	R Kvadratas	Koreguotasis R kvadratas	Standartinės paklaidos įvertinimas
	,686	,470	,467	,571

ANOVA

Modelis	Kvadratų sumos	Df	Kvadratų vidurkis	F	Sig
Regresija	71,217	2	69,605	109,384	,000
Liekana	124,030	381	,501		
Viso	195,247	383			

Koeficientai

	Nestandardizuoti koeficientai		Standartizuoti koeficientai	T	Sig	Kolinearumo statistika	
	B	Standartinė paklaida	Beta			Tolerancija	VIF
Nefinansinė informacija	,346	,035	,421	9,797	,000	,903	1,108
Finansinė informacija	,328	,044	,323	7,474	,000	,903	1,108